

Obsah

III *Prípravné akty*

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

515. plenárne zasadnutie EHSV z 16. a 17. marca 2016

2016/C 177/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Zlepšovanie jednotného trhu: viac príležitostí pre ľudí a podniky“ [COM(2015) 550 final]	1
2016/C 177/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prospekte, ktorý sa zverejňuje pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie“ [COM(2015) 583 final]	9
2016/C 177/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskej centrálnej banke – Plán na postupné dosiahnutie konzistentnejšieho vonkajšieho zastúpenia eurozóny na medzinárodných fórach“ [COM(2015) 602 final] a „Návrh rozhodnutia Rady, ktorým sa stanovujú opatrenia na postupné vytvorenie jednotného zastúpenia eurozóny v rámci Medzinárodného menového fondu“ [COM(2015) 603 final – 2015/0250 (NLE)] . .	16
2016/C 177/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 806/2014 s cieľom vytvoriť európsky systém ochrany vkladov [COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD)]	21
2016/C 177/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskej centrálnej banke – Na ceste k dobudovaniu hospodárskej a menovej únie“ [COM(2015) 600 final] a „Rozhodnutie Komisie (EÚ) č. 2015/1937 z 21. októbra 2015, ktorým sa zriaďuje nezávislá Európska fiškálna rada s poradnou funkciou“ [C(2015) 8000 final]	28
2016/C 177/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru Odporúčanie Rady týkajúce sa zriadenia rád pre konkurencieschopnosť v členských štátoch eurozóny [COM(2015) 601 final]	35

2016/C 177/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike v eurozóne [COM(2015) 692 final]	41
2016/C 177/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program na podporu štrukturálnych reforiem na obdobie rokov 2017 až 2020 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013“ [COM (2015) 701 final – 2015/0263 (COD)]	47
2016/C 177/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Vykonávanie Európskeho programu v oblasti bezpečnosti: Akčný plán EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní a výbušnín [COM(2015) 624 final] a Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV o boji proti terorizmu [COM(2015) 625 final – 2015/0281(COD)]	51
2016/C 177/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1406/2002, ktorým sa ustanovuje Európska námorná bezpečnostná agentúra“ [COM(2015) 667 final – 2015/0313 (COD)]	57

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

515. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV Z 16. A 17. MARCA 2016

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Zlepšovanie jednotného trhu: viac príležitostí pre ľudí a podniky“

[COM(2015) 550 final]

(2016/C 177/01)

Spravodajca: Antonello PEZZINI

Európska komisia sa 15. júla 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Zlepšovanie jednotného trhu: viac príležitostí pre ľudí a podniky“

[COM(2015) 550 final].

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 1. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza zo 16. marca 2016) prijal 170 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) opakovane zdôraznil, že jednotný trh (JT) je ústredným prvkom európskej integrácie, ktorý môže európskym ekonomikám poskytnúť konkrétne výhody a generovať udržateľný rast.

1.1.1. Výbor požaduje, aby sa pri vykonávaní JT priznala dôležitosť odvetví zeleného hospodárstva a podporili trhové modely trvalo udržateľnej výroby a spotreby a aby sa ďalej implementovali zásady obehového hospodárstva a boja proti zmene klímy prostredníctvom skúmania nových ukazovateľov.

1.1.2. Pokiaľ ide o trh s energiou, EHSV sa domnieva, že je potrebné zvýšiť úsilie a investície v oblasti plynárenských a elektrických sietí a zaviesť zásadu subsidiarity pri skladovaní energie medzi jednotlivými členskými štátmi.

1.2. Európsky fond regionálneho rozvoja a Európsky sociálny fond by mali klásť čoraz väčší dôraz na jednotný trh a sociálne začlenenie európskych občanov a pracovníkov.

1.3. Pokiaľ ide o balík opatrení v oblasti mobility pracovných síl, jeho obsah by mal byť zameraný na odstránenie všetkých prekážok voľného pohybu pracovníkov pri zachovaní vysokej úrovne bezpečnosti, a preto EHSV vyzýva na lepšiu koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia, a to prostredníctvom zavedenia orgánov sociálneho zabezpečenia s funkciami uznanými na európskej úrovni, považuje za nevyhnutné plne implementovať zmluvu o právach pracovníkov na informácie a konzultácie, a uvítal by väčšie zapojenie zamestnancov do riadenia podniku.

1.4. EHSV sa domnieva, že spotrebiteľia musia byť považovaní za subjekty JT, a žiada Komisiu, aby zohrávala výraznejšiu úlohu pri koordinácii právnych predpisov EÚ v tejto oblasti a aby zlepšila mechanizmy riešenia sporov. Je potrebné vynaložiť viac úsilia na zlepšenie bezpečnosti výrobkov a posilnenie dohľadu nad trhom s osobitným zameraním na podvody na digitálnom trhu. Preto dúfa, že sa vytvorí racionálny mechanizmus kolektívneho uplatňovania nárokov spotrebiteľov na nápravu, platný aj na nadnárodnej úrovni.

1.5. EHSV sa domnieva, že treba zlepšiť maloobchodné finančné služby vo všetkých krajinách, a dúfa, že v jednotlivých krajinách sa zriadia jednotné kontaktné miesta a ich siete, ktoré budú napojené na európsky centrálny systém.

1.6. Kooperatívne a sociálne podnikanie je veľmi dôležité pre sociálnu súdržnosť, na zabezpečenie účinnejšieho a udržateľného hospodárskeho rastu pre európskych občanov. Tu EHSV môže prispieť k úvahám Komisie a už aj predložil návrh stálej štruktúry⁽¹⁾ na dôkladnejšie preskúmanie týchto aspektov.

1.7. Siete a služby poskytujúce služby a informácie, právne poradenstvo a pomoc pri ich uvádzaní na trh by mali pokrývať celú škálu podnikov⁽²⁾, pričom by sa osobitná pozornosť mala venovať mikropodnikom.

1.7.1. Všetky organizácie najlepšie reprezentujúce rôzne typy podnikov by mali byť zapojené do sociálneho dialógu na podnikovej úrovni, pokiaľ sa preukáže ich reprezentatívnosť.

1.8. Európske podniky, predovšetkým MSP, a o to viac mikropodniky, potrebujú silný a dynamický jednotný trh a EHSV súhlasí s tým, že je potrebný legislatívny návrh v oblasti platobnej neschopnosti podnikov a včasnej reštrukturalizácie, a podporuje návrh „druhej šance“ pre podnikateľov. V tomto návrhu musí mať náležité miesto ochrana pracovníkov a spotrebiteľov a nevyhnutnosť zaručiť im primeranú ochranu.

1.9. EHSV sa domnieva, že v podnikoch a orgánoch verejnej správy je potrebné posilniť zásadu vzájomného uznávania neharmonizovaných výrobkov.

1.10. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné znížiť a odstrániť administratívne prekážky, ktoré obmedzujú rozvoj podnikov, a zaťažujú hlavne malé a stredné podniky a mikropodniky. Dodatočné a zbytočné požiadavky, ktoré sa zavádzajú v členských štátoch, by sa mali odstrániť, ak sú v rozpore s niektorou smernicou alebo jej cieľmi, a potrebná je väčšia kontrola súladu zo strany Komisie. Výbor zdôrazňuje, že by bolo vhodné zachovať osobitné ustanovenia týkajúce sa slobodných povolání a posilniť online spoluprácu medzi orgánmi členských štátov.

1.11. Je dôležité zvýšiť účinnosť smernice o službách a zlepšiť oznamovacie postupy smernice a zabrániť rôznym formám protekcionizmu a novým prekážkam voľného pohybu služieb, a to formou sektorového prístupu s cieľom identifikovať nezrovnalosti a prekážky. Treba prijať zásadu „nulovej tolerancie“, a to prostredníctvom konania o porušení v prípadoch preukázaného nedodržania smernice.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 177, 11.6.2014, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 31.

1.12. EHSV požaduje lepšie uplatňovanie smernice o vysielaní pracovníkov (96/71/ES) a vykonávanie smernice o presadzovaní pravidiel z roku 2014.

1.13. Zdá sa dôležité a vhodné zasadzovať sa za uznávanie akademických a odborných kvalifikácií a podporovať uplatňovanie vzájomného uznávania prostredníctvom procesu harmonizácie, ktorá zabezpečí rovnaký prístup.

1.13.1. V tejto súvislosti nadobúda na význame európsky profesijný preukaz rozšírený o nové profesie.

1.14. Okrem toho je veľmi dôležité podporovať európsku normalizáciu systémom zdola nahor prostredníctvom neustáleho zapájania sociálnych partnerov, spotrebiteľov a environmentálnych združení.

1.15. Výbor vyzýva na spustenie kampane zameranej na priamu angažovanosť občanov, najmä mladých ľudí, ako výraz európskeho občianstva každého jednotlivca, a to spustením interaktívnej **aplikácie pre smartfóny** a online stránky EÚ vo všetkých úradných jazykoch Únie pre osobné príspevky s cieľom čo najlepšie riadiť jeho úplné a správne fungovanie a bojovať spoločne s občanmi a v ich záujme proti asymetrickým informáciám. EHSV taktiež požaduje, aby bol vytvorený program **Erasmus remesiel a učňovskej prípravy na jednotnom trhu**, ktorý by mladým remeselníkom, osobám začínajúcim vykonávať slobodné povolanie a učňom umožnil okúsiť jedinečnosť európskeho vnútorného trhu a vymieňať si skúsenosti a zručnosti.

1.16. Výbor považuje za rovnako dôležité začať za aktívnej účasti Európskej služby pre vonkajšiu činnosť propagačnú kampaň mimo EÚ pod názvom **európsky jednotný trh – jedinečná príležitosť na bezpečné a spoľahlivé partnerstvá zahŕňajúca vyše 500 miliónov osôb**.

2. Plán na plné využívanie potenciálu jednotného trhu

2.1. Jednotný trh je oporným bodom európskej integrácie. Na ňom spočíva dôvera občanov v európsky projekt, iniciatívnosť európskych podnikov, harmonický a trvalo udržateľný rozvoj výroby, obchodu a služieb, zhodnocovanie ľudských zdrojov.

2.2. Nedávno Komisia predložila návrhy týkajúce sa európskej energetickej únie, stratégie v oblasti jednotného digitálneho trhu, akčného plánu na vybudovanie únie kapitálových trhov, iniciatívy „Obchod pre všetkých“, rozsiahleho balíka opatrení o obehovom hospodárstve a balíka opatrení zameraných na transparentnosť v systémoch zdaňovania.

2.3. Jednotný trh bol vytvorený s cieľom umožniť všetkým európskym občanom, aby v plnej miere využívali výhody vyplývajúce z možnosti žiť, pracovať, cestovať, študovať, vyrábať, predávať a nakupovať kdekoľvek v Európskej únii bez obmedzenia akéhokoľvek druhu. Počas 23 rokov, ktoré uplynuli od jeho vytvorenia, odstránil množstvo prekážok a zábran slobodného uplatňovania týchto základných slobôd.

2.4. Napriek dosiahnutému pokroku plnému dokončeniu jednotného trhu stále bránia určité nedostatky a medzery, ktoré „bránia inovácii a odrádzajú podniky od toho, aby v Európe vyvíjali nové výrobky a služby, prijímali ďalších pracovníkov a rozšírili svoje pôsobenie na nové trhy“⁽³⁾.

2.5. Tieto prekážky voľného pohybu osôb, tovaru, služieb a kapitálu sú bariéry, ktoré bránia rastu a tvorbe pracovných miest a poškodzujú konkurencieschopnosť európskych podnikov. Na základe pozitívnych výsledkov Aktov o jednotnom trhu I a II je teraz potrebný radikálny krok, aby sa optimalizovalo fungovanie jednotného trhu a uvoľnil nevyužitý potenciál jednotného trhu.

⁽³⁾ COM(2015) 550 final, bod 1.2.

2.6. Preto sa musí pokračovať v odstraňovaní prekážok a duševných a ideologických bariér tak, aby sa táto jedinečná stratégia spolupráce mohla uskutočniť v plnej miere v prospech všetkých občanov v 28 členských štátoch a 3 krajinách Európskeho hospodárskeho priestoru ⁽⁴⁾.

2.7. Vo svojom programe na roky 2015 – 2018 navrhlo SMJT ako prioritu stratégiu na vybudovanie jednotného digitálneho trhu a trhu s energiou a mnohé ďalšie formy spolupráce, ako napríklad posilnenie siete SOLVIT ⁽⁵⁾.

2.8. Komisia predložila v apríla 2011 iniciatívu „Akt o jednotnom trhu I“ a v októbri 2012 iniciatívu „Akt o jednotnom trhu II“, ku ktorým EHSV na základe odporúčaní z Montiho správy z roku 2010 vypracoval stanoviská ⁽⁶⁾.

2.9. Prepracovanejší a spravodlivejší jednotný trh je jednou z 10 politických priorít Komisie: odstránenie zvyšných regulačných a neregulačných prekážok na trhu s tovarom a službami stanovil za prioritu *Ročný prieskum rastu 2015* ⁽⁷⁾.

2.10. Po Cecchiniho správe z roku 1988 o nákladoch, ktoré by vznikli, ak by sa nekonalo na európskej úrovni, nasledovali rôzne akčné plány, ktoré sa stanovili priority na dobudovanie jednotného trhu, a Komisia opakovane predkladala návrhy usmernení a opatrení, ktoré však doteraz nedokázali priniesť uspokojujúce výsledky. Požiadavku na konkrétne opatrenia, s ktorou prichádza Komisia v tomto novom pláne, treba vnímať v tejto súvislosti.

3. Návrhy v pláne Komisie

3.1. V pláne sú uvedené tri hlavné ciele na dokončenie jednotného trhu:

- vytvoriť príležitosti pre spotrebiteľov, osoby vykonávajúcich slobodné povolania a podniky,
- podporovať a uskutočňovať modernizáciu a inovácie, ktoré Európa potrebuje,
- zabezpečiť realizáciu v praxi, z ktorej budú mať spotrebiteľia a podniky úžitok vo svojom každodennom živote.

3.2. Hlavné prvky iniciatívy možno zhrnúť takto:

- a) vyvážený rozvoj kooperatívneho hospodárstva;
- b) rast MSP a začínajúcich podnikov;
- c) realizácia trhu bez hraníc pre sektor služieb;
- d) boj proti reštriktívnym opatreniam v maloobchode;
- e) predchádzanie diskriminácii spotrebiteľov a podnikateľov;
- f) modernizácia systému normalizácie technických predpisov;
- g) konsolidácia európskeho rámca pre duševné vlastníctvo;
- h) silnejšia kultúra dodržiavania predpisov a kontroly ich uplatňovania;
- i) transparentný, účinný a zodpovedný trh s verejným obstarávaním;
- j) posilnenie jednotného trhu s tovarom a službami: úplné vykonanie smernice o službách a jej rozšírenie, vzájomné uznávanie a kontroly konformity pri nelegálnych výrobkoch.

⁽⁴⁾ EESC- 2014-04518-00-00 (príspevok SMJT pre Riadiaci výbor pre stratégiu Európa 2020).

⁽⁵⁾ EESC- 2015-05912-00-00 (pracovný program SMJT).

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 53; Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 24; Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 99.

⁽⁷⁾ COM(2014) 902 final.

3.3. Komisia zamýšľa tento proces uľahčiť aktívnym prístupom k implementácii príslušných smerníc a nariadení a súborom opatrení na základe príležitostí, modernizácie a konkrétnych výsledkov, s jasným a dúfajme aj záväzným harmonogramom.

4. Všeobecné pripomienky

4.1. EHSV už niekoľkokrát zdôraznil, že je presvedčený o nutnosti opatrení umožňujúcich rozvoj potenciálu jednotného trhu v prospech podnikov, pracovníkov, spotrebiteľov, občanov a iných zainteresovaných strán v oblasti služieb, prístupu k financiám, zníženia administratívnej záťaže pre MSP, pri rešpektovaní ochrany pracovníkov, spotrebiteľov a životného prostredia, ako aj aktualizovaných a prísnejších technických noriem, elektronického obchodovania, digitálneho jednotného trhu a mobility.

4.1.1. V tejto súvislosti výbor považuje za nevyhnutné, aby sa hodnota jednotného európskeho trhu dostala do povedomia každého občana, najmä mladých ľudí, a to prostredníctvom:

- kampane zameranej na priame zaangažovanie občanov pod názvom **Jednotný európsky trh je náš, nepripustíme jeho zlé fungovanie**, a to spustením interaktívnej aplikácie pre smartfóny a online stránky EÚ vo všetkých úradných jazykoch Únie pre osobné príspevky s cieľom čo najlepšie riadiť jeho úplné a správne fungovanie a bojovať spoločne s občanmi a v ich záujme proti asymetrickým informáciám,
- nového programu **Erasmus remesiel a učňovskej prípravy na európskom jednotnom trhu**, ktorý by mladým remeselníkom, osobám začínajúcim vykonávať slobodné povolanie a učňom umožnil okúsiť jedinečnosť európskeho vnútorného trhu a vymieňať si skúsenosti a zručnosti,
- kampane za **európsky jednotný trh** s cieľom zvýšiť informovanú prítomnosť **Európy ako takej** na svetových trhoch, najmä v Ázii a Amerike, za aktívnej účasti Európskej služby pre vonkajšiu činnosť,
- kampane zameranej na špecifiká jednotlivých sektorov citlivých služieb v koherentnom európskom rámci.

4.2. EHSV sa domnieva, že pred prijatím akýchkoľvek nových legislatívnych iniciatív by sa mali uprednostniť mechanizmy na účinné vykonávanie existujúcich pravidiel, a to vybudovaním dynamického systému zberu informácií, a lepšie hodnotenie vplyvu s cieľom lepšie identifikovať porušovania pravidiel, ako aj stanovovať nové opatrenia na lepšiu realizáciu jednotného trhu. Malo by sa pritom zväziť, do akej miery sa dajú dereguláciou dosiahnuť vytýčené ciele (prognóza).

4.3. EHSV sa domnieva, že je dôležité vykonať kvalitatívny výber pravidiel ochrany spotrebiteľa a zabezpečiť proporcionality, transparentnosť, účinnosť a skutočnú európsku pridanú hodnotu.

4.4. EHSV považuje za prioritu opätovne potvrdiť doložky o vzájomnom uznávaní na základe posúdenia jednotlivých prípadov s cieľom podporovať a posilňovať voľný pohyb tovarov a služieb.

4.4.1. Na tento účel by sa mali stanoviť pravidlá, z ktorých by niektoré v určitých prípadoch mohli byť zahrnuté do 29. režimu s odkazom na najlepšie skúsenosti získané v jednotlivých členských štátoch.

4.5. EHSV podporuje rozvoj služieb vo výrobných odvetviach prostredníctvom opatrení na zabezpečenie nových obchodných modelov pre spoločné poskytovanie tovarov a služieb. Lepšia akceptácia smernice o službách, ako aj jasnejšia a spoločná definícia vykonávacích predpisov by mohli zabezpečiť aplikácie kompatibilné s kvalitnými technickými normami.

4.6. Výbor víta skutočnosť, že v oznámení Komisie sa jedna kapitola venuje kooperatívne hospodárstvu. Výbor už prijal niekoľko stanovísk na túto tému⁽⁸⁾. V súčasnosti pripravuje prieskumné stanovisko na žiadosť holandského predsedníctva a dve stanoviská z vlastnej iniciatívy o otázkach týkajúcich sa nových spotrebiteľských trendov.

4.6.1. EHSV sa domnieva, že hospodárstvo založené na kooperácii umožňuje výrazne pokročiť smerom k etickejšiemu hospodárstvu založenému na európskych hodnotách, a pomôcť spotrebiteľom prijímať etické modely spotreby.

4.6.2. Kooperatívne hospodárstvo znamená v istých ohľadoch koncepčnú zmenu pracovnej kultúry a má vysoký potenciál na vytváranie nových pracovných miest. Aj z ekologického hľadiska predstavuje inovatívny doplnok.

4.6.3. EHSV môže prispieť k úvahám Komisie v tejto oblasti a už aj predložil návrh stálej štruktúry na prehlbenie týchto úvah.

4.7. EHSV sa domnieva, že je potrebné využiť plný potenciál kooperatívneho hospodárstva a zároveň lepšie objasniť pravidlá, ktoré sa majú uplatňovať na služby poskytované v jeho rámci, na základe spoľahlivých údajov o subjektoch pôsobiach v celej Európe. Všetky legislatívne opatrenia, ktoré treba prijať, budú musieť vziať do úvahy nutnosť zabezpečiť rovnaké podmienky pre všetkých aktérov na trhu. V tejto súvislosti treba zabezpečiť aj vysoký európsky štandard pracovného práva, sociálnej ochrany a ochrany spotrebiteľov.

4.8. EHSV sa domnieva, že je potrebné čeliť prekážkam voľného pohybu služieb a zamerať sa na obchodné služby, stavebníctvo, cestovný ruch a maloobchod, ako aj služby pre podniky. Členské štáty musia lepšie rozvinúť služby poskytujúce informácie o vnútroštátnych predpisoch, ktoré vplývajú na poskytovanie cezhraničných služieb, a zdôvodniť všetky pravidlá alebo iné požiadavky kladené bez diskriminácie na poskytovateľov služieb a informovať o nich na úrovni Komisie. EHSV vyzýva Komisiu, aby prijala opatrenia na zjednotenie a zlepšenie výkonu „miest jedného kontaktu“ prostredníctvom lepších prepojení medzi existujúcimi nástrojmi⁽⁹⁾.

4.9. EHSV pokladá za nevyhnutné viacero konať vo veciach porušovania predpisov s cieľom zabezpečiť kultúru dodržiavania predpisov na úrovni EÚ a ich správnu transpozíciu do vnútroštátnej legislatívy. Členské štáty musia túto kultúru dodržiavania predpisov prijať aj prostredníctvom silného centrálného dohľadu nad ich uplatňovaním, rýchlejšími konaniami vo veciach porušenia predpisov, v prípade potreby aj na európskej úrovni, ale aj intenzívnejšou spoluprácou a partnerstvom medzi Komisiou a správnymi orgánmi členských štátov.

4.10. EHSV sa domnieva, že iniciatívy na podporu MSP, začínajúcich podnikov, inovácie a digitálnych aplikácií by mali mať výraznejšie miesto v navrhovanom pláne, pretože to je nevyhnutné na zvýšenie rastu a zamestnanosti v Únii. V tejto súvislosti treba zvážiť možnosť „druhej šance pre podnikateľov“.

4.11. EHSV podporuje Komisiu, aby venovala maximálnu pozornosť tomu, aby boli nové smernice o verejnom obstarávaní⁽¹⁰⁾ členskými štátmi včas a správne transponované vzhľadom na to, že predstavujú približne 20 % HDP EÚ.

4.12. Rôzne formy podnikov v EÚ závisia od rôznorodého historického vývoja nášho kontinentu. Medzi rozličnými formami vyniká a na dôležitosť získava kooperatívne hospodárstvo, pretože dokáže reagovať na potreby spoločnosti, ponúka dostupné ceny a využíva rôzne formy zamestnania a podnikania.

4.13. Výbor žiada Európsku komisiu, aby aj prostredníctvom plánu podporila sociálne hospodárstvo a aby odstránila špecifické prekážky, ktoré sa stavajú do cesty aktivitám sociálnych podnikov a bránia im plne využívať potenciál jednotného trhu.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 177, 11.6.2014, s. 1; Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 26; Ú. v. EÚ C 67, 6.3.2014, s. 23.

⁽⁹⁾ Solvit, RAPEX, Product Contact Point atď.

⁽¹⁰⁾ Smernice 2014/23/EÚ, 2014/24/EÚ, 2014/25/EÚ.

4.14. Európska normalizácia musí prostredníctvom podpory všetkých sociálnych partnerov stále viac prispievať k dopĺňaniu a rozvíjaniu procesov prebiehajúcich vo svetových ekonomikách, aby jednak priniesli jedinečnú pridanú hodnotu, akou je sociálne trhové hospodárstvo, ale aby tiež podporili európske hospodárstvo v procese globalizácie.

4.14.1. Je žiaduce, aby sa v globálnych procesoch normalizácie posilnila prítomnosť kultúry európskej normalizácie a zvýšila jej dôležitosť.

5. Konkrétne pripomienky

5.1. Spotrebitelia a občania

5.1.1. Európski spotrebitelia si stále viac uvedomujú, že vlády členských štátov, často pod tlakom silných hospodárskych záujmov, vytvárajú čoraz viac priamych aj nepriamych prekážok voľnému pohybu osôb, tovarov, služieb a kapitálu.

5.1.2. Poisťovne ponúkajúce poistenie tovarov, služieb a zodpovednosti by mali mať možnosť slobodne pôsobiť vo všetkých krajinách EÚ.

5.1.3. Nevytvoril sa žiadny spoločný elektronický systém medzi členskými štátmi, ktorý by harmonizoval a zjednodušoval diaľničné poplatky súkromných a úžitkových vozidiel.

5.1.4. Systém kontroly motorových vozidiel nebol zharmonizovaný a občanom sprístupnený v každom členskom štáte.

5.1.5. Elektrické zásuvky a zástrčky, ktoré európski občania čoraz viac používajú, ešte stále nie sú štandardizované.

5.1.6. V mnohých členských štátoch sa tiež líši označovanie veľkosti oblečenia a obuvi.

5.1.7. EHSV podporuje rozsiahle zvyšovanie povedomia spotrebiteľov o výhodách róznych opatrení zameraných na posilnenie spoločných noriem na jednotnom trhu.

5.1.8. EHSV vyzýva Komisiu, aby predložila návrh na harmonizáciu informácií pre občanov o nábytku a zariadeniach pre vnútorné priestory.

5.2. Osoby so zdravotným postihnutím

5.2.1. Kategória zdravotne postihnutých osôb, ktoré tvoria 15 % európskej populácie, sa stretáva s ďalšími prekážkami, ktoré im bránia využívať slobodu jednotného trhu. EHSV víta skutočnosť, že Európska komisia nedávno predložila Európsky akt o prístupnosti, ktorého cieľom je podporiť dostupnosť tovarov a služieb.

5.3. Povolania

5.3.1. EHSV sa domnieva, že je potrebné vytvoriť spoločné právne predpisy pre slobodné povolania, ktoré by platili vo všetkých európskych krajinách, a rozšíriť európsky profesijný preukaz na všetky možné kategórie v súlade s požiadavkami európskej smernice o odborných kvalifikáciách.

5.4. Patenty

5.4.1. Systémy ochrany duševného vlastníctva sú nedostatočné, predovšetkým pre MSP. Panuje neistota o súbežnej existencii patentu EÚ a vnútroštátnych patentov a dodatkových vnútroštátnych ochranných osvedčení.

5.4.2. EHSV súhlasí s tým, že je potrebné vytvoriť jednotný súd, ktorý by zaručil jednotnú jurisdikciu konaní týkajúcich sa patentov.

5.4.3. EHSV podporuje návrh Komisie presunúť postup udeľovania jednotného titulu pre dodatkové ochranné osvedčenia na úroveň EÚ.

5.5. Verejné obstarávanie

5.5.1. Pokiaľ ide o verejné obstarávanie, EHSV žiada, aby sa zaviedol systém zberu údajov, ako aj nové analytické nástroje schopné odhaliť problémy a nezrovnalosti.

5.5.2. Bolo by veľmi užitočné zaviesť európske registre verejného obstarávania na odhaľovanie anomálií v postupoch verejného obstarávania.

5.5.3. EHSV súhlasí, že je vhodné vytvoriť dobrovoľný mechanizmus posúdenia ex-ante aspektov týkajúcich sa verejného obstarávania pri niektorých veľkých projektoch v oblasti infraštruktúry.

5.6. Solvit

5.6.1. EHSV nabáda Komisiu, aby rozšírila právomoci a vplyv siete SOLVIT, aby sa dodržiavali pravidlá jednotného trhu v členských štátoch, ktoré v poslednom čase zaznamenávajú výrazné prejavy nacionalizmu.

5.6.2. EHSV zdôrazňuje, že osвета zameraná na dokončenie jednotného trhu je stále slabá a na vnútroštátnej úrovni je prijímaných príliš veľa opatrení, ktoré znemožňujú jeho úplne dokončenie.

V Bruseli 16. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prospekte, ktorý sa zverejňuje pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie“

[COM(2015) 583 final]

(2016/C 177/02)

Spravodajkyňa: Milena ANGELOVA

Rada (15. januára 2016) a Európsky parlament (18. januára 2016) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prospekte, ktorý sa zverejňuje pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie

[COM(2015) 583 final].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza zo 16. marca 2016) prijal 158 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV dôrazne podporuje súčasný návrh nariadenia, ako aj jeho základný prístup – zjednodušiť a zefektívniť požiadavky na prospekty, ktoré sa zverejňujú pri ponuke cenných papierov na regulovaných trhoch, a zvýšiť ich nákladovú efektívnosť a úžitok pre investorov z hľadiska informácií, ktoré obsahujú. Výbor oceňuje väčšiu právnu jasnosť, ktorú v tomto prípade prináša emitentom, investorom a všetkým zainteresovaným stranám skutočnosť, že ide o nariadenie a nie o smernicu, pretože to zvýši dôveru investorov a zároveň podporí dobudovanie únie kapitálových trhov.

1.2. EHSV víta osobitné zameranie na opätovné získanie dôvery investorov, schvaľuje konkrétne opatrenia prijaté v tejto súvislosti a podporuje zásadu, že zvýšenie zrozumiteľnosti prospektu a jeho zameranie na špecifickú situáciu emitenta má dvojité výhodu v znížení nákladov a zvýšení významu prospektu pre potenciálnych investorov. Možnosť sprístupniť všetky prospekty v EÚ v spoločnej ľahko použiteľnej a dostupnej databáze považuje EHSV za spôsob ako výrazne prispieť k rozvoju kapitálových trhov v Európe, väčšej dôvere investorov a vytvoreniu diverzifikovanejších finančných produktov.

1.3. Tento návrh nariadenia je jednoznačne zameraný na zníženie administratívnej záťaže, ktorú vydanie prospektu prináša pre všetkých emitentov, najmä pre MSP, častých emitentov cenných papierov a sekundárnych emisií, a preto si zasluhuje podporu EHSV. Chvályhodná je tiež snaha urobiť z prospektu relevantnejší nástroj na poskytovanie informácií pre potenciálnych investorov a dosiahnutie vyššej konvergencie prospektu EÚ s inými pravidlami EÚ na zverejňovanie informácií.

1.4. Aby bolo možné zaručiť, že návrh nariadenia povedie k dosiahnutiu stanovených cieľov, je nevyhnutné, aby sa do procesu prípravy právnych predpisov druhého stupňa a do dôkladného kvalitatívneho posúdenia vplyvu, ktoré sa má vykonať dva roky po nadobudnutí účinnosti nariadenia, úzko zapojili všetky zainteresované strany. EHSV má osobitný záujem o aktívnu účasť na týchto konzultáciách.

1.5. Výbor vyzýva Komisiu, aby objasnila niektoré nejasné otázky, ktoré môžu ovplyvniť dosah navrhovaného nariadenia, a aby zabránila akejkoľvek situácii, keď by priestor ponechaný členskými štátmi na voľné konanie mohol prispieť k vytváraniu zbytočnej a neprimeranej záťaže pre emitentov alebo by mohol negatívne ovplyvniť jasnosť informácií dôležitých pre investorov. Dôrazne sa preto odporúča, aby Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA) pri výkone svojej právomoci pri zosúladzovaní postupov dohľadu v členských štátoch zbral do úvahy nielen názory miestnych regulačných orgánov, ale aj miestnych zainteresovaných strán vrátane účastníkov trhu.

2. Návrh Európskej komisie

2.1. Reforma právnych predpisov týkajúca sa zverejnenia prospektu pri verejnej ponuke cenných papierov je súčasťou tretieho piliera Investičného plánu pre Európu⁽¹⁾, ktorý sa snaží o zlepšenie podnikateľského prostredia a je kľúčovým prvkom únie kapitálových trhov⁽²⁾.

2.2. Návrh nariadenia vychádza z dlhodobého úsilia Európskej komisie o zlepšenie právneho rámca pre zverejňovanie informácií pri vydávaní cenných papierov. Jednotlivé časti návrhu by sa preto mali hodnotiť so spätnou platnosťou a s prihliadnutím na pokrok, ktorý sa už podarilo dosiahnuť v rôznych fázach tohto úsilia.

2.2.1. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/71/ES⁽³⁾ nahradila dve smernice: smernicu o kótovacích prospektoch (1980)⁽⁴⁾ a smernicu o prospektoch (1989)⁽⁵⁾, ktoré čelili ostrej kritike zainteresovaných strán, pretože umožňovali uplatňovanie značne odlišných postupov v rámci Únie a boli založené na systéme vzájomného uznávania, pričom orgánom hostiteľského členského štátu bol ponechaný značný priestor na voľné uváženie. Zaviedla tiež prvýkrát zásadu „jednorazového povolenia“.

2.2.2. Z revízie smernice 2003/71/ES v roku 2010 vyplynulo, že hoci sa dosiahol určitý pokrok, tejto smernici stále chýba potrebná právna jasnosť, nie je dostatočne účinná a efektívna a nezabezpečila požadovanú rovnováhu medzi efektívnosťou trhu a ochranou investorov. Bola preto nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2010/73/EÚ⁽⁶⁾.

2.2.3. Vplyv smernice 2010/73/EÚ bol posúdený tri roky po nadobudnutí jej účinnosti. Posúdenie jasne preukázalo, že neprinesla očakávané výsledky (napríklad súhrn prospektu), že nebola dostatočne ambiciózna (primerané režimy poskytovania informácií) alebo jednoducho neobsahovala opatrenia na splnenie všetkých očakávaní zainteresovaných strán.

⁽¹⁾ COM(2014) 903 final.

⁽²⁾ COM(2015) 468 final. Akčný plán únie kapitálových trhov predstavuje komplexný a ambiciózny program opatrení na posilnenie úlohy trhového financovania v európskom hospodárstve.

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/71/ES zo 4. novembra 2003 o prospektoch, ktoré sa zverejňujú pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie, a o zmene a doplnení smernice 2001/34/ES (Ú. v. EÚ L 345, 31.12.2003, s. 64).

⁽⁴⁾ Smernica Rady 80/390/EHS zo 17. marca 1980 o koordinácii požiadaviek na vypracovanie, kontrolu a rozširovanie prospektov, ktoré sa musia zverejniť na prijímanie cenných papierov na kótovanie na burze cenných papierov (Ú. v. ES L 100, 17.4.1980, s. 1).

⁽⁵⁾ Smernica Rady 89/298/EHS zo 17. apríla 1989 o koordinácii požiadaviek na vypracovanie, kontrolu a rozširovanie prospektu, ktorý má byť uverejnený v prípade ponuky prevoditeľných cenných papierov verejnosti (Ú. v. ES L 124, 5.5.1989, s. 8).

⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/73/EÚ z 24. novembra 2010, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2003/71/ES o prospektoch, ktoré sa zverejňujú pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie, a 2004/109/ES o harmonizácii požiadaviek na transparentnosť v súvislosti s informáciami o emitentoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu (Ú. v. EÚ L 327, 11.12.2010, s. 1).

2.2.4. Návrh nariadenia obsahuje mnoho nových charakteristík a opatrení a možno ho chápať ako dôležitý krok vpred smerom k lepšej a účinnejšej regulácii emisií pre verejnosť a k umožneniu emitentom a investorom účinne uskutočňovať opatrenia v rámci EÚ.

2.3. Hlavným cieľom návrhu je umožniť spoločnostiam ľahšie a lacnejšie získať kapitál v rámci celej Únie na základe jedného schválenia získaného od regulačného orgánu len v jednom členskom štáte (zvyčajne domovská krajina) a zároveň zaručiť, že investori dostanú postačujúce a pravdivé informácie.

3. Všeobecné poznámky

3.1. EHSV plne podporuje iniciatívu Európskej komisie, ktorej cieľom je zjednodušiť prípravu a postupy zaoberajúce sa zverejňovaním prospektov pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie na regulovanom trhu nachádzajúcom sa alebo fungujúcom v niektorom členskom štáte, čo je nákladovo efektívnejšie a užitočnejšie pre investorov z hľadiska informácií, ktoré obsahujú. Výbor už vyjadril svoju podporu týmto rovnakým zásadám vo svojom stanovisku k smernici 2003/71/ES ⁽⁷⁾.

3.2. EHSV zdôrazňuje význam opätovného získania dôvery investorov a v tejto súvislosti v návrhu nariadenia víta osobitné zameranie na investorov. EHSV schvaľuje konkrétne opatrenia prijaté v tejto súvislosti a podporuje zásadu, že zvýšenie zrozumiteľnosti prospektu a jeho zameranie na špecifickú situáciu emitenta má dvojité výhodu zníženia nákladov a zvýšenia významu prospektu pre potenciálnych investorov. Tiež oceňuje zlepšenie štruktúrovania rizikových faktorov v prospekte.

3.3. EHSV tiež plne podporuje a schvaľuje názor Komisie, že je potrebné podniknúť kroky na zlepšenie situácie pre emitentov znížením administratívnej záťaže pri verejnej ponuke cenných papierov, keďže MSP sú v tejto oblasti v súčasnosti obmedzované obrovským množstvom požadovanej dokumentácie a z toho vyplývajúci vysokými nákladmi. Výbor sa domnieva, že odhadovaná úspora času a nákladov pre emitentov uvedených v posúdení vplyvu k návrhu nariadenia (asi 175 miliónov EUR ročne) ešte viac prispeje k zvýšeniu konkurencieschopnosti podnikov EÚ.

3.4. Možnosť sprístupniť všetky prospekty v EÚ v spoločnej databáze považuje EHSV za spôsob ako výrazne prispieť k rozvoju kapitálových trhov v Európe, väčšej dôvere investorov a vytvoreniu diverzifikovanejších finančných produktov. Aby bola táto databáza skutočne účinná, mala by sa navrhnuť ľahko použiteľným spôsobom vo formátoch, ktoré umožňujú ľahko dostupné a použiteľné informácie.

3.5. EHSV víta požiadavku na zverejnenie menšieho množstva – avšak štandardizovaných – informácií, čo tiež zefektívni prácu príslušnej verejnej správy, a tým zníži jej prevádzkové náklady.

3.6. EHSV víta výber právneho nástroja a rozhodnutie regulovať túto oblasť pomocou nariadenia a nie smernice. Nariadenie ako jeden súbor opatrení, ktoré majú priamo vykonávať všetky členské štáty, odstraňuje priestor na voľné uváženie, ktorý doteraz existoval pri transpozícii smernice ⁽⁸⁾ do vnútroštátnych právnych predpisov členských štátov. Prijatie nariadenia zabezpečuje jednotu a integritu vnútorného trhu, znižuje rozdiely a fragmentáciu právnych predpisov platných v rámci EÚ a vedie k vytvoreniu únie kapitálových trhov. Tento prístup tiež zjednoduší život investorom, ktorí nebudú musieť študovať rôzne vnútroštátne právne predpisy pri rozhodovaní o investovaní v zahraničí.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2010/73/EÚ z 24. novembra 2010, ktorou sa mení smernica 2003/71/ES o prospekte, ktorý sa zverejňuje pri verejnej ponuke cenných papierov alebo ich prijatí na obchodovanie, a smernica 2004/109/ES o harmonizácii požiadaviek na transparentnosť v súvislosti s informáciami o emitentoch, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu (Ú. v. EÚ C 347, 18.12.2010, s. 79).

⁽⁸⁾ Smernica 2010/73/EÚ.

3.7. Vzhľadom na to, ako sa vyvinuli právne predpisy EÚ o prospektoch, a na preukázanú potrebu ich neustáleho zlepšovania víta EHSV skutočnosť, že Komisia – a to aj vo fáze návrhu – vyjadrila svoj zámer posúdiť vplyv nariadenia po nadobudnutí jeho účinnosti a konkrétne, že na to stanovila parametre. Výbor sa však domnieva, že päť rokov je príliš dlhá doba na také významné zhodnotenie, a žiada, aby sa táto lehota výrazne skrátila, a to na dva roky po nadobudnutí účinnosti nariadenia. To umožní rýchlejší prehľad účinkov navrhovaného nariadenia a v prípade potreby vykonanie nápravných opatrení. EHSV odporúča, aby sa vykonalo dôkladné kvalitatívne zhodnotenie s cieľom doplniť stanovené kvantitatívne parametre posudzovania vrátane kvalitatívneho hĺbkového posúdenia zameraného tiež na analýzu toho, ako – a do akej miery – sa zjednodušením prospektu zvýšil kapitál, zlepšila sa konkurencieschopnosť firiem, do akej miery to pomohlo dosiahnuť pokrok na podporu kapitálových trhov v členských štátoch a ako to v nich ovplyvnilo celkové podnikateľské prostredie. Je veľmi dôležité zhodnotiť aj to, či členské štáty doplnili ďalšie požiadavky nad rámec právnych predpisov do vykonávania tohto nariadenia pri uplatňovaní jeho ustanovení v oblastiach, kde majú voľný priestor na rozhodovanie pri ich prispôbovaní.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. Zvýšenie prahovej hodnoty emisií, ktoré si vyžadujú prospekt, na 500 000 EUR⁽⁹⁾, je krok správnym smerom vedúci k zjednodušeniu administratívnych postupov s cieľom uľahčiť prístup MSP k finančným prostriedkom. Na druhej strane, nepovinná výnimka na základe vlastného uváženia členských štátov z požiadavky špeciálnych formulárov na zverejňovanie informácií o týchto otázkach⁽¹⁰⁾ nesmie vytvárať ďalšie administratívne prekážky a požiadavky presahujúce rámec právnych predpisov („gold-plating“)⁽¹¹⁾ a mala by sa zahrnúť do posudzovania vplyvu, ktorý sa má vykonať po nadobudnutí účinnosti nariadenia. EHSV vidí možné riziká v tejto súvislosti a vyzýva Komisiu, aby ich bližšie preskúmala v rámci posúdenia vplyvu.

4.2. EHSV plne podporuje osobitnú pozornosť, ktorú Komisia venuje presnému vymedzeniu pojmu „malý a stredný podnik“, a súhlasí s názorom, že bude možno potrebné túto definíciu ďalej upraviť⁽¹²⁾. Výbor už upozornil na potrebu poskytnúť jednotné, aktualizované a presnejšie vymedzenie pojmu v niekoľkých svojich nedávnych stanoviskách⁽¹³⁾.

4.2.1. EHSV podporuje vymedzenie pojmu použité v návrhu nariadenia [článok 2 ods. 1 písm. f)], ktorým sa zavádza požiadavka, aby boli aspoň dve z troch kritérií stanovených v odporúčaní Európskej komisie 2003/361/ES⁽¹⁴⁾ splnené súčasne. Tento prístup by sa mal prijať v širšom meradle a mal by sa začleniť do všetkých legislatívnych návrhov Komisie, ako aj do zákonov a správnych postupov členských štátov.

⁽⁹⁾ Článok 1 ods. 3 písm. d) návrhu nariadenia.

⁽¹⁰⁾ Článok 3 ods. 2 návrhu nariadenia.

⁽¹¹⁾ Vo svojom oznámení „Lepšia právna regulácia v záujme lepších výsledkov – program EÚ [COM(2015) 215 final, s. 7] Komisia definuje „gold-plating“ takto: „Členské štáty pri vykonávaní práva EÚ na vnútroštátnej úrovni tiež často prekračujú rámec toho, čo sa nevyhnutne vyžaduje podľa právnych predpisov Únie. V rovnakom odseku Komisia dodáva: „Toto môže posilniť pozitívne účinky týchto predpisov, ale takisto to môže viesť aj k vzniku dodatočných zbytočných nákladov pre podniky aj orgány verejnej moci, čo je potom chybné pripisované právnym predpisom EÚ.“

⁽¹²⁾ Článok 2 ods. 1 písm. f) návrhu nariadenia.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV k Zelenej knihe o budovaní kapitálových trhov Únie (Ú. v. EÚ C 383, 17.11.2015, s. 64), informačná správa EHSV o prístupe MSP k finančným prostriedkom EHSV-2014-06006-00-00-ri-tra a stanovisko EHSV na tému „Rodinné podniky v Európe ako zdroj oživenia hospodárskeho rastu a lepších pracovných miest“ (Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 8). V týchto stanoviskách bola Komisia vyzvaná, aby spresnila vymedzenie pojmu MSP tak, aby lepšie odrážalo rozmanitosť európskych spoločností a riešilo potrebu zjednotiť rôzne definície, ktoré sú v súčasnosti stanovené v odporúčaní Komisie 2003/361/ES (ktoré vo veľkej miere napodobňuje odporúčanie 96/280/ES z roku 1996, je veľmi zastarané a neberie do úvahy rozšírenie EÚ), v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi a v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov (nezrovnalosti vo vymedzení pojmu v oboch smerniciach sa riešia v tomto návrhu nariadenia).

⁽¹⁴⁾ Článok 2 ods. 1 písm. f) návrhu nariadenia. V praxi pôvodné vymedzenie pojmu MSP, ktoré je stanovené v odporúčaní 96/280/ES z roku 1996, vyžaduje, aby boli súčasne splnené dve z troch kritérií. Odporúčanie 2003/361/ES však potom ponecháva príslušným orgánom značný priestor na voľné uváženie „v záujme administratívneho zjednodušenia ... použiť iba jedno kritérium – počet zamestnancov – na vykonávanie niektorých svojich politík“ (odôvodnenie 7), ktoré vedie k vylúčeniu veľkej časti spoločností z rozsahu vymedzenia pojmu, ktoré by sa kvalifikovali, keby sa dve z troch kritérií použili súčasne ako na počiatočné definície.

4.2.2. Výbor tiež veľmi podporuje zvýšenie prahovej hodnoty zo 100 na 200 miliónov EUR pre vymedzenie pojmu „spoločnosť s nižšou trhovou kapitalizáciou“⁽¹⁵⁾, ktoré potvrdzuje vymedzenie pojmu uvedené v smernici 2014/65/EÚ⁽¹⁶⁾ a odstraňuje rozdiel medzi týmto vymedzením a vymedzením v smernici 2003/71/ES⁽¹⁷⁾.

4.3. Možnosť zverejniť „dobrovoľné prospekty“⁽¹⁸⁾ poskytuje emitentom väčšiu flexibilitu a uľahčuje prístup na kapitálové trhy EÚ.

4.4. Veľmi pozitívnym novým prvkom sú ustanovenia uľahčujúce následný, „kaskádový“ predaj cenných papierov⁽¹⁹⁾.

4.5. Navrhovaný mimoriadne podrobný popis súhrnu prospektu⁽²⁰⁾ výrazne zmiernuje záťaž emitentov a v dôsledku posúdenia odstraňuje zistené nedostatky v smernici 2010/73/EÚ. Povinnosť zahrnúť iba základné a podstatné informácie zjednodušuje situáciu emitentov aj investorov a investorom zjednodušuje usmerňovanie poskytnutých údajov a porovnanie prospektov rôznych emitentov. EHSV vyzýva Komisiu, aby zaistila, že občianskoprávna zodpovednosť sa vzťahuje na všetky prípady.

4.6. Predpokladaná možnosť vypracovať základný prospekt pri vydávaní nemajetkových cenných papierov poskytuje flexibilitu ďalšej kategórii emitentov.

4.7. Univerzálny registračný dokument je možnosťou⁽²¹⁾, ktorú treba využiť, pretože častým emitentom významne znižuje mnohé z administratívnych prekážok, a tým uľahčuje ich prístup na kapitálový trh.

4.8. Osobitné režimy poskytovania informácií⁽²²⁾, ktoré znovu uľahčujú spoločnostiam zverejňovať a investorom spracovávať informácie, si tiež zasluhujú uznanie a podporu.

4.9. EHSV s potešením víta skutočnosť, že Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA) bude mať povinnosť formulovať určité regulačné a vykonávacie technické normy. Medzi ne patria usmernenia pre jasnejšie riešenie rizikových faktorov a ich zaradenie do príslušných kategórií s dôrazom skôr na konkrétne než všeobecné riziká, ako aj zoznamy na šírenie zverejnených informácií, ktoré sa môžu do prospektu zahrnúť prostredníctvom odkazov. Podporí to integráciu v oblasti kapitálových trhov.

4.10. EHSV navrhuje, aby sa začlenili tiež návrhy zamerané na väčšiu štandardizáciu postupov pri skúmaní a hodnotení prospektu v prípade pozastavenia alebo zrušenia zverejnenia. Pred prijatím konečného rozhodnutia regulačným orgánom sa v mnohých prípadoch uplatňujú viacnásobné regresívne a progresívne postupy. To vedie k zbytočnému zdržaniu, ktoré môže byť pomerne nákladné pre emitenta v porovnaní so situáciou, keď sú všetky odporúčania regulátora uvedené v jednom kroku. Podľa názoru výboru by na dosiahnutie pokroku v rámci únie kapitálových trhov bolo preto užitočné, aby orgán ESMA vypracoval pre členské štáty jednotné pravidlá týkajúce sa lehôt a formátov konkrétnych pokynov pre potenciálnych emitentov o spôsobe riešenia prípadných nedostatkov návrhu prospektu. To by uľahčilo emitentom – najmä MSP – vypracovať svoj prospekt a tiež by to vytvorilo homogénnejšie prostredie a obmedzilo by to dôvody na umožnenie voľného konania pri regulačnom rozhodovaní.

⁽¹⁵⁾ Článok 2 ods. 1 písm. f) druhá záležka návrhu nariadenia.

⁽¹⁶⁾ Článok 4 ods. 1 bod 13 smernice 2014/65/EÚ.

⁽¹⁷⁾ Článok 2 ods. 1 písm. t) smernice 2003/71/ES.

⁽¹⁸⁾ Článok 4 návrhu nariadenia.

⁽¹⁹⁾ Článok 5 návrhu nariadenia.

⁽²⁰⁾ Článok 7 návrhu nariadenia.

⁽²¹⁾ Článok 9 v spojení s článkom 10 ods. 2, článkom 11 ods. 3, článkom 13 ods. 2 a článkom 19 ods. 5 návrhu nariadenia.

⁽²²⁾ Článok 14 a článok 15 návrhu nariadenia.

4.11. Výbor tiež podporuje postup umožňujúci dobrovoľnú časť v prospekte, kde by firmy mohli oznamovať investorom ďalšie vecne správne informácie, ktoré sa netýkajú financií, ale tém, ako je ochrana životného prostredia, výrobné postupy, účasť na sociálnych programoch atď. Tieto informácie sú osobitne dôležité pre veľké verejné spoločnosti, ktoré sú vlajkovými loďami sociálnej zodpovednosti podnikov v súlade s požiadavkou, aby bol prospekt správny, jasný a úplný.

4.12. Na zlepšenie príloh k návrhu nariadenia má EHSV tieto odporúčania:

4.12.1. Odseky zaoberajúce sa rizikami by mali byť konkrétnejšie: registračný dokument musí rozlišovať medzi rizikami pre spoločnosť a rizikami pre svoju činnosť (príloha II, II.C., s. 5).

4.12.2. V snahe zabrániť duplicitě informácií by sa opis cenných papierov mal vzťahovať iba na riziká súvisiace s cennými papiermi (príloha III, III.C, s. 8).

4.12.3. Identifikácia riaditeľov, členov vrcholového vedenia, poradcov, audítorov a niektoré ďalšie informácie (príloha III, s. 8. I) by sa mali z cenných papierov odstrániť, pretože tieto informácie sú uvedené v registračnom dokumente, pokiaľ nie sú akcionármi vydávajúcimi cenné papiere.

4.12.4. Postavenie emitenta možno sprístupniť ako samostatný dokument, na ktorý môže byť v prospekte uvedený odkaz.

4.12.5. EHSV odporúča skrátiť časový rámec na schvaľovanie prospektov nepravidelných emitentov a skrátiť povolenú lehotu na odpoveď od regulátora pri zmenách, ktoré by boli kratšie, ako pôvodne navrhované lehoty. Malo by byť tiež možné predkladať len opravené časti prospektu v reakcii na pripomienky a znížiť počet papierových kópií zavedením elektronického variantu prospektu a jeho príloh.

4.12.6. EHSV vyzýva Komisiu, aby poskytla primeraný časový priestor, ktorý umožní hladký priebeh zavádzania nových ustanovení a umožní trhom a emitentom prispôsobiť sa príslušným zmenám.

5. Otvorené otázky

5.1. Niektoré otázky, ktoré môžu ovplyvniť vplyv navrhovaného nariadenia, sú nedostatočne objasnené a EHSV odporúča, aby sa lepšie riešili.

5.1.1. Zavádza sa prahová hodnota vo výške 500 000 EUR na ponuky cenných papierov bez požiadavky prospektu, ak je hodnota emisie nižšia ako táto suma⁽²³⁾. V tomto prípade národné regulačné orgány môžu podľa vlastného uváženia určiť emitentom, aby vypracovali „vhodné formy poskytovania informácií“. Výbor odporúča, aby sa obsah týchto „vhodných foriem“ stanovil vopred s cieľom predísť možnému nerovnakému zaobchádzaniu s týmito emitentmi v rôznych členských štátoch EÚ a aby boli jednoduchšie než prospekt.

5.1.2. Okrem toho existuje ustanovenie pre národné regulačné orgány, aby vyňali všetky emisie od 500 000 EUR do 10 000 000 EUR z ustanovení nariadenia o harmonizovanom prospekte, ak sa výnimka vzťahuje len na návrh v rámci príslušného členského štátu a nevyžaduje vydanie povolenia pre prospekt. V tejto súvislosti sa výbor domnieva, že čím väčší je priestor na zváženie národného regulačného orgánu, tým väčšia je pravdepodobnosť nerovnakého zaobchádzania s emitentmi rovnakých kategórií vo vnútroštátnych právnych predpisoch rôznych členských štátov. To takisto pomôže vyhnúť sa prípadným nežiaducim dôsledkom v podobe nižšej úrovne ochrany spotrebiteľa. EHSV sa nazdáva, že v tomto prípade by sa mala do istej miery obmedziť vnútroštátna právomoc. S cieľom ďalej rozvinúť túto myšlienku EHSV vyzýva Komisiu, aby preskúmala, či by vyššie uvedené oslobodenie všetkých emisií v hodnote od 500 000 EUR do 10 000 000 EUR mohlo byť škodlivé, a to najmä pre MSP z hľadiska únie kapitálových trhov. Výbor vyzýva Komisiu, aby vzhľadom na tieto závery prehodnotila, či by sa táto výnimka mala ponechať alebo by sa od nej malo upustiť.

⁽²³⁾ Článok 1 ods. 3 písm. d) návrhu nariadenia.

5.1.3. Delegované akty v zmysle článku 42 navrhovaného nariadenia by sa mali pred konečným prijatím prediskutovať so všetkými zainteresovanými stranami. EHSV má osobitný záujem o aktívnu úlohu pri konzultáciách týkajúcich sa vypracovania právnych predpisov druhého stupňa.

5.1.4. Podobne by mal aj Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA) pri výkone svojich právomocí s cieľom zosúladiť postupy dohľadu v členských štátoch zohľadniť nielen názory miestnych regulačných orgánov, ale aj miestnych zainteresovaných strán vrátane účastníkov trhu.

5.1.5. Keďže prospekt sa nepožaduje pre emisie s hodnotou nižšou ako 500 000 EUR a nepatrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia, EHSV odporúča, aby EK alebo ESMA poskytli členským štátom odporúčanie o tom, ako objasniť postavenie „emitentov MSP“, ktorí nesmú obchodovať na regulovaných trhoch, ale obchodujú v mnohostranných obchodných systémoch alebo prostredníctvom platforiem kolektívneho financovania. Tieto odporúčania by mali zahŕňať aj otázku, či sa tieto spoločnosti majú označiť ako verejné alebo súkromné spoločnosti a aké mechanizmy dohľadu budú pre ne platiť.

5.1.6. EHSV upozorňuje na znenie článku 25 ods. 2, kde sa spomína „jazyk bežne používaný vo sfére medzinárodných financií“ a spresňuje, že by malo ísť o jeden z úradných jazykov EÚ a mala by ho akceptovať hostiteľská krajina.

5.1.7. Pokiaľ ide o článok 7, ktorý sa týka súhrnu obsahujúceho informácie pre investorov, mal by tiež obsahovať konkrétne upozornenia na riziká spojené s investíciou.

V Bruseli 16. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskej centrálnej banke – Plán na postupné dosiahnutie konzistentnejšieho vonkajšieho zastúpenia eurozóny na medzinárodných fórach“

[COM(2015) 602 final]

a

„Návrh rozhodnutia Rady, ktorým sa stanovujú opatrenia na postupné vytvorenie jednotného zastúpenia eurozóny v rámci Medzinárodného menového fondu“

[COM(2015) 603 final – 2015/0250 (NLE)]

(2016/C 177/03)

Spravodajca: Petr ZAHRADNÍK

Európska komisia sa 11. novembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskej centrálnej banke – Plán na postupné dosiahnutie konzistentnejšieho vonkajšieho zastúpenia eurozóny na medzinárodných fórach“

[COM(2015) 602 final]

a

„Návrh rozhodnutia Rady, ktorým sa stanovujú opatrenia na postupné vytvorenie jednotného zastúpenia eurozóny v rámci Medzinárodného menového fondu“

[COM(2015) 603 final 2015/0250 (NLE)].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza zo 17. marca 2016) prijal 204 hlasmi za, pričom 5 členovia hlasovali proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania (návrhy)

1.1. Kľúčovým všeobecným záverom je konštatovanie, že predpokladom aktívnejšieho, účinnejšieho a výraznejšieho postavenia eurozóny v medzinárodných finančných inštitúciách je posilnenie jej vonkajšieho zastúpenia, čím dôjde aj k posilneniu jej relatívnej váhy v rámci medzinárodných finančných inštitúcií a zvýrazneniu jej pozície na medzinárodných finančných trhoch. Ešte pred zverejnením týchto dokumentov vypracoval EHSV na túto tému viaceré stanoviská⁽¹⁾.

1.2. EHSV takisto vyjadruje súhlas s logikou uplatnenou v oboch dokumentoch, podľa ktorej po výraznom posilnení vnútornej správy eurozóny, najmä v rokoch 2009 – 2014, je následne potrebné urobiť takisto vyvážený krok z hľadiska jej zastúpenia v celosvetovej ekonomike ako prejav posilnenia politického piliera, zaisťujúceho vyváženú väzbu a konzistentnosť medzi vnútornou súdržnosťou a vonkajšími potrebami fungovania eurozóny, čo tiež vedie k zblíženiu paradigmy hospodárskych politík jednotlivých členských štátov.

1.3. Z viacerých dôvodov (predovšetkým vzhľadom na dominantnú úlohu v globálnej správe hospodárskych záležitostí a tvorbe hospodárskej politiky a takisto z dôvodu praktického zapojenia do záchranných programov mnohých členských štátov EÚ v uplynulom období) EHSV rovnako súhlasí s prioritným zameraním posilnenia vonkajšieho zastúpenia eurozóny na Medzinárodný menový fond (MMF).

⁽¹⁾ EHSV stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému *Dokončenie HMÚ: Politický pilier* (ECO/376) (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 8).

1.4. Navrhované posilnenie vonkajšieho zastúpenia EÚ, resp. eurozóny však EHSV považuje súčasne za prvý krok v celom procese, po ktorom bude nasledovať podobný podrobný scenár vo vzťahu voči ďalším relevantným inštitúciám, ako je Banka pre medzinárodné zúčtovanie (BIS) alebo OECD – napríklad na účely bankovej únie alebo únie kapitálových trhov. EHSV navrhuje Európskej komisii, aby – pri zachovaní prioritného významu MMF v stratégii posilnenia vonkajšieho zastúpenia eurozóny – rozpracovala scenár posilnenia a zefektívnenia väzieb aj voči ostatným relevantným medzinárodným inštitúciám zohľadňujúc pritom príslušné obsahové zameranie.

1.5. EHSV vo všeobecnosti súhlasí s cieľom, ktorým je dosiahnuť do roku 2025 jednotné zastúpenie eurozóny v MMF, ako sa uvádza v návrhu na vonkajšie zastúpenie eurozóny, ako aj so scenárom na naplnenie tohto cieľa. Podporuje pritom výzvu Európskej komisie na dosiahnutie takého konsenzu medzi Európskym parlamentom a Radou, ktorý by Rade umožnil prijať všeobecne prínosné rozhodnutie o navrhnutom postupe.

1.6. V tejto súvislosti EHSV zároveň odporúča jasne a zreteľne vymedziť úlohu vonkajšieho zastúpenia eurozóny na jednej strane a jej koordinovaného prepojenia s úlohou EÚ ako celku na strane druhej (v snahe zachovať integritu jednotného trhu). EHSV sa domnieva, že navrhované zastúpenie eurozóny v MMF sa týka tiež oblastí, ktoré vecne a obsahovo presahujú tematické vymedzenie eurozóny a sú mimoriadne dôležité pre celú EÚ a všetky jej členské štáty. EHSV taktiež súhlasí s tým, aby sa v procese vonkajšieho zastúpenia eurozóny zohľadnila aj otázka jej budúceho rozširovania. Existencia takejto koordinácie môže predstavovať dodatočný dôvod a motiváciu na vyhodnotenie rozhodnutia o pripravenosti členského štátu na vstup do eurozóny.

1.7. EHSV súhlasí so základnými bodmi trojfázového scenára na dosiahnutie jediného kresla v MMF do roku 2025, ako aj s prechodnými etapami vedúcimi k naplneniu tohto cieľa. Musí sa však zaistiť potrebný politický tlak na to, aby si členské štáty včas splnili povinnosti a záväzky, ktoré im z toho vyplývajú.

1.8. EHSV zároveň súhlasí s návrhom na vytvorenie takej štruktúry, ktorá povedie k zriadeniu postu zástupcu zodpovedného za záujmy eurozóny najmä v rámci MMF, ale aj v iných relevantných finančných inštitúciách v Bruseli (transformáciou podvýboru SCIMF na plnohodnotný podvýbor Hospodárskeho a finančného výboru), a s vytvorením skupiny, ktorá by zastupovala jednotný záujem eurozóny vo Washingtone s cieľom zaistiť explicitnú a skutočnú koordináciu vo vzťahu voči nečlenským štátom eurozóny.

1.9. EHSV predpokladá, že navrhovaný postup vyústi do lepšej a dôkladnejšej koordinácie medzi členskými štátmi v oblasti hospodárskej politiky a jej vonkajšieho rozmeru a očakáva adekvátnu koordináciu medzi jednotlivými príslušnými inštitúciami a orgánmi EÚ v tejto oblasti pri súčasnom zaistení maximálnej transparentnosti.

1.10. Podľa EHSV sa obidva dokumenty zameriavajú prevažne na procedurálno-organizačné alebo legislatívne a právne aspekty tejto záležitosti. EHSV odporúča zahrnúť ekonomickú analýzu a stručné vyjadrenie k očakávaným prínosom a dosahom po jeho vykonaní.

1.11. EHSV schvaľuje a podporuje navrhovaný postup pre podávanie pravidelných správ o pokroku pri zaisťovaní silnejšieho zastúpenia eurozóny, pričom prvá z nich sa má predložiť na jar 2017.

2. Návrhy Komisie: zhrnutie a analýza

2.1. V stanovisku sú zhrnuté názory na dva dokumenty, ktoré boli vydané 21. októbra 2015 ako súčasť balíka opatrení na dobudovanie európskej hospodárskej a menovej únie (HMÚ). Tieto dokumenty sa týkajú jednej z priorit tohto balíka – vonkajšieho zastúpenia eurozóny. Balík je pritom navrhnutý ako systém navzájom sa ovplyvňujúcich a podmienených krokov, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie požadovaného cieľa v roku 2025.

2.2. Konceptia vychádza z existujúcich návrhov na vytvorenie rozsiahlej a skutočnej HMÚ (november 2012) a ďalej bola zdôraznená v správe piatich predsedov z júna 2015.

2.3. V dokumentoch sa predpokladá, že kľúčovou inštitúciou, voči ktorej by sa malo posilniť vonkajšie zastúpenie eurozóny, je Medzinárodný menový fond (MMF).

2.4. Ak by bola eurozóna zastúpená jednotným spôsobom, umožnila by sa aj jednotná komunikácia eurozóny vo vzťahu s MMF v otázkach, v ktorých sa politiky EÚ výrazne koordinujú – hospodárske a rozpočtové záležitosti, makroekonomický dohľad, politika výmenných kurzov a finančná stabilita.

2.5. Na tento základ nadväzuje návrh na konzistentnejšie a efektívnejšie vonkajšie zastúpenie eurozóny v rámci MMF, ktorý sa opiera o stratégiu čo najrýchlejšej dohody na podobe scenára a jeho pozvoľného uskutočňovania, pričom pozostáva z troch fáz.

2.6. Konceptia posilňovania vonkajšieho zastúpenia eurozóny sa má vykonávať transparentným spôsobom a zainteresovaná verejnosť má dostávať informácie prostredníctvom predkladania pravidelných správ o pokroku.

2.7. Cieľová podoba jednotného zastúpenia eurozóny v MMF v roku 2025 je v legislatívnej úprave špecifikovanej v dokumente COM(2015) 603 final stanovená takto:

— v Rade guvernérov predkladá stanoviská eurozóny predseda Euroskupiny,

— v Medzinárodnom menovom a finančnom výbore eurozónu zastupuje predseda Euroskupiny,

— vo výkonnej rade MMF po vytvorení jednej alebo viacerých konštituencií eurozóny zložených výlučne z členských štátov eurozóny bude eurozónu zastupovať priamo výkonný riaditeľ niektorej z týchto konštituencií (voľba výkonného riaditeľa sa uskutočňuje na základe návrhu predsedu Euroskupiny; úplná koordinácia ústnych a písomných vyhlásení).

2.8. V prípade rozšírenia eurozóny sa vykonajú potrebné zmeny v rámci koordinácie s nečlenskými štátmi eurozóny a uskutočnia sa príslušné kroky na zohľadnenie tohto stavu aj v rámci jednotného zastúpenia.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. V prvom dokumente sa pozornosť zameriava predovšetkým na procedurálno-organizačné aspekty danej témy, zatiaľ čo v druhom texte sú tieto poznatky predložené v podobe legislatívneho návrhu. Obidva predstavujú neoddeliteľný príspevok k vytvoreniu politického piliera eurozóny a zabezpečeniu rovnováhy medzi vnútornými a vonkajšími nástrojmi, ktoré má eurozóna k dispozícii. Ak sa v rámci vonkajšieho zastúpenia eurozóny bude hovoriť jedným hlasom, posilní sa tým koordinácia a súdržnosť eurozóny a takisto sa prispeje k zblíženiu širokej škály hospodárskych politík jej jednotlivých členov. Na zaistenie a naplnenie tejto vízie je potrebné prevziať väčšiu zodpovednosť v podobe intenzívnejšej integrácie a posilnenia inštitúcií.

3.2. V období 2009 – 2014 došlo v oblasti koordinácie hospodárskych politík EÚ k prijatiu doteraz bezprecedentného počtu opatrení – zavedenie permanentne sa opakujúceho procesu európskeho semestra, prispôbenie pravidiel Paktu stability a rastu, prijatie balíka šiestich legislatívnych aktov a balíka dvoch legislatívnych aktov (Six-Pack, Two-Pack), Zmluva o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii (rozpočtová dohoda), európsky stabilizačný mechanizmus (ESM), banková únia, únia kapitálových trhov a pod., ktoré predstavovali vo väčšine prípadov nápravu chýbajúcich konštrukčných prvkov eurozóny alebo prijímanie krátkodobých záchranných opatrení na zaistenie nevyhnutných potrieb hospodárskej a fiškálnej politiky. V prípade balíka, ktorý bol uverejnený 21. októbra 2015 v nadväznosti na správu piatich predsedov, ide po dlhej dobe o ambicióznou a výhľadovú koncepciu zameranú na rozvoj a zlepšenie inštitucionálneho prostredia, nástrojov a štruktúry eurozóny, ktorá by sa mala zavedením týchto opatrení optimalizovať a lepšie integrovať.

3.3. Opatrenia prijaté počas obdobia 2009 – 2014 sa zameriavali predovšetkým na vnútorné posilnenie fungovania eurozóny, pričom príslušné vonkajšie zastúpenie eurozóny sa nezabezpečilo tak, aby bolo adekvátne jej rastúcemu významu a posunu v oblasti koordinácie hospodárskych politík. Pozícia eurozóny v medzinárodných finančných inštitúciách a následne aj na medzinárodných finančných trhoch sa buď relatívne oslabila alebo nenaplnia potenciál, ktorým disponuje. Posilnenie vonkajšej funkčnosti eurozóny by sa malo prejavíť aj navonok a v globálnej finančnej architektúre musí byť koherentnejšie a jednotnejšie.

3.4. Otázku vonkajšieho zastúpenia eurozóny je potrebné vnímať v širšom politickom kontexte, ktorý bol podnetom pre správu piatich predsedov. Implicitne možno konštatovať, že:

a) súčasná architektúra HMÚ nie je dostatočná na to, aby sa zaistilo naplnenie prínosov očakávaných od eurozóny;

b) účinok opatrení zameraných na vnútorné záležitosti eurozóny sa vzhľadom na úlohu eura v rámci celosvetového hospodárstva nemôže naplniť bez primeraného vonkajšieho zastúpenia.

3.5. Možno sa domnievať, že v prípade nezabezpečenia primeraného vonkajšieho zastúpenia eurozóny by mohlo dôjsť k nevyužitiu potenciálu eurozóny pri tvorbe celosvetovej hospodárskej a menovej politiky a k zníženiu atraktívnosti eura ako transakčnej, investičnej a rezervnej meny v celosvetovom kontexte.

3.6. Potreba zamerať sa na MMF vyplýva zo silnej komplementárnosti medzi hospodárskymi politikami a jej nástrojmi na úrovni EÚ a MMF po tom, ako na úrovni EÚ a najmä na úrovni eurozóny došlo k ich výraznému posilneniu a koordinácii⁽²⁾. MMF je kľúčovou celosvetovou inštitúciou v oblasti správy hospodárskych záležitostí. Spolu s Európskou komisiou a Európskou centrálnou bankou takisto zohrával dôležitú úlohu pri zostavovaní a vykonávaní programov záchrany členských štátov, ktoré zasiahla hospodárska a dlhová kríza. Očakáva sa, že úloha MMF by sa mala naďalej posilňovať a potreba súčinnosti eurozóny s MMF sa bude chápať z oveľa širšej a komplexnejšej perspektívy, než len z izolovaného pohľadu jednotlivých členských štátov. EHSV zároveň upozorňuje na skutočnosť, že v prípade, ak by bol od samého začiatku súčasťou eurozóny Európsky menový fond, ktorý figuroval v pôvodných návrhoch pred vznikom Európskeho menového systému koncom 70. rokov, mohol by v čase krízy zohrávať úlohu, ktorú v skutočnosti prevzal práve MMF.

3.7. Intenzívnejšiemu a účinnejšiemu vonkajšiemu zastúpeniu eurozóny bráni súbor identifikovaných a správne posúdených prekážok:

— roztrieštenosť medzi členskými štátmi (19 členských štátov eurozóny zastúpených vo Výkonnej rade MMF je rozptýlených v šiestich konštituenciách a dvaja zástupcovia majú úplne samostatné postavenia, pričom toto usporiadanie často bráni členským štátom eurozóny vyjadriť spoločný postoj),

— nedostatočné zastúpenie eurozóny ako celku (žiaden zástupca eurozóny nemá oficiálny mandát vo Výkonnej rade MMF – momentálne túto úlohu plní predseda skupiny EURIMF; rovnako ani MMF nemá pre otázky spoločné pre eurozónu optimálneho partnera (pozri opäť opatrenia, ktoré sa uskutočnili v rámci posilnenia hospodárskych politík v uplynulom období); Európska centrálna banka má vo Výkonnej rade MMF štatút pozorovateľa,

— nedostatočná koordinácia na úrovni eurozóny (dávna a nerealizovaná dohoda Európskej rady vo Viedni v roku 1998); koordinácia na úrovni Únie prostredníctvom Hospodárskeho a finančného výboru – Stála pracovná skupina pre záležitosti MMF – v praxi to funguje skôr tak, že jednotlivé členské štáty obhajujú svoj vlastný postoj.

⁽²⁾ EHSV stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému *Dôsledky krízy štátneho dlhu pre správu EÚ* (Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 15).

3.8. Aj vzhľadom na uvedené skutočnosti možno vyvodiť zásadné pripomienky k obidvom diskutovaným dokumentom: realizácia obidvoch dokumentov si vyžaduje intenzívnu koordináciu z vo viacerých oblastiach: medzi vnútornými a vonkajšími nástrojmi, ktoré má eurozóna k dispozícii, smerom k optimálnej podobe jej architektúry a funkčnosti, konzistentnosti hospodárskych politík, súdržnosti a konvergencie; medzi štátmi eurozóny a tými členskými štátmi, ktoré nezaviedli euro (s pripraveným postupom v prípade rozšírenia eurozóny); medzi jednotlivými podobami vonkajšieho zastúpenia eurozóny (menové záležitosti, štrukturálna politika, bankovníctvo a finančný trh, hospodárska politika). Za východiskový bod pre zásady koordinácie možno považovať konštatovanie, že euro je menovou jednotkou EÚ.

3.9. Ďalšou všeobecnou pripomienkou je potreba nájsť rovnováhu medzi procedurálnym, administratívnym a legislatívnym poňatím dokumentov na jednej strane a príslušnými ekonomicko-analytickými a politickými argumentmi na strane druhej.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. V súlade s uvedenými všeobecnými pripomienkami možno odporučiť vypracovanie jednoduchšej schematickej previazanosti medzi novou správou hospodárskych záležitostí a politikami MMF, prípadne ďalších inštitúcií, analogicky napríklad s obsahovým a časovým scenárom realizácie a naplňania európskeho semestra, čím by sa diskusia o tejto téme stala transparentnejšou a prístupnejšou.

4.2. Možno tiež odporučiť vypracovanie scenára vnútornej operačnej koordinácie medzi zapojenými inštitúciami a orgánmi EÚ s cieľom dosiahnuť účinnú synergiu medzi nimi, predovšetkým v prípravných a prechodných etapách vykonávania tejto koncepcie a v období rozširovania eurozóny z hľadiska flexibility pravidiel a postupov. V súlade s oznámením Komisie a v snahe zabezpečiť maximálnu transparentnosť a demokratickú zodpovednosť by mal Európsky parlament zohrávať v tejto oblasti určitú úlohu v zhode s rozhodovacou metódou Spoločenstva.

4.3. Návrh na rozšírenie vonkajšieho zastúpenia eurozóny je súčasťou balíka, prostredníctvom ktorého sa prepracúva forma európskeho semestra, zavádzajú sa národné rady pre konkurencieschopnosť a Európska fiškálna rada. V dôsledku týchto krokov bude potrebné zastupovať EÚ a eurozónu na ďalších príslušných fórach. V tejto súvislosti sa javí ako vhodné posilniť synergie s OECD, G7, G20, Bankou pre medzinárodné zúčtovanie (BIS) alebo Svetovou bankou. Tieto kroky sa týkajú výkonnosti a koordinácie makroekonomických politík, reformy finančnej regulácie a daňovej transparentnosti (pričom EÚ a eurozónu zastupujú: predseda Európskej rady, predseda Európskej komisie, predseda Euroskupiny, predstavitelia Európskej komisie, Európskej centrálnej banky, ministri jednotlivých štátov G7, resp. G20), záležitostí súvisiacich so zriaďovaním bankovej únie a únie kapitálových trhov a ďalších relevantných otázok. Potenciálne sú otvorené ďalšie možnosti, napríklad v prípade Ázijskej banky pre investície do infraštruktúry (AIIB), kde sú v pomerne veľkom počte zastúpené jednotlivé členské štáty.

4.4. Z uvedených konštatovaní vyplýva, že potreba zefektívniť vonkajšie zastúpenie eurozóny je prvým a nevyhnutným krokom na posilnenie váhy, významu a rešpektovania menovej jednotky EÚ v celosvetovej ekonomike, ktorý treba urobiť v rámci projektu dobudovania HMÚ. Jeho úspešnosť bude vo veľkej miere závisieť od skutočnej ekonomickej výkonnosti eurozóny a kvalitného vykonávania všetkých príslušných hospodárskych politík.

V Bruseli 17. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 806/2014 s cieľom vytvoriť európsky systém ochrany vkladov

[COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD)]

(2016/C 177/04)

Spravodajca: Daniel MAREELS

Európsky parlament (18. januára 2016) a Rada (20. januára 2016) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 806/2014 s cieľom vytvoriť európsky systém ochrany vkladov

[COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD)].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza zo 17. marca 2016) prijal 197 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 8 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. **Spolu a súbežne** s návrhom európskeho systému ochrany vkladov (ďalej len „EDIS“) Komisia uverejnila **oznámenie „Na ceste k dobudovaniu bankovej únie“** ⁽¹⁾. Z uverejnenia vyplýva, že obidva dokumenty sa berú do úvahy „súbežne“ a zavedenie dodatočného rozdelenia rizika (pozri návrh o EDIS) musí „sprevádzať“ ďalšie znižovanie rizík v bankovej únii (pozri oznámenie). Zdá sa teda, že tieto dokumenty tvoria dve časti jedného celku, a preto Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) považuje za vhodné vyjadriť sa aj k oznámeniu. Výbor víta legislatívny návrh aj oznámenie.

1.2. Keďže je teraz jasné, že **EDIS a oznámené opatrenia na znižovanie rizík** majú v súvislosti s posilnením a dokončením bankovej únie niekoľko zásadných a dôležitých spoločných cieľov, EHSV v súhrne a v zásade zastáva názor, že oba druhy opatrení sa musia **uskutočňovať jednotným spôsobom a pomocou skutočne rovnocenných nástrojov a metód**. Tieto metódy, ktoré musia na skutočné dosiahnutie plánovaných cieľov poskytovať rovnaké záruky, sú primerané o to viac, že obidva druhy opatrení sa dopĺňajú a sú nevyhnutné na to, aby sa ponúкло riešenie, ktoré bude pre každého prijateľné a vyvážené a zároveň aj presvedčivé. Z tohto dôvodu a na dosiahnutie reálneho pokroku EHSV považuje za **zásadné, aby sa neodkladne a skutočne paralelne pripravil** a podľa jasného a konkrétne stanoveného harmonogramu **aj realizoval** tak EDIS, ako aj vhodné opatrenia na minimalizáciu rizík. Vytvorenie vhodných podmienok na to, aby bolo možné uskutočňovať ďalšie kroky, má takisto veľký význam pre **ďalšie budovanie hospodárskej a menovej únie** (HMÚ), ktorej významnou súčasťou je **banková únia**.

1.3. Pokiaľ ide o EDIS, tento systém má pre bankovú úniu veľký význam a tvorí v nej tretí pilier. EHSV sa už predtým preukázal ako veľký zástanca ďalšieho budovania bankovej únie a systému ochrany vkladov a vyzýval, aby sa tak stalo čo najskôr. Robil tak s ohľadom na posilnenie hospodárskej a finančnej stability EÚ.

⁽¹⁾ COM(2015) 587 final

1.4. Stabilné, bezpečné a dobre chránené vklady sú v záujme všetkých, predovšetkým však sporiteľov a vkladateľov. EHSV naďalej považuje za dôležité udržať ich dôveru a zaistiť im čo najlepšiu ochranu. Teraz ide o zvýšenie dôvery sporiteľov a vkladateľov k bankám a o to dovoliť im, aby ťažili z finančnej integrácie a rovnakých podmienok činnosti bánk. Stabilné vklady sú navyše naďalej nevyhnutné na financovanie ekonomiky, domácností a podnikov, predovšetkým malých a stredných podnikov (MSP).

1.5. Výboru ide o to, aby sa pomocou EDIS banková únia ďalej posilnila a aby sa zvýšila jej finančná stabilita a odolnosť voči možným finančným krízam. Európsky systém ochrany vkladov môže vďaka svojej povahe priaznivo ovplyvniť situáciu v jednotlivých členských štátoch a bankách, pretože môže lepšie pomôcť absorbovať lokálne otrasy. To môže pomôcť odradiť niektoré subjekty od špekulácií na úkor niektorých krajín alebo bánk, čím dôjde k zníženiu rizika panických výberov z bánk. Zároveň sa ďalej oslabí väzba medzi bankami a ich domovskými štátmi.

1.6. Pokiaľ ide o oznámené opatrenia na minimalizáciu rizík, tie sú v bankovej únii nevyhnutné v rovnakej miere. Prispievajú k posilneniu bankovej únie tým, že zaisťujú rovnnejšie podmienky činnosti bánk, a k oslabeniu ich väzby na ich domovské štáty. Posilní sa tak odolnosť a stabilita systému. Prijatie mechanizmov na rozdelenie rizika si vyžaduje, aby sa prostredníctvom pravidiel a dohľadu vytvorili skutočne rovnaké podmienky činnosti, ktoré zasa prispievajú k nevyhnutnej vzájomnej dôvere všetkých strán zapojených do projektu bankovej únie.

1.7. Tieto opatrenia si vyžadujú, aby všetky členské štáty plne transponovali a vykonávali existujúci právny rámec bankovej únie (smernicu o rámci pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a smernicu o systémoch ochrany vkladov). Je pozitívne skonštatovať, že od zverejnenia návrhu o EDIS a oznámenia klesol počet členských štátov, ktoré sa o to ešte musia pousilovať. A pokiaľ ide o tie ostatné krajiny, Komisia už podniká kroky.

1.8. Treba venovať pozornosť ďalšiemu znižovaniu rizík v bankovom sektore a maximálnej harmonizácii v bankovej únii v oblastiach, v ktorých už boli prijaté určité opatrenia. Za nevyhnutné sa pritom považuje vopred vytvoriť dobre kapitalizované, stabilné a účinné štátne systémy ochrany vkladov. Aj pri ďalšej realizácii tohto piliera bankovej únie treba čo najviac predchádzať rôznym potenciálnym rizikám morálneho hazardu, a to pokiaľ ide o banky, štátne orgány, aj sporiteľov. Skutočné prípady morálneho hazardu by totiž mohli v jadre ohroziť účinné a bezpečné fungovanie bankovej únie. Podmienka, podľa ktorej môže členský štát využiť EDIS až vtedy, keď splní všetky predpoklady, tu má svoj zmysel.

1.9. Výbor zastáva názor, že Komisia musí vypracovať obsiahlu a dôslednú štúdiu posúdenia vplyvu, ktorá by mohla prípadne vychádzať zo skorších podobných štúdií v rámci smernice o systémoch ochrany vkladov, keďže táto otázka má veľký význam pre bankovú úniu, dokončenie HMÚ a dôveru sporiteľov a vkladateľov. Výsledky tejto štúdie by sa mali zverejniť aj preto, aby sa zvýšila legitímnosť návrhu.

1.10. Naďalej takisto existujú veľké rozdiely medzi krajinami a v rôznych oblastiach pretrváva rad problémov, ako vyplýva okrem iného z niekoľkých nedávnych medzinárodných správ. Rozdiely a výzvy sa musia riešiť. Príkladom uvedieme, že tu ide okrem iného o veľký počet nesplácaných úverov (*non-performing loans*) v bankovom sektore a nerovnomerné rozloženie týchto úverov medzi bankami a členskými štátmi eurozóny.

1.11. Podľa EHSV treba aj pri ďalšom znižovaní rizika venovať dostatočnú pozornosť jeho účinkom na úvery. Hlavnou prioritou EÚ a členských štátov musí byť a zostať predovšetkým poskytovanie úverov MSP, malým a stredným priemyselným podnikom, začínajúcim a iným novým podnikom.

1.12. Pre EHSV je ďalej rovnako veľmi dôležitý pokrok v rámci ďalšieho budovania HMÚ, ktorá je okrem iného založená na menovom a finančnom pilieri, čo zahŕňa vykonávanie plnohodnotnej bankovej únie, o ktorú sa EÚ usiluje. Vzhľadom na to, že výbor v súvislosti s HMÚ už skôr uviedol, aká je ešte stále krehká a že stojí pred obrovskými výzvami, je potrebné, aby sa ďalej posilňovala, a to ďalším budovaním všetkých jej pilierov.

1.13. Podľa EHSV je v tejto oblasti nanajvyššie nutné, aby sa vytvorili dobré a správne podmienky umožňujúce pokrok. Podľa názoru EHSV sa všetko týka „dôvery“ a jej posilnenia medzi členskými štátmi. Dôvera medzi členskými štátmi si takisto vyžaduje rovnaké podmienky činnosti a rovnaké špecifické smerovanie, ktoré vedie k zblížovaniu.

1.14. Zbližovanie narušila kríza a teraz treba v krátkom čase podniknúť opäť kroky v rámci jednotlivých členských štátov aj medzi nimi. Okrem toho treba zároveň podporiť ozdravné postupy, zjednodušiť korigovanie makroekonomickej nerovnováhy a zlepšiť adaptabilitu.

1.15. EHSV uznáva, že nový systém ochrany vkladov musí byť pre bankový sektor nákladovo neutrálny, ale zároveň zastáva názor, že je lepšie, aby bol stanovený systém príspevkov vypočítaných na základe rizika zahrnutý priamo do návrhu EDIS, než aby sa zriaďoval pomocou delegovaného aktu. Týka sa to totiž podstatnej časti predkladanej právnej úpravy, ktorá si z principiálneho hľadiska zaslúži byť stanovená na najvyššej úrovni.

2. Súvislosti

2.1. Pri vytváraní bankovej únie sa rozhodlo, že jej piliere budú zavádzané postupne.

2.2. Prvými dvoma krokmi bolo zavedenie jednotného mechanizmu dohľadu, pričom Európska centrálna banka (ECB) vykonáva dohľad⁽²⁾ nad bankami eurozóny⁽³⁾, a zavedenie jednotného mechanizmu riešenia kríz, a to od 1. januára 2016.

2.3. Ako tretí pilier bankovej únie bol teraz navrhnutý **európsky systém ochrany vkladov**⁽⁴⁾. Tento systém vychádza z existujúcej smernice o systémoch ochrany vkladov⁽⁵⁾, ktorou sa zaviedli národné systémy ochrany vkladov a stanovilo sa uznanie inštitucionálnych systémov ochrany ako systémov ochrany vkladov. Jeho zavedenie v dlhodobom horizonte sa uvádza aj v správe piatich predsedov o „Dobudovaní európskej hospodárskej a menovej únie“⁽⁶⁾.

2.4. Nový návrh⁽⁷⁾ sa má vyvíjať postupne⁽⁸⁾.

2.4.1. V prvej fáze, ktorá bude trvať tri roky do roku 2020, ide o prístup zaistenia. Až v tejto fáze získajú jednotlivé národné systémy ochrany vkladov prístup k prostriedkom európskeho systému ochrany vkladov, a to potom, ako vyčerpajú všetky svoje prostriedky, a pod podmienkou, že v danom členskom štáte boli plne vykonané príslušné pravidlá smernice týkajúcej sa systémov ochrany vkladov. Cieľom je teda oslabiť väzby medzi bankami a ich domovskými štátmi.

2.4.2. Potom sa systém postupne premení na systém spoločný („spolupoistenie“). Ak bude potrebný zásah, v tejto fáze nebudú musieť národné systémy najskôr vyčerpať vlastné prostriedky skôr, než získajú prístup k prostriedkom európskeho systému ochrany vkladov. Prístup k prostriedkom bude najprv v nízkej miere (20 %) a počas 4 rokov stúpne na 80 %. Týmto spôsobom pôjde o väčšiu mieru rozdelenia rizika medzi národnými systémami.

2.4.3. V tretej fáze sa riziko, ktoré nesie európsky systém ochrany vkladov, postupne zvýši na 100 %. Od roku 2024 tak nový systém úplne nahradí národné systémy ochrany vkladov a bude ako jediný zodpovedať za vyplácanie náhrad vkladateľom.

2.5. V rámci toho bude tiež okamžite zriadený Európsky fond ochrany vkladov. Tento fond bude financovaný rizikovo váženými príspevkami bánk. Systém by mal byť pre bankový sektor do tej miery nákladovo neutrálny, že európske príspevky možno odpočítať od ich národných príspevkov do systémov ochrany vkladov.

2.6. Systém sprevádzajú prísne ochranné opatrenia: napríklad poistené budú iba tie národné systémy ochrany vkladov, ktoré spĺňajú predpisy EÚ a sú vytvorené v súlade s nimi.

⁽²⁾ Od novembra 2014.

⁽³⁾ V prípade veľkých subjektov (približne 130) tak robí priamo ECB, pri ostatných subjektoch (viac než 6 000 bánk) sú to v prvom rade štátne orgány dohľadu.

⁽⁴⁾ Známy aj pod anglickou skratkou „EDIS“.

⁽⁵⁾ Stanovuje sa ňou ochrana vkladov sporiteľov v EÚ až do výšky 100 000 EUR.

⁽⁶⁾ Pozri správu *Dobudovanie hospodárskej a menovej únie v Európe, autori správy: Jean-Claude Juncker v úzkej spolupráci s Donaldom Tuskom, Jeroenom Dijsselbloemom, Mariom Draghim a Martinom Schulzom*, najmä s. 11.

⁽⁷⁾ Pozri Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 806/2014 s cieľom vytvoriť európsky systém ochrany vkladov, COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD), uverejnený 24. novembra 2015.

⁽⁸⁾ Štruktúra EDIS bude vychádzať z typickej konštrukcie bankovej únie: „jednotný súbor pravidiel“ (*single rule book*) v podobe dnešnej smernice o systémoch ochrany vkladov pre všetkých 28 členských štátov, doplnený systémom EDIS, ktorý je záväzný pre členské štáty eurozóny a otvorený ostatným členským štátom EÚ, ktoré by sa chceli k bankovej únii pripojiť.

2.7. Komisia súčasne v oznámení „Dobudovanie bankovej únie“ ohlásila niekoľko opatrení týkajúcich sa minimalizácie rizík v bankovej únii ⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Komisia spolu s návrhmi týkajúcimi sa EDIS uverejnila oznámenie o ďalšom znižovaní rizík v bankovej únii ⁽¹¹⁾. Podľa názoru Komisie treba obe tieto publikácie posudzovať „súbežne“. A pokiaľ ide o zavedenie ďalšieho rozdelenia rizika (pozri návrh o EDIS), je potrebné, aby ho „sprevádzalo“ ďalšie znižovanie rizík. Z tohto dôvodu EHSV považuje tieto texty za dve časti jedného celku. Nasledujúce poznámky a pripomienky k obojm textom teda treba interpretovať z tohto pohľadu.

3.2. Výbor EHSV sa od začiatku vyjadroval v prospech bankovej únie a krokov, ktoré sa podnikali v súvislosti s jej prvými dvoma piliermi ⁽¹²⁾. Pre EHSV je dôležité, aby sa v tomto ohľade podnikali konkrétne kroky ⁽¹³⁾.

3.3. Rovnakým spôsobom bol EHSV vždy zástancom ďalšieho budovania bankovej únie ⁽¹⁴⁾ a jej rýchleho doplnenia o tretí pilier v súvislosti s ochranou vkladov. V rámci toho bol už vyvíjaný tlak na posilnenie a zlepšenie spoločného systému ochrany vkladov ⁽¹⁵⁾.

3.4. EHSV víta návrhy týkajúce sa EDIS, ktorých ciele zdôrazňujú posilnenie bankovej únie, zlepšenie a zrovnoprávnenie ochrany vkladateľov, posilnenie finančnej stability a obmedzenie väzby medzi bankami a ich domovskými štátmi.

3.5. Prostredníctvom zásady rozdelenia rizika môže mať takáto schéma pozitívny vplyv na situáciu určitých členských štátov a bánk, pretože môže lepšie než súčasné národné systémy prípadne pomôcť absorbovať lokálne otrasy. To môže pomôcť odradiť niektoré subjekty od špekulácií na úkor niektorých krajín a bánk a môže sa vďaka tomu znížiť celkové riziko v celej bankovej únii.

3.6. Dobrá ochrana a maximálne zabezpečenie vkladov sporiteľov sú nevyhnutné. Od krízy boli prijaté dôležité opatrenia a neodvolateľnosť nových návrhov môže prispieť k tomu, že ďalej vzrastie dôvera, pretože teraz môžu prispieť k väčšej finančnej integrácii medzi štátmi a k rovnakým podmienkam medzi bankami.

⁽⁹⁾ Tieto opatrenia zahŕňajú:

- obmedzenie národných možností a diskrečných právomocí pri uplatňovaní pravidiel obozretnosti, aby mohol čo najúčinnejšie fungovať jednotný mechanizmus dohľadu,
- harmonizáciu národných systémov ochrany vkladov,
- prijatie právnych predpisov na realizáciu zvyšných prvkov regulačného rámca pre banky schváleného na medzinárodnej úrovni, predovšetkým na účely obmedzenia pákovej sily bánk, zaistenia stabilného bankového financovania a zlepšenia porovnateľnosti rizikovo vážených aktív, a na vykonávanie odporúčaní Rady pre finančnú stabilitu týkajúcich sa celkovej kapacity bánk na absorpciu strát do roku 2019, aby boli na riešenie kríz bánk k dispozícii primerané zdroje a nemuseli sa využívať daňoví poplatníci,
- presadzovanie existujúcich pravidiel, aby sa minimalizovalo použitie verejných prostriedkov na zachovanie solventného a odolného bankového sektora,
- väčšie zblížovanie insolvenčného práva na základe akčného plánu únie kapitálových trhov,
- iniciatívy za obozretné posudzovanie expozície bánk voči rizikám štátov, napríklad obmedzenie expozície bánk voči riziku súvisiacemu s určitým štátom na účely diverzifikácie rizika.

⁽¹⁰⁾ Pozri Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Na ceste k dobudovaniu bankovej únie“, COM(2015) 587 final z 24. novembra 2015.

⁽¹¹⁾ Pozri bod 2.7.

⁽¹²⁾ Pozri jednotný mechanizmus dohľadu a jednotný mechanizmus riešenia kríz.

⁽¹³⁾ Pozri o. i. stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo), pokiaľ ide o jeho vzájomné pôsobenie s nariadením Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa Európskej centrálnej banke udeľujú osobitné úlohy, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami“, COM(2012) 512 final – 2012/0244 (COD) a „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Plán smerom k vytvoreniu bankovej únie“ (Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 34), bod 1.12.

⁽¹⁴⁾ Pozri o. i. stanoviská EHSV na tému „Dobudovanie hospodárskej a menovej únie – návrhy Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru pre nadchádzajúcu európsku legislatívu“ (Ú. v. C 451, 16.12.2014, s. 10) a „Dokončenie HMÚ – politický pilier“ (Ú. v. C 332, 8.10.2015, s. 8).

⁽¹⁵⁾ Pozri stanoviská v poznámkach pod čiarou č. 13 a 14.

3.7. Stabilné vklady tvoria zdravý a nevyhnutný zdroj financovania hospodárstva, domácností a predovšetkým malých a mladých podnikov (ako sú MSP, MSPP⁽¹⁶⁾) a začínajúce podniky) a prispievajú tak k nevyhnutnému hospodárskemu rastu. Malé a stredné podniky (v širokom zmysle tohto označenia) majú vitálny prínos k európskemu hospodárstvu, keďže zabezpečujú viac ako dve tretiny celkového počtu pracovných miest v súkromnom sektore a 85 % čistého prírastku pracovných miest. Pre EHSV je zrejmé, že zabezpečenie poskytovania úverov životaschopným MSP je rozhodujúce pre hospodársky rast a nové pracovné miesta, a preto musí byť hlavnou prioritou EÚ aj členských štátov.

3.8. Pokiaľ ide o ďalšie znižovanie rizík, platí tu rovnaký prístup ako pri EDIS, a EHSV preto rovnako víta dokument Komisie. Je to určite na jednej strane preto, že obidva texty majú niekoľko zásadných cieľov spoločných, napríklad posilnenie bankovej únie a oslabenie väzby medzi bankami a ich domovskými štátmi, a na strane druhej preto, že dosiahnutie týchto cieľov si očividne vyžaduje „kombináciu opatrení“.

3.9. Z hľadiska minimalizácie rizík nemožno súčasnú situáciu ignorovať. Treba venovať pozornosť predovšetkým ďalšiemu znižovaniu rizík v bankovom sektore a väčšej harmonizácii v bankovej únii v oblastiach, kde už boli prijaté určité opatrenia.

3.10. Členské štáty musia predovšetkým úplne vykonávať existujúci rámec pre bankovú úniu. V čase uverejnenia návrhu o EDIS značný počet členských štátov nemal transponovanú smernicu o rámci pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a/alebo smernicu o systémoch ochrany vkladov, alebo ich mal transponované iba čiastočne, ale odvtedy sa stav zlepšil. A pokiaľ ide o tie ostatné krajiny, Komisia už podniká kroky⁽¹⁷⁾.

3.11. Ďalšie vykonávanie systémov ochrany vkladov a s ním súvisiaceho mechanizmu financovania so sebou nesie určité problémy. Väčšia miera harmonizácie a predchádzajúcej realizácie dobre kapitalizovaných, stabilných a účinných národných systémov ochrany vkladov sa pritom považuje za nevyhnutnú, aby sa znížilo riziko „morálneho hazardu“. Zmierňovanie tohto rizika si takisto zasluhuje pozornosť na všetkých stupňoch realizácie EDIS. V tejto súvislosti treba dohliadať na nebezpečenstvo, ktoré môže vyplývať z príliš rýchleho a prísneho rozdelenia rizika. Má tu svoj zmysel podmienka, podľa ktorej môže členský štát využiť EDIS až vtedy, keď splní všetky predpoklady a bude uplatňovať platné právne predpisy.

3.12. Okrem toho sú rozdiely medzi krajinami naďalej veľké a v rôznych oblastiach pretrvávajú rad problémov, ako to okrem iného vyplýva z niekoľkých nedávnych medzinárodných správ⁽¹⁸⁾,⁽¹⁹⁾. Tie je potrebné riešiť. Patrí medzi ne okrem iného veľké množstvo nespĺcancých úverov (*non-performing loans*) v bankovom sektore a nerovnomerné rozloženie týchto úverov medzi bankami a členskými štátmi eurozóny⁽²⁰⁾. Účinné zlepšenie tohto stavu pri zohľadnení všetkých ostatných relevantných prvkov možno považovať za podmienku, aby bolo možné podniknúť kroky smerom k rozdeleniu rizika na úrovni ochrany vkladov. To si okrem iného vyžaduje homogénny mechanizmus dohľadu riadený Európskou úniou.

⁽¹⁶⁾ Malé a stredné priemyselné podniky.

⁽¹⁷⁾ Pokiaľ ide o smernicu o systémoch ochrany vkladov, pozri tlačovú správu Európskej komisie z 10. decembra 2015: *Financial Services: Commission requests 10 Member States to implement EU rules on Deposit Guarantee Schemes*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6253_en.htm [v slovenčine nedostupná].

Pokiaľ ide o smernicu o rámci pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností, pozri tlačovú správu Európskej komisie z 22. októbra 2015: *Commission refers six Member States to the Court of Justice of the EU for failing to transpose EU rules on Bank Recovery and Resolution*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5827_en.htm [v slovenčine nedostupná].

⁽¹⁸⁾ Pozri o. i. Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) – Zaisnenie transparentnosti na úrovni celej EÚ v roku 2015 – súhrnná správa, pozri <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1280458/2015+EU-wide+Transparency+Exercise+Report+FINAL.pdf>, (november 2015), a Ekonomický bulletin ECB, vydanie 5/2015 <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201505.en.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Pozri správu Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA), najmä zhrnutie (*executive summary*), s. 6 a 7: „Kvalita aktív a návratnosť sa takisto zlepšili. Vzhľadom na to, ako nízko bol ich počiatkový bod, však naďalej vyvolávajú obavy. Hodnoty nevykonných expozícií, ktoré boli prvý raz uverejnené podľa harmonizovanej definície EBA, tvoria takmer 6 % celkového množstva pôžičiek a úverov v EÚ (10 % bolo zohľadnených ako výlučne nefinančné podniky), pokiaľ odhliadneme od toho, že medzi jednotlivými štátmi a bankami boli zásadné rozdiely. Návratnosť sa v roku 2015 zlepšila, avšak z historického hľadiska a s ohľadom na odhadované náklady na akciový kapitál bánk je naďalej nízka. Od júna 2015 predstavuje celková návratnosť vlastného imania bánk EÚ 9,1 %.

Údaje, ktoré dnes boli uverejnené, svedčia o pretrvávajúcom, ale postupne slabnúcom uprednostňovaní investícií do štátnych dlhopisov vzhľadom na to, že banky v júni 2015 hlásili, že došlo k nárastu ním držaných štátnych dlhopisov, ktoré nie sú domáceho pôvodu.“

⁽²⁰⁾ Správa ECB o finančnej stabilite, november 2015, pozri <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/financialstabilityreview201511.en.pdf?24cc5509b94b997f161b841fa57d5eca>, s. 74 a nasl.

3.13. Výsledky predchádzajúceho dôkladného posúdenia vplyvov EDIS nie sú k dispozícii. To je v rozpore s požiadavkami transparentnosti. Určite je potrebná obsiahla a dôsledná štúdia posúdenia vplyvu, ktorá by mohla prípadne vychádzať zo skorších podobných štúdií v rámci smernice o systémoch ochrany vkladov⁽²¹⁾, keďže táto otázka má veľký význam pre bankovú úniu, dokončenie HMÚ a dôveru sporiteľov a vkladateľov. Výsledky tejto štúdie by sa mali zverejniť aj preto, aby sa zvýšila legitimita návrhu.

3.14. K oznámeným budúcim doplnujúcim opatreniam na znižovanie rizík treba pristupovať rovnakým spôsobom ako k EDIS, keďže aj ony slúžia na posilnenie bankovej únie a vyžadujú si kroky na konkretizáciu a realizáciu, keď na to budú splnené nevyhnutné predpoklady.

3.15. S prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti je zjavné, že sa treba snažiť o vykonanie oboch druhov opatrení rovnakým spôsobom. Obe sa dopĺňajú a sú nevyhnutné na to, aby sa dospelo k vyváženému a zároveň presvedčivému riešeniu. Preto má zásadný význam, aby sa neodkladne a skutočne paralelne pripravil a realizoval tak EDIS, ako aj vhodné opatrenia na minimalizáciu rizík⁽²²⁾. Nielen, že sa tým najviac prispieje k realizácii bankovej únie a ďalšiemu budovaniu HMÚ (pozri nižšie), ale takisto sa tým najlepšie zaistí dosiahnutie skutočného pokroku.

3.16. Pre EHSV je táto otázka veľmi dôležitá aj v rámci ďalšieho budovania HMÚ. Tá je založená o. i. na menovom a finančnom pilieri, ktorého súčasťou je plnohodnotná banková únia. Vzhľadom na to, že výbor v súvislosti s HMÚ už skôr uviedol, aká je ešte stále krehká a že stojí pred obrovskými výzvami⁽²³⁾, je potrebné, aby sa ďalej posilňovala, a to ďalším budovaním všetkých jej pilierov.

3.17. Už predtým sa skonštatovalo, že pre väzby, ktoré medzi sebou stále udržiavajú štáty a banky, nemajú členské štáty záujem vytvárať nevyhnutné politické a ekonomické podmienky, v dôsledku čoho sa najvhodnejšie a najúčinnnejšie rozhodnutia odkladajú na neskôr⁽²⁴⁾.

3.18. Preto je dôležité, aby sa uľahčoval pokrok, a v tom prípade sa všetko týka „dôvery“ a jej posilnenia medzi členskými štátmi. Dôvera medzi členskými štátmi si takisto vyžaduje rovnaké podmienky a rovnaké špecifické smerovanie, ktoré vedie k zblížovaniu.

3.19. Zblížovanie narušila kríza a teraz treba v krátkom čase podniknúť opäť kroky v rámci jednotlivých členských štátov aj medzi nimi. Okrem toho treba zároveň podporiť ozdravné postupy, zjednodušiť korigovanie makroekonomickej nerovnováhy a zlepšiť adaptabilitu.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. V súvislosti s návrhom EDIS sa EHSV stotožňuje so zásadou, že systém musí byť pre bankový sektor nákladovo neutrálny. Príspevok bankového sektora bol už skôr stanovený na 0,8 %⁽²⁵⁾ ⁽²⁶⁾ krytých vkladov, a to po dôkladnej štúdií posúdenia vplyvu. Preto je tiež dôležité, aby sa celkový príspevok do národných systémov a európskeho systému nezvyšoval, a to s cieľom rešpektovať nákladovú neutralitu.

4.2. Okrem toho je dôležité uplatniť v tejto oblasti čo najvyššiu mieru harmonizácie národných príspevkov, čím dôjde k vytvoreniu úplne rovnakých podmienok využívania národných systémov ochrany vkladov a zamedzí sa rozdielom medzi nimi.

4.3. Treba, aby prístup založený na rovnakých podmienkach bol v popredí tak medzi krajinami bankovej únie, ako aj s ohľadom na členské štáty, ktoré nie sú jej súčasťou. To okrem iného predpokladá, že sa teraz bude ďalej pracovať na ďalšej harmonizácii doterajších ustanovení smernice o systémoch ochrany vkladov, aby sa tak dospelo k väčšej konvergencii medzi systémami všetkých členských štátov.

⁽²¹⁾ Podľa vyhlásení zástupcov Komisie sa pri súčasných návrhoch vychádzalo zo štúdie posúdenia vplyvu, ktorá sa vypracovala pri príležitosti zmeny smernice o systémoch ochrany vkladov. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52010SC0834>. Pozri najmä oddiely 7.8 a 7.11 tohto dokumentu.

⁽²²⁾ Pokiaľ ide o tieto opatrenia na minimalizáciu rizík, bude dôležité uskutočniť prednostne tie opatrenia, ktoré sú najrelevantnejšie z tu objasnených príčin.

⁽²³⁾ Pozri stanoviská v poznámke pod čiarou č. 14.

⁽²⁴⁾ Pozri prvé stanovisko v poznámke pod čiarou č. 14, bod 4.1.2.

⁽²⁵⁾ V rámci smernice o systémoch ochrany vkladov.

⁽²⁶⁾ Alebo 0,5 %, ak na to budú priaznivé podmienky.

4.4. Inštitucionálne systémy ochrany poskytujú finančnú pomoc vtedy, keď sa ich členovia nachádzajú v ťažkej situácii, a pomáhajú tak predchádzať konkurzom bánk. V nových pravidlách o EDIS sa musí naplno uznať preventívny účinok týchto systémov, inak môže dôjsť k ohrozeniu tejto koncepcie.

V Bruseli 17. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskej centrálnej banke – Na ceste k dobudovaniu hospodárskej a menovej únie“

[COM(2015) 600 final]

a

„Rozhodnutie Komisie (EÚ) č. 2015/1937 z 21. októbra 2015, ktorým sa zriaďuje nezávislá Európska fiškálna rada s poradnou funkciou“

[C(2015) 8000 final]

(2016/C 177/05)

Spravodajca: Carmelo CEDRONE

Európska komisia sa 11. novembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskej centrálnej banke – Na ceste k dobudovaniu hospodárskej a menovej únie“

[COM(2015) 600 final]

a

„Rozhodnutie Komisie (EÚ) č. 2015/1937 z 21. októbra 2015, ktorým sa zriaďuje nezávislá Európska fiškálna rada s poradnou funkciou“

[C(2015) 8000 final].

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza zo 17. marca 2016) prijal 195 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1. EHSV sa domnieva, že oznámenie Komisie s názvom „Na ceste k dobudovaniu hospodárskej a menovej únie“ by mohlo byť skvelou príležitosťou začať diskusiu tak na politickej úrovni, ako aj na úrovni občianskej spoločnosti s cieľom vytvoriť si skutočný obraz o všetkých otázkach týkajúcich sa eurozóny, bez toho, aby sa zabudlo, k čomu došlo od prijatia Maastrichtskej zmluvy a v dôsledku finančnej a hospodárskej krízy, ktorá zasiahla najmä eurozónu, aby sa predložili návrhy riešení, ktoré by presahovali súčasný obsah oznámenia. Ďalej sú uvedené hlavné body.

1.2. **Semester:** Bolo by užitočnejšie formulovať návrh semestra v rámci celkovej dohody o hospodárskom riadení, nad rámec toho, čo sa už urobilo, počínajúc zmenou makroekonomickej podmienenosti a posilnením úlohy medzi-parlamentnej konferencie, ako už požadoval EHSV.

1.3. **Hospodárske riadenie:** Celkové hospodárske riadenie eurozóny (makroekonomické, mikroekonomické, menové atď.) musí podstatne presahovať to, čo navrhla Komisia. Treba radikálne zvrátiť súčasné hospodárske modely, najmä rady pre konkurencieschopnosť v členských štátoch by mali zohľadňovať aj politiky súdržnosti, sociálne dôsledky a účinky na zamestnanosť vyplývajúce aj z nerovnováh a rozdielov medzi jednotlivými krajinami, ktoré sa prehĺbili v dôsledku krízy⁽¹⁾. Európska komisia a rady by mali takisto zohľadňovať nové činitele a parametre, ktoré sú a naďalej budú základom konkurencieschopnosti a hospodárskej súťaže medzi hospodárskymi blokmi vo svete. Fiškálna rada s poradnou funkciou by mala uplatniť transparentnejší a demokratickejší postup tak pri vymenovaní svojich členov, ako aj pri uplatňovaní jej odporúčaní, pri ktorých hrozí, že budú vynechané z akejkoľvek demokratickej kontroly.

1.4. **Vonkajšie zastúpenie eurozóny:** Návrh je správny a potrebný, ale ráta s príliš dlhými lehotami a okrem toho prináša problém demokratickej kontroly tejto funkcie a legislatívnych zmien potrebných na uznanie úlohy HMÚ o otázkach týkajúcich sa eurozóny⁽²⁾.

1.5. **Finančná únia:** Návrh je vítaný, aj keď medzičasom stratil svoj politický impulz a časovosť. Je najdôležitejším rozhodnutím, ale pod podmienkou, že prebehne rýchlo a že sa prostredníctvom stanovených mechanizmov⁽³⁾ – jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií a ochrany vkladov – a únie kapitálových trhov⁽⁴⁾ plne implementuje európsky systém spoločných pravidiel vo veľmi blízkej budúcnosti. V tejto súvislosti by bol veľmi užitočný návrh Komisie, ktorý EHSV už predložil na tému verejného a súkromného dlhu⁽⁵⁾, s cieľom znížiť riziká a špekulácie týkajúce sa finančného systému eurozóny.

1.6. **Demokratická legitimita:** Je najslabším prvkom oznámenia, aspoň dovtedy, kým ostane v súčasnej podobe, v očakávaní fázy 2. Spomína sa veľmi povrchno a nepresne, a pritom je základom všetkého a podstatou diskusie a obáv európskej verejnosti, najmä v uplynulých mesiacoch: tadiaľto vedie cesta k budúcnosti eurozóny a EÚ. Otázka demokratickej kontroly nie je seriózne nastolená v žiadnom z operatívnych návrhov predložených Komisiou, ako sa uvádza vyššie.

1.6.1. Príspevok k tejto otázke by mohol poskytnúť tripartitný sociálny dialóg za predpokladu, že sa zostaví štruktúrovaným spôsobom a že sa zavedie povinné vykonávanie dohôd dosiahnutých medzi stranami.

1.7. **Fáza 2 – dobudovanie HMÚ:** Kľúčová priorita a základ pre dôveryhodnosť ostatných predložených návrhov. Žiaľ, táto etapa je založená hlavne na predložení bielej knihy koncom roka 2017. Ponechať všetko na bielu knihu, prostredníctvom konzultácií a dialógov s občanmi, a to bez vysvetlenia, ako zabezpečiť vykonávanie, a najmä bez zapojenia EHSV, považujeme za nedostatočné v prípade najdôležitejšej a ústrednej témy oznámenia, ktorou je demokracia a budovanie politického piliera eurozóny, i keď sa očakáva fáza 2.

1.8. EHSV sa okrem toho nazdáva, že **plán**, ktorý predkladá Komisia, je neprimeraný významu tém, ktorými sa treba zaoberať, ako aj naliehavosti, s akou je potrebné ich riešiť (neustále odkladania a nekonečné čakanie). Preto sa EHSV aj na základe vlastného plánu, ktorý vypracoval už dávnejšie, zaväzuje predložiť vlastný plán pre fázu 2, podľa možnosti spolu s Komisiou, s cieľom rokovať o týchto otázkach v krajinách EÚ, počnúc krajinami eurozóny.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému *Národné rady pre konkurencieschopnosť*. Pozri stranu 35 v Ú. v. EÚ.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému *Vonkajšie zastúpenie eurozóny*. Pozri stranu 16 v Ú. v. EÚ.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému *Európsky systém ochrany vkladov*. Pozri stranu 21 v Ú. v. EÚ.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému *Zelená kniha – Vytváranie únie kapitálových trhov* (Ú. v. EÚ C 383, 17.11.2015, s. 64) a *Akčný plán pre úniu kapitálových trhov* (Ú. v. EÚ C 133, 14.4.2016, s. 17).

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému *Rast a štátny dlh v EÚ: dva inovatívne návrhy* (Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10).

1.9. **Návrhy:** EHSV vo viacerých stanoviskách vypracovaných od začiatku krízy predložil návrhy týkajúce sa rôznych aspektov finančnej krízy a limitov hospodárskych politík, ktoré EÚ zaviedla. V rôznych stanoviskách z vlastnej iniciatívy vypracoval konkrétne návrhy, napríklad vo veci hospodárskeho, finančného a menového riadenia hospodárskej a menovej únie. Predložil aj návrhy vo veci politického riadenia eurozóny, s veľkým predstihom pred samotnou Komisiou. Čo sa týka rámcových návrhov pre záležitosti obsiahnuté v tomto oznámení, preto odkazuje na svoje predchádzajúce⁽⁶⁾ a pripravované stanoviská k osobitným návrhom Komisie⁽⁷⁾.

2. Súvislosti

2.1. Cieľom tohto stanoviska je poskytnúť ucelený obraz o oznámení Komisie o eurozóne. Špecifické aspekty sú predmetom iných stanovísk EHSV.

2.2. Oznámenie Komisie vyplýva z požiadavky implementovať druhú správu piatich predsedov o HMÚ, pretože prvú správu Barrosova Komisia úplne odignorovala. Obe správy si kládli za cieľ odstrániť obmedzenia HMÚ, ktoré finančná a hospodárska kríza, ako je známe, vyplavila na povrch a ukázala všetkým Európanom a nielen im. Obmedzenia, ktoré umožnili a usmerňovali špekulácie s eurom, v dôsledku čoho boli a sú hlavnou príčinou krízy a jej pretrvávania v eurozóne.

2.3. To bol ten pravý dôvod, ktorý viedol EHSV ešte pred Komisiou a ďalšími orgánmi EÚ k tomu, aby predložil konkrétne návrhy v tejto oblasti, ktoré boli len nedávno vzaté do úvahy a získali zaslúženú pozornosť a riadne uznanie⁽⁸⁾. Výbor v tejto súvislosti oceňuje a zdôrazňuje uznanie Komisie v následnej správe o niektorých nedávnych stanoviskách EHSV, a najmä skutočnosť, že Komisia poďakovala Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru za jeho kompletne a podrobné stanovisko o politickom pilieri hospodárskej a menovej únie, ktoré sa neobmedzuje len na analýzu aktuálnej situácie a slabých stránok HMÚ, ale obsahuje tiež niekoľko veľmi zaujímavých návrhov na jej dokončenie.

2.4. Druhá správa piatich predsedov, a tým i oznámenie Komisie, ktorým by sa mala vykonávať, je nevyraznejšia a menej odvážna než tá prvá, ktorá už i tak bola nedostatočná, pravdepodobne v dôsledku opadnutia záujmu o krízu v eurozóne alebo pre ťažkosti štátov deliť sa o svoju zvrchovanosť, a to nie je dobre.

2.5. Okrem toho problematika prisťahovalcov, utečencov a bezpečnosti v nadväznosti na teroristické útoky islamského razenia vniesla paniku medzi občanov a európskych politikov; prehĺbila rozdiely medzi členskými štátmi, opäť podnietila prejavy nacionalizmu, spôsobuje zatváranie hraníc atď. Plán na dokončenie hospodárskej a menovej únie vo svojej naliehavosti sa odsunul na vedľajšiu koľaj, alebo odložil do zásuvky, zmizol z politickej diskusie a z médií, zrejme s pozhnaním mnohých politikov, a to nielen odporcov EÚ, ako „odvrátená skaza“.

2.6. To podľa názoru EHSV ešte zreteľnejšie poukazuje na potrebu konať, opäť prevziať iniciatívu, ktorá sa stala ešte naliehavejšou, s cieľom zlepšiť Európu a obnoviť základné zásady a hodnoty (mier, prosperitu, sociálnu súdržnosť) zakotvené v Zmluve. Je to v spoločnom záujme a v záujme každého jednotlivca, pretože európske krajiny a ich občania musia opäť pociťovať spoločnú zodpovednosť, obnoviť vzájomnú dôveru a nemôžu si dovoliť znovu sa rozdeliť, ako to vždy bolo v minulosti. Bol by to nebezpečný trend.

⁽⁶⁾ Stanoviská EHSV na tému *Dobudovanie hospodárskej a menovej únie – návrhy Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru pre nadchádzajúcu európsku legislatúru* (Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 10), *Dokončenie HMÚ: politický pilier* (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 8), *Metóda Spoločenstva v záujme zabezpečenia demokratickej a sociálnej HMÚ* (Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 33).

⁽⁷⁾ Stanoviská EHSV na tému *Vonkajšie zastúpenie eurozóny, Európsky systém ochrany vkladov, Národné rady pre konkurencieschopnosť a Hospodárska politika v eurozóne (2016)*. Pozri stranu 16 v Ú. v. EÚ.

⁽⁸⁾ Stanoviská EHSV na tému *Kam speje euro po 10 rokoch existencie?* (Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 8), *Dobudovanie hospodárskej a menovej únie – návrhy Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru pre nadchádzajúcu európsku legislatúru* (Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 10), *Dokončenie HMÚ: politický pilier* (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 8).

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Oznámenie sa žiaľ riadi logikou súčasného stavu, jednak z hľadiska jazyka, jednak pokiaľ ide o návrhy a tak, ako sa často stalo v minulosti, by mohlo zostať iba vyhlásením o dobrých úmysloch, a zmeniť sa tým na „bumerang“. Väčšina obsahu sa pohybuje v kontexte politických opatrení prijatých po kríze, ktorých konsolidácia sa tu požaduje napriek vedomiu, že niektoré z nich boli príčinou zhoršenia ekonomickej a sociálnej situácie mnohých krajín v HMÚ. Úplne opomína dôvody neúspechu všetkých doterajších pokusov o vybudovanie skutočnej HMÚ (od Wernerovej správy z roku 1970 po správu štyroch predsedov v roku 2012). Pokusy ako tento boli založené na byrokratickej postupnosti po jednotlivých krokoch.

3.2. Silné stránky

3.2.1. Pozitívna je však skutočnosť, že sa Komisia napriek nedostatkom správy piatich predsedov, ktorá navyše neobsahuje skutočný plán ako taký, rozhodla chopiť sa iniciatívy a začať ju uplatňovať v kontexte, keď sa mnohé členské štáty stavajú prakticky proti. Je to závažný a nebezpečný postoj, pre ktorý EHSV vyzýva členské štáty, počínajúc členmi eurozóny, aby zmenili svoj prístup a podporili iniciatívu Komisie, a to zlepšením nedostatkov uvedených v tomto stanovisku podľa návrhov obsiahnutých v iných stanoviskách výboru.

3.2.2. Vítaná je aj pozornosť, ktorú Komisia v dokumente venuje finančnej únii v jej rôznych podobách. To je určite najdôležitejším rozhodnutím, spolu dobudovaním bankovej únie, ktoré vzišlo z krízy, ale pod podmienkou, že prebehne rýchlo a že sa prostredníctvom stanovených mechanizmov – jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií a ochrany vkladov – a únie kapitálových trhov, plne implementuje európsky systém spoločných pravidiel, ktoré by znížili riziká pre sporiteľov/majiteľov sporožirových účtov a daňových poplatníkov, že budú financovať dlhy bankového sektora, a pre investorov a podniky, že budú naďalej pôsobiť na finančných trhoch v netransparentných podmienkach a s málo diverzifikovanými zdrojmi financovania. V tejto súvislosti by mohlo byť užitočné, ako navrhuje EHSV, oddeliť komerčné banky od investičných bánk a vytvoriť tzv. bad bank na riešenie už vzniknutých situácií).

3.2.3. Dôležitý, ale obmedzený je návrh vytvoriť „jednotné vonkajšie zastúpenie“ HMÚ, aj keď sa jeho realizácia odkladá v dlhodobom horizonte do roku 2025⁽⁹⁾, zatiaľ čo v krátkom časovom horizonte je požadované len posilnenie koordináčnych mechanizmov medzi zástupcami eurozóny a Medzinárodným menovým fondom zavedených už od roku 2007.

3.3. Problematické aspekty (slabé stránky)

3.3.1. Pretrvávajú rovnaká logika, ktorá vládla počas celej krízy, takže pri čítaní textu sa zdá, že sme ho už čítali mnohokrát. O rovnakom obsahu sa už EHSV vyjadril pri viacerých príležitostiach, a predložil návrhy, ktoré sa líšia od návrhov Komisie a členských štátov. Namiesto toho sa naďalej vytrvalo vyvíja snaha presvedčiť o tom, že: a) problém pretrvávania v HMÚ je len otázkou dodržiavania „účtovných“ pravidiel; b) na zvládnutie „hospodárskeho riadenia“ postačuje len „koordinácia“; c) makroekonomická a finančná udržateľnosť eurozóny je výlučne problém transparentnosti; d) veľmi závažný problém nezamestnanosti možno riešiť len čisto „formálnymi“ návrhmi, ako sa to robí už niekoľko rokov. EHSV sa domnieva, že v prípade týchto tém, ako aj iných, by Komisia mala v plnej miere a presvedčivejšie uplatniť svoju právomoc iniciatívy.

3.3.2. To isté platí, pokiaľ ide o vážne sociálne dôsledky spôsobené nezamestnanosťou v mnohých krajinách eurozóny. Táto téma by mala byť prioritou pre HMÚ rovnako ako konkurencieschopnosť a hospodárske a politické riadenie. V skutočnosti neexistujú žiadne konkrétne návrhy, nenavrhuje sa žiaden solidárny nástroj a nie je jasné, čo sa myslí pod pojmom „európsky pilier“ sociálnych práv (žeby tie, ktoré už existujú v rôznych krajinách?).

⁽⁹⁾ COM(2015) 603 final – 2015/0250 (NLE).

3.3.3. V prípade **semestra** sa naďalej postupuje na základe toho, čo bolo rozhodnuté doteraz, teda bez skutočných zmien napríklad v metodike, ako to EHSV požadoval, počnúc zmenou makroekonomickej podmienenosti a posilnením medziparlamentnej konferencie, čím hrozí, že rozpočty členských štátov zostanú mimo akejkoľvek demokratickej kontroly.

3.3.4. V skutočnosti ide o súčet rozpočtov jednotlivých štátov alebo ich rozpočty samotné, ktoré nemajú nič spoločné so skutočným rozpočtom eurozóny, a neuvádza sa ani žiaden odkaz na akýkoľvek existujúci štátny dlh alebo prípadný spoločný štátny dlh, ak by bol potrebný, ani európsku daň na zvládnutie výdavkov na prisťahovalctvo, utečencov, bezpečnosť. Avšak skutočnou „slabinou“ navrhovaného oznámenia je absencia návrhov na demokratickú legitimitu (bod 6)⁽¹⁰⁾.

3.3.5. Úplne sú opomenuté „sprostredkovateľské subjekty“ spoločnosti ako referenčné body pre fázu konzultácií, počnúc tými, ktoré sú zastúpené v EHSV, nehovoriac o „politike“, ktorá sa nespomína prakticky vôbec alebo uvádza len okrajovo, ako keby šlo o okrajový prvok.

3.3.6. EHSV víta zapojenie sociálnych partnerov do ostatných politík, ktoré uvádza Komisia. Domnieva sa však, že je potrebný kvalitatívny posun z politického i procesného hľadiska na prechod od „formálnej“ na podstatnú účasť v rámci tripartitného sociálneho dialógu, ktorý však treba regulovať, aby boli dosiahnuté dohody účinné. To by navyše posilnilo vzájomnú dôveru a zvýšilo kolektívnu zodpovednosť každého.

3.3.7. Príprava fázy 2 (dobudovanie HMÚ), kľúčová priorita a základ pre dôveryhodnosť ostatných predložených návrhov, spočíva výlučne na predložení bielej knihy, v nadväznosti na konzultácie a dialógy s občanmi, a to bez vysvetlenia, ako zabezpečiť vykonávanie, a najmä s vylúčením aj tých strán, ktoré sú zastúpené v EHSV. Takýto východiskový kontext je nedostatočný. Mali by sa napríklad zapojiť aj národné parlamenty spolu s Európskym parlamentom.

3.4. Riziká

3.4.1. Zámery Komisie sú určite dobré, ale prístup je málo vierohodný, hoci zatiaľ chýbajú návrhy pre fázu 2. Oznámenie vzhľadom na súčasné zmluvy nepredstavuje skutočný obrat, ako aspoň čiastočne vyrovnáť „maastrichtský deficit“. Neexistuje „celkový projekt“, ktorý by dal signál na zmenu a víziu budúcnosti pre eurozónu a pre občanov EÚ.

3.4.2. Nie je dobré pokračovať v stopách toho, čo sa doteraz dosiahlo jednak v hospodárskej, jednak v sociálnej politike. Nemožno považovať len trh práce a mzdy za jedinú premennú a ponechávať bokom alebo podceňovať problém domáceho dopytu, makroekonomickej a mikroekonomickej nerovnováhy, sociálnej nerovnováhy a bežných účtov.

3.4.3. Odkladať politický program na neskoršiu fázu, namiesto toho, aby sa s ním začalo alebo aspoň konalo súbežne s ním, vzhľadom na staré a nové krízy ukazuje, že v členských štátoch prevládajú prílišné obavy a sebecké politické záujmy, ktoré Európu oslabujú namiesto toho, aby ju zlepšovali a ponúkali nádej do budúcnosti.

3.4.4. Príznačnou je povrchnosť, s ktorou sa spomína demokratická legitimita európskeho semestra, ostatné politiky HMÚ alebo navrhnuté politické nástroje. Vzhľadom na postoj rôznych krajín je len opatrnou rétorikou, len slabým odvarom demokracie. Je pravdepodobne najslabším prvkom celého návrhu, teda aspoň dovtedy, kým je v súčasnom stave, kým nenastane fáza 2, ktorá musí byť výsledkom iniciatív, podpory a podnetov občianskej spoločnosti a politikov.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému *Metóda Spoločenstva v záujme zabezpečenia demokratickej a sociálnej HMÚ* (Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 33).

3.4.5. Je prinajmenšom povrchné a iluzórne tvrdiť, že sa vyrieši problém demokracie v eurozóne prostredníctvom „dialógu s občanmi“ bez presného vymedzenia spôsobu jeho uplatňovania, postupov a nástrojov, ktoré by sa mali použiť tak na európskej, ako aj vnútroštátnej úrovni. Mal by sa naopak nájsť konkrétnejší spôsob ako zvýšiť záujem a účasť európskeho obyvateľstva na dokončení eura, prostredníctvom veľkých verejných zhromaždení v každom meste alebo prostredníctvom hlasovania o návrhoch, a to aj alternatívnych, v národných parlamentoch.

3.5. Príležitosti

3.5.1. Profitovať zo zverejnenia tohto oznámenia, využiť príležitostí a povedať európskym občanom pravdu jednak o tom, čo sa neuskutočnilo zo súčasnej zmluvy a jej potenciálu, jednak o tom, čo sa stalo od zavedenia eura. Posúdiť, čo sa stalo počas krízy, omyly tak na úrovni EÚ, ako aj členských štátov, ktoré by sa mali viac snažiť zaviesť politiky, ktoré by brali do úvahy hodnotu osôb; zväziť nevyužitú príležitosť a skutočné riziko, ktorému čelia európski občania, a nie nejaká imaginárna „Európa“, ak sa v niektorých krajinách bude pokračovať so súčasnou praxou.

3.5.2. Toto otvorené informovanie je o to naliehavšie a prípadne i ľahšie, že je potrebné zabezpečiť účinnú reakciu na vyostrovanie ďalších dvoch javov, ktoré ohrozujú bezpečnosť všetkých európskych občanov, konkrétne prístahovalecká a utečenecká kríza, hrozba islamského terorizmu a otázka bezpečnosti.

3.5.3. Využiť príležitosť a začať premýšľať, neformálne a bez rétoriky, o spoločných hodnotách (občianskych, etických, náboženských), ktoré tvoria základ našej identity a ktoré sa obávame prejavovať a obhajovať: skutočný základ pre oživenie eurozóny a/alebo krajín, ktoré o to majú záujem. Je to jedinečná skúsenosť z integrácie, ktorá tu je nielen pre 19 členských štátov, ale aj pre všetky ostatné krajiny EÚ vrátane nových, ktoré si želajú byť súčasťou politického jadra, ktorého osudom je postupne narastať, podobne ako v prípade prvého Európskeho hospodárskeho spoločenstva (1957), zloženého zo šiestich zakladajúcich štátov, v tom čase skutočne odvážnych štátov, bez ktorých by sme dnes nemohli hovoriť o Európe a nemali by sme ani 28 členských štátov!

3.5.4. Veľmi užitočné na tento účel by mohlo byť zapojenie sprostredkovateľských subjektov spoločnosti, a to najmä sociálnych partnerov, podporením výraznej obnovy sociálneho a občianskeho dialógu na európskej úrovni a v jednotlivých krajinách. Mohli by sa stať terminálmi, ktoré by s pomocou EHSV a Komisie otvorili informačnú výmenu názorov o rizikách a nebezpečenstvách súčasného diania, príležitostiach, ktoré ponúka reálna zmena niektorých politík EÚ a potrebe ostať spolu a zlepšiť základy spoločného obydľia, postaviť chýbajúcu strechu, a nezbúrať to, čo sme už doteraz vybuildovali.

4. Európska fiškálna rada s poradnou funkciou (rozhodnutie Komisie)

4.1. Rozhodnutie Komisie neuvádza potrebné prvky na vysvetlenie dôvodov vytvorenia tejto rady⁽¹¹⁾, ktorá má za úlohu poskytovať hodnotenie vykonávania fiškálneho rámca Únie, najmä pokiaľ ide o horizontálnu konzistentnosť rozhodnutí a vykonávanie rozpočtového dohľadu. Zriadenie tejto európskej rady je zdvojením funkcií a úloh, ktoré už uskutočňuje samotná Komisia v rámci nových povinností ustanovených v európskom riadení.

4.2. Nie je jasné, aká by bola pridaná hodnota tohto orgánu, zloženého z 5 externých odborníkov, ktorí by boli poverení vykonať dôkladnejšiu analýzu rozpočtových politík na vnútroštátnej úrovni a úrovni eurozóny. Vzniká dojem, že ide o zasa ďalšiu európsku dozornú radu, ktorá poskytuje poradenstvo pre rozpočty oboch inštitúcií, EÚ, ako aj krajín eurozóny, bez právomoci účinne zasahovať v prípadoch nedodržania alebo nevhodných fiškálnych politík na národnej úrovni a na úrovni eurozóny.

⁽¹¹⁾ C(2015) 8000 final.

4.3. EHSV prekvapuje spôsob vymenovania členov tejto rady s poradnou funkciou. Stačí pripomenúť, že z celkového počtu piatich členov, troch navrhuje dezinovaný predseda, bez akejkoľvek účasti Európskeho parlamentu, ktorý na to správne poukazuje vo svojom uznesení⁽¹²⁾. Preto nevyzerá byť radou, ktorá by mala podporovať Komisiu v jej rozhodnutiach, ale skôr povinným dozorom Rady nad výkonom funkcie, ktorá je v súčasnosti zverená Európskej komisii. To by mohlo mať za následok zhoršenie súčasnej situácie, ktorá je už aj tak veľmi nestabilná.

4.4. Vo svojom oznámení Komisia takisto poukazuje na možnú súvislosť medzi Európskou fiškálnou radou s poradnou funkciou a vnútroštátnymi fiškálnymi radami bez toho, aby sa jasne stanovili ciele, ktoré sa majú sledovať, stanovili jednotlivé oblasti činnosti a uviedli povinnosti a oblasti spolupráce medzi oboma inštitúciami.

V Bruseli 17. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽¹²⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 17. decembra 2015 o dobudovaní hospodárskej a menovej únie v Európe [2015/2936(RSP)].

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru Odporúčanie Rady týkajúce sa zriadenia rád pre konkurencieschopnosť v členských štátoch eurozóny

[COM(2015) 601 final]

(2016/C 177/06)

Spravodajca: Thomas DELAPINA

Pomocný spravodajca: David CROUGHAN

Komisia sa 11. novembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Odporúčanie – Odporúčanie Rady týkajúce sa zriadenia rád pre konkurencieschopnosť v členských štátoch eurozóny“

[COM(2015) 601 final].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza zo 17. marca 2016) prijal 200 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 11 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie a odporúčania

1.1. EHSV skúma, do akej miery môžu národné rady pre konkurencieschopnosť v rámci eurozóny pomôcť dosiahnuť potrebné zlepšenie v riadení hospodárskej politiky znížením rozdielov medzi členskými štátmi HMÚ a predchádzaním týmto rozdielom v budúcnosti tak, že budú odrážať hospodársku a sociálnu politiku a posilnia európsky rozmer vďaka spojeniu do siete eurozóny.

1.2. Konkurencieschopnosť sama osebe nie je cieľom. Konkurencieschopnosť ako cieľ má zmysel iba vtedy, ak sa tým v praxi zlepšuje kvalita života ľudí. Podľa názoru EHSV nie je možné pokračovať v súčasnej politike. Jednostranná stratégia zameraná na zlepšenie konkurencieschopnosti krajín HMÚ prostredníctvom znižovania nákladov a zvyšovania vývozu v skutočnosti iba znásobila vplyv krízy, pretože je založená na príliš úzkej definícii konkurencieschopnosti.

1.3. Výbor preto odporúča, aby sa v budúcnosti používala aktualizovaná definícia konkurencieschopnosti (konkurencieschopnosť 2.0) a aby sa vzali do úvahy koncepcie navrhnuté v projekte WWWforEurope, ktorý financuje Európska komisia. Takáto prepracovaná definícia je zlučiteľná s cieľmi stratégie Európa 2020, medzi ktoré patria aj ciele, ktoré sú nad rámec HDP. Konkurencieschopnosť sa v nej definuje ako „schopnosť krajiny (regiónu, miesta) splniť v záujme svojich občanov ciele, ktoré sú nad rámec HDP“. Tento prístup vychádza z troch pilierov: príjem, sociálne faktory a udržateľnosť. **Vzhľadom na uvedené skutočnosti EHSV naliehavo žiada, aby sa v budúcich diskusiách nepoužívalo spojenie „rady pre konkurencieschopnosť“, ale spojenie „rady pre konkurencieschopnosť, sociálnu súdržnosť a udržateľnosť“.**

1.4. EHSV taktiež žiada Komisiu, aby objasnila niekoľko bodov, aby sa mohli vyhodnotiť činnosti týchto rád pre konkurencieschopnosť, sociálnu súdržnosť a udržateľnosť. Nezodpovedaných ostáva aj niekoľko technických otázok, ako je vymenúvanie členov, ustanovenia o zodpovednosti atď.

1.4.1. EHSV súhlasí s prístupom Komisie, ktorý členským štátom umožňuje určiť národné rady buď zriadením nových inštitúcií, alebo prispôbením mandátu existujúcich orgánov, pokiaľ sú nezávislé a ich cieľom nie je zasahovať do procesu stanovovania miezd a úlohy sociálnych partnerov, ani harmonizovať vnútroštátne systémy stanovovania miezd. Vzhľadom na to, že je potrebné vyhnúť sa duplicitě existujúcej práce a orgánov, EHSV žiada Komisiu, aby podrobne zmapovala aktuálny stav (práca MMF, OECD, existujúcich výborov, národných a iných potenciálne prospešných orgánov atď.). Takéto komplexné preskúmanie je dôležité, pretože by podporilo rozhodovanie tým, že by umožnilo odhadnúť pridanú hodnotu navrhovaných rád, vykonať analýzu nákladov a prínosov a posúdiť potrebu dodatočných orgánov.

1.4.2. EHSV žiada Komisiu, aby predložila konkrétne návrhy, ako možno zaručiť tieto nevyhnutné požiadavky:

- zodpovednosť, legitimitu a transparentnosť úplným začlenením demokraticky legitímnych inštitúcií, ako sú napr. parlamenty, sociálni partneri a ďalšie organizácie zastupujúce občiansku spoločnosť,
- vyvážené zastúpenie nestranných odborníkov, aby sa zohľadnila existujúca rôznorodosť názorov,
- nezáväzný charakter návrhov rady, najmä plné zachovanie nezávislosti sociálnych partnerov,
- začlenenie dvojakej úlohy miezd, ktoré predstavujú nákladovú položku podnikov a zároveň sú hlavným faktorom domáceho dopytu pri posudzovaní konkurencieschopnosti v súlade s novou definíciou.

1.5. EHSV už predložil konkrétne návrhy na prehĺbenie HMÚ pri poslednom balíku Komisie. Tieto návrhy by sa mali zaviesť do praxe.

- Potrebnejšia je spoločná európska stratégia než konkurujúce vnútroštátne stratégie. Rozhodujúci význam má v tomto ohľade rozšírenie makroekonomického dialógu, ktorý sa musí zaviesť do eurozóny. Práve tu by mala prebiehať koordinácia hospodárskych politík a troch kľúčových makroekonomických faktorov.
- Na národnej úrovni sa musí posilniť úloha sociálnych partnerov a musia sa rozvíjať alebo konsolidovať systémy makroekonomického dialógu.
- Úloha národných parlamentov a Európskeho parlamentu sa musí zvýšiť, aby sa zabezpečila demokratická zodpovednosť, a technokratické výbory expertov nesmú obmedzovať ich funkciu.
- EHSV zdôrazňuje, že je dôležité postaviť hospodárske a sociálne ciele na rovnakú úroveň a vykonať hodnotenie sociálneho vplyvu všetkých opatrení v súvislosti s európskym semestrom.
- Podporovanie verejných a súkromných investícií je mimoriadne dôležité pri znižovaní nerovnováh, čo si vyžaduje rozpočtovú politiku, ktorá je lepšie prispôbená na podporovanie rastu a kvalitných pracovných miest.
- To má vplyv na príjmy, pretože si to vyžaduje vhodne zostavené daňové systémy, aby sa zabezpečil primeraný finančný základ. Týka sa to aj výdavkov, kde sú podľa EHSV taktiež potrebné viaceré opatrenia priaznivé pre rast. Širšie zlaté pravidlo financovania najmä verejných investícií by bolo v súlade s existujúcimi opatreniami, ktoré umožňujú rozvrhnúť náklady na financovanie budúcich investícií na viacero generácií.

2. Odporúčanie Komisie

2.1. Komisia v oznámení *Na ceste k dobudovaniu hospodárskej a menovej únie* navrhuje ďalšie posilnenie eurozóny do začiatku roka 2017 (fáza 1 – „prehľbovanie prostredníctvom činov“, ktorá sa začala 15. júla 2015) a potom na základe kritérií pre obnovenú vzostupnú konvergenciu ekonomík eurozóny by sa mali uskutočniť zásadnejšie reformy, ktoré by umožnili prechod k strednodobej až dlhodobej vízii nových perspektív rastu (fáza 2 – „dobudovanie HMÚ“). Jedným z kľúčových prvkov fázy 1 je vylepšený súbor nástrojov na správu hospodárskych záležitostí vrátane návrhu, aby Rada odporučila zriadenie rád pre konkurencieschopnosť v členských štátoch eurozóny (ako aj nabádanie ostatných členských štátov na zriadenie podobných orgánov).

2.2. Komisia dúfa, že zapojenie nezávislých národných odborníkov podporí členské štáty v tom, aby prevzali vlastnú zodpovednosť za potrebné opatrenia a reformy na národnej úrovni. Cieľom je zriadiť národné rady pre konkurencieschopnosť, ktoré by sledovali výkonnosť a politiky v oblasti komplexnej koncepcie konkurencieschopnosti, čím by prispievali k posilňovaniu udržateľného hospodárskeho zblížovania a zvýšeniu zodpovednosti za potrebné reformy na národnej úrovni. Členské štáty sa vyzývajú, aby zaviedli do praxe zásady stanovené v tomto odporúčaní, a Komisia sa vyzýva, aby po 12 mesiacoch pripravila správu o pokroku vo vykonávaní a o vhodnosti uvedeného odporúčania vrátane toho, či je nutné prijať záväzné ustanovenia.

2.3. Rady by sledovali trendy v konkurencieschopnosti v jednotlivých členských štátoch, najmä faktory, ktoré môžu ovplyvňovať ceny a kvalitu obsahu tovaru a služieb v porovnaní s globálnymi konkurentmi v krátkodobom horizonte. Do pôsobnosti týchto rád by mal patriť „mzdový vývoj, ako aj iné ako mzdové faktory, a hnacie mechanizmy produktivity a dynamické hľadiská týkajúce sa investícií, inovácií a atraktívnosti hospodárstva pre podniky“. Rady by analyzovali a posudzovali príslušné opatrenia a formulovali politické odporúčania s prihliadnutím na národné špecifiká a zaužívané postupy. Rady by taktiež poskytovali príslušné informácie na podporu procesov stanovovania miezd na národnej úrovni. V súlade s článkom 28 Charty základných práv Európskej únie by právo na kolektívne vyjednávanie a právo na kolektívne zmluvy nebolo dotknuté.

2.4. Rady by mali štruktúrnú a funkčnú nezávislosť vo vzťahu k orgánom členských štátov. Mali by konzultovať s relevantnými zainteresovanými stranami (napr. vnútroštátnymi aktérmi alebo skupinami aktérov vrátane sociálnych partnerov, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na hospodárskom a sociálnom dialógu členských štátov), ale nemali by vyjadrovať výlučne alebo hlavne názory a záujmy určitej skupiny zainteresovaných strán.

2.5. Rady by mali vypracúvať výročné správy. S cieľom zabezpečiť zohľadnenie cieľov eurozóny a EÚ Komisia zamýšľa koordinovať prácu rád, pričom medzi oboma stranami budú prebiehať konzultácie počas prípravy správ a počas služobných ciest do členských štátov na účely zistenia potrebných skutočností. Správy by mali okrem toho informovať Komisiu o analýzach vykonaných v rámci európskeho semestra a postupu pri makroekonomickej nerovnováhe.

3. Všeobecné poznámky

3.1. EHSV je rovnako ako Európska komisia presvedčený, že HMÚ sa musí zlepšiť a prehĺbiť. Na tento aspekt upozornil v mnohých stanoviskách, v ktorých sformuloval konkrétne návrhy. Výbor taktiež víta pozitívne kroky, ktoré podnikla Komisia, a súhlasí s jej názorom, že užšia koordinácia národných ekonomických politík je absolútne nevyhnutná, aby sa odstránili existujúce nerovnováhy a aby sa v budúcnosti znížila pravdepodobnosť vzniku nerovnováh. Značná časť pridanej hodnoty týchto národných rád by spočívala v ich prepojení na sieť iných takýchto orgánov v eurozóne, čo by posilnilo dôraz na európsky rozmer v politickej diskusii medzi členskými štátmi a Komisiou.

3.2. Tomuto problému sa však súčasné politiky nevenujú primerane: na riadenie makroekonomických nerovnováh sú potrebné lepšie nástroje. EHSV preto považuje za veľmi pozitívne, že Komisia konečne uznala, že väčší dôraz by sa mal klásť na výkonnosť členských štátov v oblasti zamestnanosti a sociálnych cieľov a že „zodpovednosť“ za reformné úsilie by sa mala posilniť. Taktiež je správne, že Komisia žiada väčšie zapojenie sociálnych partnerov do vypracúvania národných programov reforiem a zahrnutie národných sociálnych partnerov prostredníctvom zastúpení Komisie do procesu európskeho semestra na vnútroštátnej úrovni. Národné rady, ktoré sa zriadi s plným zapojením všetkých zainteresovaných strán, by mohli plniť užitočnú úlohu tým, že by odzrkadľovali hospodársky a sociálny vplyv súčasných a budúcich politických opatrení.

3.3. Členské štáty, ktoré pristúpili k jednotnej menovej politike (jednotná mena, jedna úroková sadzba) s malou pravdepodobnosťou, že sa z nej v strednodobom horizonte alebo vôbec niekedy stane plnohodnotná hospodárska, sociálna a fiškálna únia ako v úplnej federálnej únii, už nemôžu korigovať nerovnováhy zmenou nominálnych výmenných kurzov. Doteraz sa snahy o oživenie konkurencieschopnosti v eurozóne v podstate obmedzovali na úzko vymedzený cieľ, t. j. zlepšenie výkonnosti vývozu a bežných účtov, často prostredníctvom zníženia nákladov, čo môže byť kontraproduktívne. Súčasná politika nedokázala odstrániť nerovnováhy a negatívne dôsledky krízy. Naopak v niektorých prípadoch prijaté opatrenia v skutočnosti tieto nerovnováhy⁽¹⁾ posilnili, pretože sa kládol príliš veľký dôraz na politiku úsporných opatrení výlučne na strane ponuky, čo viedlo k zníženiu dopytu a novému zvyšovaniu nezamestnanosti, verejných deficitov a sociálnej nerovnosti. Vznik nerovnováh môže spôsobiť závažné dôsledky, ak sa nebude včas riešiť. Preto sú potrebné nové nástroje politiky, aby sa zabránilo tomu, že celé bremeno adaptácie sa preniesie iba na mzdy a trhy práce.

3.4. Hoci Komisia navrhuje vo svojom odporúčaní „komplexnú koncepciu konkurencieschopnosti“, EHSV pripomína, že už v roku 2002 Komisia uverejnila oveľa širšiu definíciu pojmu, konkrétne „schopnosť hospodárstva zabezpečiť obyvateľstvu vysokú a stúpajúcu životnú úroveň a vysokú mieru zamestnanosti na udržateľnej báze“⁽²⁾. V projekte WWWforEurope⁽³⁾ financovanom Európskou komisiou bola táto definícia rozšírená a zahŕňa aj ciele „nad rámec HDP“, ako je sociálne začlenenie a udržateľné životné prostredie v kontexte stratégie Európa 2020⁽⁴⁾. Konkurencieschopnosť sa v nej definuje ako schopnosť krajiny (regiónu, miesta) plniť v záujme svojich občanov ciele, ktoré sú nad rámec HDP⁽⁵⁾. Konkurencieschopnosť sa meria na základe troch pilierov: piliera príjmu (vrátane disponibilného príjmu domácnosti a spotrebiteľských výdavkov), sociálneho piliera (sociálno-ekonomický vplyv systému, ako je riziko chudoby, nerovnosti a nezamestnanosti mladých ľudí) a environmentálneho piliera, ktorý meria produktivitu zdrojov, intenzitu emisií skleníkových plynov, energetickú náročnosť a podiel energie z obnoviteľných zdrojov pri výrobe elektrickej energie. Musí sa zohľadniť aj digitálna agenda. Neznamená to však, že nerovnováhy (ako napríklad platobná bilancia bežného účtu) sa môžu prehliadať, ako možno vidieť v súvislosti s finančnou krízou.

3.5. V záujme toho, aby sa definícia konkurencieschopnosti (konkurencieschopnosť 2.0) chápala v širšom zmysle, EHSV navrhuje používať v rámci budúcich diskusií namiesto spojenia „rady pre konkurencieschopnosť“ spojenie „rady pre konkurencieschopnosť, sociálnu súdržnosť a udržateľnosť“.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. Existuje mnoho inštitúcií a postupov na medzinárodnej úrovni (vrátane MMF a OECD, ako aj Európskej komisie), ktoré sledujú konkurencieschopnosť a uverejňujú príslušné politické odporúčania. Aj na národnej úrovni existuje mnoho orgánov, ako sú nezávislé ekonomické inštitúty, štatistické úrady a hospodárske a sociálne rady, ktoré sa venujú takýmto otázkam. Komisia berie na vedomie, že pri zriadení rád pre konkurencieschopnosť sa môžu využiť existujúce inštitúcie a doterajšia práca, pretože niektoré krajiny už takéto orgány majú a v ostatných krajinách by sa mohli využiť existujúce orgány. Je však dôležité, aby boli tieto rady nezávislé a aby ich poradná úloha adekvátne odrážala odborný názor sformulovaný vo všeobecnom záujme.

⁽¹⁾ Podrobnejší opis v stanovisku EHSV na tému *Odporúčania Rady týkajúce sa vykonávania všeobecných usmernení k hospodárskym politikám členských štátov, ktorých menou je euro* (bod 3.8 a ďalšie) (Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 44).

⁽²⁾ COM(2002) 714 final.

⁽³⁾ <http://www.foreurope.eu/>.

⁽⁴⁾ WWWforEurope, Working Paper No 84: Competitiveness and Clusters: Implications for a New European Growth Strategy (február 2015).

⁽⁵⁾ Tamže, s. 9.

4.2. EHSV berie na vedomie odporúčanie Komisie, aby sa najneskôr 12 mesiacov od prijatia tohto odporúčania Rady vypracovala na základe príslušných informácií poskytnutých členskými štátmi správa o pokroku týkajúca sa vykonávania a vhodnosti tohto odporúčania Rady o zriadení národných rád pre konkurencieschopnosť. Pred zriadením rád by sa mal zmapovať aktuálny stav a mali by sa vyhodnotiť činnosti a efektívnosť súčasných a možných budúcich orgánov. Takéto komplexné preskúmanie, ktoré by zahŕňalo aj odborné názory sociálnych partnerov, by bolo užitočné pri rozhodovaní, pretože by umožnilo odhadnúť pridanú hodnotu týchto rád, vykonať analýzu nákladov a prínosov a posúdiť, či existuje potreba dodatočných orgánov.

4.3. Komisia celkom oprávnene neustále zdôrazňuje potrebu zlepšiť transparentnosť a demokratickú legitimitu politiky prostredníctvom plného zapojenia Európskeho parlamentu, národných parlamentov, ako aj príslušných zainteresovaných strán občianskej spoločnosti, najmä sociálnych partnerov. EHSV preto žiada, aby sa demokraticky zodpovedné orgány mohli náležite vyjadrovať k otázkam, ako je napr. vymenovanie a potvrdenie členov rady, právomoci, zostavovanie pracovných programov, príprava správ a účtov, ktoré treba objasniť, ak budú rady zriadené.

4.4. Skôr než bude možné súhlasiť so zriadením rád pre konkurencieschopnosť, Komisia musí uviesť kritériá týkajúce sa ich nezávislosti a vyváženého zastúpenia nestranných odborníkov, aby sa zohľadnila rôznorodosť názorov vrátane názorov sociálnych partnerov. Týmto spôsobom sa odstráni pochybnosti o existencii nezávislých a neutrálnych odborníkov. Musí sa objasniť aj otázka zodpovednosti v prípade nesprávnych analýz alebo prognóz týchto rád.

4.5. EHSV berie na vedomie, že takéto orgány majú poradný charakter, a žiada Komisiu, aby výslovne uviedla, či odporúčania rád pre konkurencieschopnosť majú nezáväzný charakter. Otázka nezáväzného charakteru je dôležitá najmä v súvislosti s ochranou nezávislosti strán, ktoré vyjednávajú mzdy. Komisia vo svojom odporúčaní uvádza, že právo vyjednávať a uzatvárať kolektívne zmluvy by nemalo byť dotknuté, ale toto uistenie, ktoré sa týka len práva zaručeného v zmluve⁽⁶⁾, je príliš slabé. Akýkoľvek pokus priamo ovplyvňovať stanovovanie miezd je úplne mimo pôsobnosti rád pre konkurencieschopnosť.

4.6. EHSV poznamenáva, že konkurencieschopnosť môže zahŕňať aj iné aspekty než len nákladovú konkurencieschopnosť. Pri predchádzaní vzniku nerovnováh sa musia zohľadniť aj iné hľadiská, ako je dvojaký charakter miezd (nákladový faktor pre podniky, faktor určujúci domáci dopyt; pozri bod 5.5). Okrem toho je potrebný symetrický prístup k prebytkom a deficitom, aby sa nerovnováhy riešili vhodným spôsobom⁽⁷⁾.

5. Návrhy EHSV

5.1. EHSV je presvedčený o potrebe prehĺbenia HMÚ. Výbor preskúmal návrh Komisie a identifikoval mnoho nezodpovedaných otázok, ktoré si vyžadujú hlbšiu analýzu a objasnenie. V tejto súvislosti nasleduje súhrn návrhov, ktoré EHSV doteraz v tejto oblasti predložil. Za posledné roky EHSV prijal niekoľko stanovísk na tému prehĺbenia HMÚ⁽⁸⁾, pričom najnovším stanoviskom je ECO/380 na tému *Metóda Spoločenstva v záujme zabezpečenia demokratickej a sociálnej HMÚ z roku 2015*⁽⁹⁾.

5.2. EHSV vo svojom stanovisku ECO/380 predkladá návrhy budúcich iniciatív týkajúcich sa HMÚ, ktoré by mohla Komisia rozvíjať. EHSV je presvedčený, že takéto opatrenia pomôžu odstrániť rozdiely vo fungovaní trhov práce, v systémoch stanovovania miezd a sociálnych systémoch, ktoré sú potrebné pre stabilizáciu HMÚ a prehĺbenie jej demokratického a sociálneho hľadiska. Základom prístupu EHSV je myšlienka, že v celkovom kontexte menovej, rozpočtovej a mzdovej politiky možno posilniť dôveru a dosiahnuť väčšiu konvergenciu bez toho, aby sa narušila nezávislosť kolektívneho vyjednávania.

⁽⁶⁾ V článku 153 ods. 1 ZFEÚ sa uvádza: „Na dosiahnutie cieľov uvedených v článku 151 Únia podporuje a dopĺňa činnosti členských štátov v týchto oblastiach: [...]“. V odseku 5 sa uvádza: „Ustanovenia tohto článku sa nevzťahujú na odmenu, právo združovať sa, právo na štrajk alebo na výluku“.

⁽⁷⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Preskúmanie správy hospodárskych záležitostí* (Ú. v. EÚ C 268, 14.8.2015, s. 33) (bod 3.2.3).

⁽⁸⁾ Politickému pilieru sa venuje stanovisko na tému *Dokončenie HMÚ: politický pilier* (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 8).

⁽⁹⁾ Najmä stanovisko k politickému pilieru: pozri stanovisko EHSV na tému *Dokončenie HMÚ: politický pilier* (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 8).

5.3. Bude si to vyžadovať opatrenia na presadzovanie makroekonomického dialógu a predovšetkým na nastolenie makroekonomického dialógu v eurozóne (MED-EUR). Makroekonomický dialóg (MED) sa zaviedol v roku 1999 a jeho cieľom bolo dosiahnuť udržateľný makroekonomický súbor politík orientovaný na rast a stabilitu, t. j. hladké zosúladienie vývoja miezd a menovej a fiškálnej politiky. Toto fórum, ktorého úlohou je koordinácia medzi tromi veľkými aktérmi v oblasti makroekonomickej politiky, by sa s priamym zapojením sociálnych partnerov mohlo rozhodujúcou mierou podieľať na zabezpečení potrebnej koordinácie, plnenia spoločného cieľa stability HMÚ a demokratického a sociálneho rozvoja HMÚ. Jeho zistenia a závery by sa mali použiť pri príprave ročného prieskumu rastu a odporúčaní pre jednotlivé krajiny.

5.4. Výbor opätovne zdôrazňuje dôležitosť propagovať úlohu sociálnych partnerov a ich zapojenie do tvorby politiky. Určitý druh makroekonomického dialógu je užitočný aj na národnej úrovni. Silný rast konkurencieschopnosti a produktivity nastal predovšetkým v tých krajinách, kde existuje dobrý sociálny dialóg a pracovnoprávne vzťahy a kde je zabezpečená vysoká úroveň sociálnej ochrany a sociálnej súdržnosti.

5.5. Systémy stanovovania miezd by sa mali ponechať na partnerov zodpovedných za kolektívne vyjednávanie bez vonkajšieho zasahovania. Ich nezávislosť sa musí v plnej miere dodržiavať a zaručiť. Najlepšie poznajú skutočnú situáciu v súvislosti so stanovovaním miezd a s trhmi práce. Partneri zodpovední za kolektívne vyjednávanie berú do úvahy skutočnosť, že zmeny v mzdách majú vplyv tak na náklady, ako i na dopyt. Dobré si uvedomujú, že zosúladienie rastu miezd so strednodobým národným rastom produktivity a cieľová miera inflácie ECB má neutrálny vplyv na ceny, konkurencieschopnosť, domáci dopyt a rozdelenie príjmov⁽¹⁰⁾. Potreba posilniť makroekonomický dialóg je naliehavejšia o to viac, že toto povedomie sa v jednotlivých členských štátoch líši a niekedy nenachádza konkrétne vyjadrenie, čo vedie k nerovnováham.

5.6. Pri riadení eurozóny je potrebné aktívnejšie zapojenie národných parlamentov a Európskeho parlamentu. EHSV žiada vytvorenie veľkého výboru Európskeho parlamentu zloženého zo všetkých poslancov parlamentov z eurozóny a z krajín uchádzajúcich sa o vstup do eurozóny a užšiu spoluprácu medzi poslancami parlamentov z eurozóny v otázkach HMÚ (COSAC +).

5.7. EHSV poukazuje na to, že ciele hospodárskej politiky sa musia viac zosúladiť s cieľmi sociálnej politiky EÚ podľa článku 4 ods. 2 ZFEU a že sa musia vyriešiť možné rozpory medzi hospodárskymi a sociálnymi cieľmi. Pri všetkých opatreniach v rámci európskeho semestra v súlade s horizontálnou sociálnou doložkou sa musí posúdiť ich sociálny vplyv⁽¹¹⁾.

5.8. EHSV je okrem toho presvedčený o nevyhnutnosti krátkodobého riadenia dopytu a účinného investičného plánu, aby sa vytvárali príjmy prostredníctvom rastu, sociálnej súdržnosti a solidarity. Z toho vyplýva potreba rozpočtovej politiky orientovanej na rast a zamestnanosť. Musí existovať efektívna koordinácia v oblasti daní, aby sa zabezpečilo, že krajiny majú primeranú príjmovú základňu. Nevyhnutné sú aj rázne kroky na boj proti daňovým podvodom, daňovým rajom a agresívnemu daňovému plánovaniu.

5.9. Aj podľa výboru existuje na strane výdavkov priestor pre viac rozpočtových politických opatrení v prospech rastu. Verejné investície sú preto kľúčovým nástrojom hospodárskeho oživenia. Nevyhnutné investície do prierezových oblastí a sociálnej oblasti (výskum, vzdelávanie, starostlivosť o deti, sociálne služby, bývanie atď.) nielenže podporujú rast a zamestnanosť v krátkodobom horizonte, ale aj zvyšujú potenciálny produkt v dlhodobom horizonte. Investície a rast, najmä v krajinách zasiahnutých krízou, majú kľúčový význam pre proces dobiehania, a teda aj odstránenie nerovnováh.

5.10. EHSV víta návrh Komisie, aby sa príspevky členských štátov do Európskeho fondu pre strategické investície nezačleňovali do výpočtu rozpočtového deficitu. Keďže ide o výdavky, ktoré zvyšujú potenciál rastu a ktorých výnosy budú môcť využívať aj budúce generácie, financovanie by malo byť rozložené na viacero generácií. Výbor sa preto na základe rovnakého odôvodnenia opätovne pýta⁽¹²⁾, prečo sa k investíciám orientovaným na budúcnosť zo všeobecného rozpočtu nemôže pristupovať rovnakým spôsobom vo forme zlatého investičného pravidla.

V Bruseli 17. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Ročný prieskum rastu* (Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 26) (bod 2.3).

⁽¹¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Metóda Spoločenstva v záujme zabezpečenia demokratickej a sociálnej HMÚ* (Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 33) (bod 1.5).

⁽¹²⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Investičný plán pre Európu (spravodajca: pán Smyth)* (bod 4) (Ú. v. EÚ C 268, 14.8.2015, s. 27) (bod 4).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike v eurozóne

[COM(2015) 692 final]

(2016/C 177/07)

Spravodajca: Michael IKRATH

Pomocná spravodajkyňa: Anne DEMELENNE

Európska komisia sa 22. decembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike v eurozóne“

[COM(2015) 692 final].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 3. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza zo 17. marca 2016) prijal 201 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 6 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV v zásade víta vytvorenie prioritných hospodárskych programov na podnietenie rastu v krajinách eurozóny na začiatku európskeho semestra.

1.2. EHSV zastáva názor, že existujúce rozdiely medzi krajinami eurozóny a ostatnými členskými štátmi sa týmito odporúčaniami za žiadnych okolností nesmú prehĺbiť, ale musia sa znížiť. Cieľom je najmä dlhodobo dohliadať na vývoj eura, aby sa stalo spoločnou menou všetkých členských štátov.

1.3. EHSV uznáva význam dokumentu Komisie pre upevnenie hospodárskej a menovej únie (HMÚ). Ako sa už uviedlo v predchádzajúcich stanoviskách⁽¹⁾, výbor plne podporuje ďalšie posilnenie a dokončenie HMÚ. Členské štáty by mali jednotlivito aj spoločne prijať všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili väčšie zblížovanie a integráciu, a to najmä v oblasti hospodárstva. Toto úsilie by mal sprevádzať pokrok na ceste k vytvoreniu fiškálnej únie (vrátane príslušného rozpočtu) a sociálnej únie v eurozóne a k zabezpečeniu jednotného vonkajšieho zastúpenia eurozóny v medzinárodných finančných inštitúciách.

1.4. EHSV uznáva, že z politického hľadiska je potrebné dať eurozóne pevné politické a inštitucionálne základy, k čomu od vytvorenia menovej únie zatiaľ nedošlo⁽²⁾. Jednotlivé iniciatívy, ako je vytvorenie bankovej únie alebo únie kapitálových trhov, budú určite vítané, ale nevyhnutnú pevnú bázu nenahradia.

1.5. Okrem toho je zjavné, že nedávne investičné programy na podporu zamestnanosti dostatočne nedosiahli svoje ciele. Na dosiahnutie obnovy rastu a zamestnanosti je potrebná kombinácia finančných, daňových, rozpočtových, hospodárskych a sociálnych politík. Na rozdiel od toho, čo odporúča Komisia, by zameranie fiškálnej politiky malo byť navrhnuté expanzívnejšie a nie neutrálne.

⁽¹⁾ Pozri stanoviská EHSV na tému *Dobudovanie HMÚ – nadchádzajúca európska legislatúra* (Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 10) a stanovisko na tému *Dokončenie HMÚ: politický pilier* (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 8).

⁽²⁾ Tamže.

1.6. EHSV sa domnieva, že neutrálne zábery fiškálnej politiky nie sú za súčasných okolností správne, napriek tomu, že je to vhodnejšie vzhľadom na pretrvávajúce fiškálne úsporné opatrenia. Keďže recesia vedie k nižšiemu potenciálu rastu, musí sa v rámci fiškálnych politík v eurozóne vynaložiť väčšie úsilie než zvyčajne na stimulovanie hospodárstva eurozóny ako celku. V súčasnosti sú riziká vyplývajúce z prehriatia hospodárstiev oveľa nižšie než riziká vyplývajúce z pretrvávajúcej nízkej inflácie alebo deflácie. EHSV preto odporúča, aby sa fiškálny stimul zamerlal na verejné investície. To by v krátkom čase viedlo k väčšiemu dopytu, ale tiež dlhodobo k zvýšeniu potenciálu rastu.

1.7. Okrem toho sa EHSV zasadzuje za zníženie daňového zaťaženia práce, pokiaľ nie je ohrozená už aj tak oslabená finančná životaschopnosť systémov sociálnej ochrany. Výbor pripomína, že moderné systémy sociálnej ochrany by mali spočívať na zásadách solidarity a rovnosti príležitostí, a nie len na podpore zamestnateľnosti. Okrem toho bude treba v rozpočte zohľadniť dôsledky robotiky a digitalizácie, ktoré narušia trh práce, čo sa pravdepodobne odrazí na daňových príjmoch.

1.8. EHSV oceňuje, že bol pojem pružnosti prehodnotený, ale dočasné pracovné zmluvy by v ideálnom prípade mali viesť k trvalým zmluvám, a nie k neistým pracovným miestam. V snahe bojovať proti rastúcim sociálnym rozdielom je nevyhnutné vytvárať pracovné miesta a klást' dôraz na kvalitu práce. Zároveň treba plne využiť potenciál hospodárstva založeného na spoločnom využívaní zdrojov, ktorý sa nesmie oslabiť, a mali by sa zaviesť nové formy zamestnania, resp. práce v prospech spoločnosti, bez toho, aby to poškodzovalo práva pracovníkov a systémy sociálnej ochrany.

1.9. V priebehu uplynulých ôsmich rokov utrpel rast v eurozóne ujmu z dôvodu slabého dopytu, a nie z dôvodu slabej ponuky. Prispôbovanie pracovného trhu bolo nevyvážené a asymetrické, uskutočňovalo sa väčšinou prostredníctvom znižovania nominálnych a reálnych miezd a jednotkových nákladov práce v členských štátoch, ktoré kríza postihla najviac. EHSV preto dospel k záveru, že štrukturálne reformy, ktorých cieľom je zlepšiť oblasť ponuky v rámci hospodárstva, a tým podnietiť investície a rast, nemôžu *samy* vyriešiť problém slabej hospodárskej obnovy. Prioritu by mali mať prinajmenšom štrukturálne reformy, ktoré môžu mať v krátkodobom horizonte pozitívny vplyv na dopyt, a to dokonca aj v situácii úverových obmedzení pre domácnosti a podniky.

1.10. EHSV tiež vyzýva, aby sa vyvinulo koordinované úsilie na vytvorenie priaznivejšieho podnikateľského prostredia pre malé a stredné podniky (99 % spoločností v EÚ a približne 60 % pracovníkov, čiže približne 65 miliónov ľudí) prostredníctvom lepšej právnej regulácie a dôsledného znižovania byrokracie, pričom by sa mali zabezpečiť dostatočné a primerané finančné prostriedky („prístup k financovaniu“) ⁽³⁾ a mal by sa systematicky uľahčovať vývoz na trhy mimo Európskej únie. Tým sa vytvorí podnikateľský priestor na investície do rastu a pracovných miest.

1.11. EHSV víta iniciatívy na financovanie MSP v rámci únie kapitálových trhov. Je však osobitne potrebné otvoriť nové príležitosti na financovanie mikropodnikov a začínajúcich podnikov, ako sú zárodkový kapitál, rizikový kapitál, kolektívne investície a financovanie a inovatívne formy ako súkromný kapitál. V tejto súvislosti EHSV zdôrazňuje potrebu plánovaného vytvorenia fondu EÚ pre rizikový kapitál. Je naliehavo potrebné vypracovať hodnotenie s cieľom zistiť, aké príležitosti na financovanie podnikov v EÚ by mohli ponúknuť nové modely bankovníctva ⁽⁴⁾.

2. Kontext

2.1. V nadväznosti na správu piatich predsedov na tému *Dobudovanie hospodárskej a menovej únie Európy* sa v rámci európskeho semestra zaviedol nový prístup na posilnenie integrácie medzi eurozónou a štátnymi úrovňami. Komisia v novembri po prvýkrát uverejnila odporúčanie pre eurozónu spolu s ročným prieskumom rastu na rok 2016, s cieľom lepšie integrovať eurozónu a štátne rozmery hospodárskeho riadenia EÚ.

⁽³⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Akčný plán pre úniu kapitálových trhov*, Ú. v. EÚ C 133, 14.4.2016, s. 17.

⁽⁴⁾ Pozri napríklad poznámky v súvislosti s islamským financovaním uvedené v predchádzajúcich stanoviskách na tému *Štruktúra financovania pre MSP v kontexte súčasnej finančnej situácie* (Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 33) a *Akčný plán na zlepšenie prístupu MSP k financovaniu* (Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 45).

2.2. Cieľom je poskytnúť príležitosť na diskusiu a odporúčania týkajúce sa eurozóny ešte pred diskusiami o jednotlivých krajinách, aby sa v opatreniach pre jednotlivé krajiny plne zohľadnili spoločné výzvy. Ide o výraznú zmenu v porovnaní s predchádzajúcimi cyklami európskeho semestra, v ktorých odporúčania pre eurozónu prišli na konci semestra súčasne s odporúčaniami pre jednotlivé krajiny.

2.3. Komisia predložila štyri odporúčania k hospodárskej politike v eurozóne:

- uskutočňovať politiky, ktoré podporujú oživenie, podporujú konvergenciu, uľahčujú nápravu makroekonomických nerovnováh a zlepšujú adaptačnú kapacitu,
- zaviesť reformy, ktoré budú kombinovať flexibilné a spoľahlivé pracovné zmluvy, komplexné stratégie celoživotného vzdelávania, účinné politiky na pomoc nezamestnaným, aby sa mohli vrátiť na trh práce, moderné systémy sociálneho zabezpečenia a otvorené a konkurenčné trhy s výrobkami a službami; znížiť daňovo-odvodové zataženie práce, najmä občanom s nízkym príjmom, rozpočtovo neutrálnym spôsobom s cieľom stimulovať vytváranie pracovných miest,
- zachovať v roku 2016 všeobecne neutrálné zámery fiškálnej politiky; pokiaľ ide o rok 2017, znížiť verejný dlh, aby sa obnovili fiškálne rezervy, a zároveň zabrániť procyklickosti, pričom treba plne rešpektovať Pakt stability a rastu,
- uľahčiť postupné znižovanie nesplácaných úverov bánk a zlepšiť konania pri insolvenčnej podniku a domácnosti.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Návrh odporúčaní pre eurozónu sa prvýkrát uverejňuje na začiatku cyklu európskeho semestra zároveň s ročným prieskumom rastu, so správou o mechanizme varovania a s návrhom spoločnej správy o zamestnanosti. EHSV súhlasí, že tento nový postup môže pomôcť lepšie zohľadniť aspekty týkajúce sa celej eurozóny pri navrhovaní vnútroštátnych politík uvedených v programoch stability a národných programoch reforiem.

3.2. EHSV vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že sa o návrhu hospodárskych odporúčaní pre eurozónu neuskutočnili konzultácie so sociálnymi partnermi a širšou občianskou spoločnosťou a že vnútroštátne postupy ešte neboli prispôbené tomuto novému postupu v rámci semestra. V rámci európskeho semestra môže byť sociálny dialóg hnacou silou úspešných, udržateľných a inkluzívnych hospodárskych reforiem, reforiem v oblasti zamestnanosti a sociálnych reforiem. Sociálni partneri na všetkých úrovniach by sa s príslušnými verejnými orgánmi mali dohodnúť na skutočnom, včasnom a zmysluplnom zapojení do európskeho semestra. EHSV okrem toho dôrazne odporúča v budúcnosti trvať a úzku spoluprácu medzi svojou sekciou ECO a Výborom pre hospodárske a menové veci EP.

3.3. EHSV podporuje dôraz na koordinovaný prístup vo všetkých členských štátoch eurozóny, ale aj v rámci menovej, fiškálnej a štrukturálnej politiky/politiky orientovanej na ponuku. EHSV navrhuje, aby sa štrukturálne reformy zamerali na politické opatrenia, aby bolo možné v krátkodobom horizonte podporiť oživenie hospodárstva. Pokiaľ ide o pružnosť trhu práce, výsledkom by na rozdiel od minulých rokov nemala byť strata kúpnej sily pracujúcich, takže domáci dopyt ako kľúčový motor rastu neutrpí ujmu. To znamená, že hospodárska súťaž musí prebiehať prostredníctvom vyššej kvality a rastom produktivity založeným na inováciách, a nie pomocou nižších cien a miezd.

3.4. Hoci EHSV uznáva obrovské výzvy, ktoré predstavuje ďalšie posilnenie a rozvoj eura, ktoré sa v súčasnosti vyžadujú a budú sa vyžadovať aj v blízkej budúcnosti na zabezpečenie trvalej ochrany eura a eurozóny, domnieva sa však, že sú žiaduce tieto ciele:

- zriadenie jednotného vonkajšieho zastúpenia eurozóny na medzinárodných fórach (Medzinárodný menový fond, OECD atď.)⁽⁵⁾,

⁽⁵⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Vonkajšie zastúpenie eurozóny*, (pozri stranu 16 tohto úradného vestníka).

- vytvorenie fiškálnej únie pre euro,
- vytvorenie sociálnej únie, čo znamená, že Komisia, Rada a Parlament musia ešte viac zapojiť sociálnych partnerov do všetkých legislatívnych iniciatív.

3.5. V súvislosti s preskúmaním viacročného finančného rámca (VFR) EÚ na roky 2014 – 2020 v polovici trvania a v rámci prípravy úvah o VFR po roku 2020 EHSV navrhuje, že eurozóna musí mať účelový rozpočet, ktorým by sa: i) zabezpečil dočasný, ale dôležitý, presun finančných prostriedkov v prípade regionálnych otrasov; ii) bojovalo proti ťažkým hospodárskym poklesom v oblasti ako celku; iii) zabezpečila finančná stabilita. V rovnakom duchu musí mať eurozóna – ako prvý krok smerom k hospodárskej vláde – vlastného ministra financií s príslušným systémom vlastných prostriedkov, ktorý by sa riadil zásadou jednoduchosti, transparentnosti, rovnosti a demokratickej zodpovednosti.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. Makroekonomické nerovnováhy

4.1.1. EHSV súhlasí s Komisiou, že štrukturálne reformy v členských štátoch by mali pokračovať v súlade s podmienkami jednotlivých krajín s cieľom podporiť konvergenciu a uľahčiť nápravu makroekonomických nerovnováh. Štrukturálne reformy a investície do výrobných činností vedúcich k tvorbe pracovných miest však musia byť v rovnováhe.

4.1.2. EHSV víta odporúčanie Európskej komisie, že členské štáty s veľkými prebytkami bežného účtu by mali zaviesť prioritné opatrenia na nasmerovanie nadmerných úspor do domáceho hospodárstva, a tým podporiť domáce investície. Takéto opatrenia by sa však nemali obmedzovať len na oblasť ponuky (napríklad reformy produktových trhov), ale mali by tiež zahŕňať rozhodnejšie vládne iniciatívy v oblasti verejných investícií, ako je súčasný Junckerov plán ⁽⁶⁾.

4.1.3. EHSV sa domnieva, že štátne dotácie by mali byť prispôsobené najmä inovačným MSP. Aby sa tejto kategórii podnikov uľahčil prístup k financiam, je v zodpovednosti štátu, aby na jednej strane poskytol finančné prostriedky, ktoré budú stimulom, a na druhej strane poskytol systém štátnych garancií a záruk. Dôležitým prvkom investičného systému je príslušná interakcia medzi štátom, MSP, univerzitami a výskumnými strediskami.

4.1.4. EHSV upozorňuje na skutočnosť, že vývoz predstavuje kľúčový stimul rastu MSP v eurozóne. Okrem priaznivého kurzu eura a dolára dosiahnutého menovou politikou ECB sú na zvýšenie vývozu zásadne dôležité dohody o voľnom obchode. Hoci EHSV podporuje súčasné zameranie sa na vyjednanie TTIP, takisto rovnako odporúča uzatvorenie dohody, ktorou sa európskym spoločnostiam uľahčí prístup na trh v rámci obchodu so vznikajúcimi trhmi s vysokým rastom. Je dôležité zabezpečiť ochranu ľudských práv a noriem MOP, práv spotrebiteľov a environmentálnych pravidiel platných v EÚ.

4.2. Trhy práce, produktové trhy a trhy so službami

4.2.1. EHSV konštatuje, že hoci sa trhy práce naďalej postupne zlepšujú, ako sa uvádza v správe Európskej komisie, nespomína sa skutočnosť, že miera zamestnanosti v eurozóne, ktorá v roku 2015 dosahovala 68,9 %, je stále ďaleko od hlavného cieľa stratégie Európa 2020 dosiahnuť 75 %. EHSV konštatuje, že podľa údajov, ktoré poskytli útvar Európskej komisie (databáza LABREF), sa nezdá, že by existovala akákoľvek skutočná súvislosť medzi počtom vykonaných reforiem trhu práce v akejkoľvek fáze (pred krízou alebo po nej) a výkonnosťou trhov práce členských štátov ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ OFCE, ECLM, IMK, AK-Wien, INE-GSEE (2015), *Nezávislý ročný prieskum rastu na rok 2016*, Paríž.

⁽⁷⁾ ETUI/ETUC (2015), *Benchmarking Working Europe 2015*, Brusel, ETUI, s. 26.

4.2.2. Štrukturálne reformy na trhoch práce musia byť v prospech sociálnych investícií, to znamená opatrení na podporu nepretržitej odbornej prípravy zamestnaných a nezamestnaných pracovníkov, ktorými sa zabezpečí podpora ich finančnej zábezpeky – najmä nezamestnaných. EHSV ďalej podporuje zníženie zdanenia práce za podmienky, že sa nahradí inými zdrojmi verejných príjmov. Zo strednodobého hľadiska môže k tomuto procesu prispieť aj vyššia účasť na trhu práce.

4.2.3. Na vyriešenie problému konkurencieschopnosti a udržateľnosti v Európe EHSV odporúča vytvoriť digitálnu holdingovú spoločnosť podľa modelu veľmi úspešnej skupiny Airbus Group. Táto spoločnosť s nadnárodnou spoluprácou zahŕňa viacero dcérskych spoločností v rôznych členských štátoch EÚ a je kľúčovým hráčom v európskom hospodárstve a priemysle.

4.2.4. Vedúce postavenie USA v digitálnej oblasti v súčasnosti predstavuje novú podobu svetovej dominancie. Obzvlášť dramatické účinky možno vidieť vo finančnom sektore, kde veľké americké investičné banky stihli vytvoriť najsilnejšie kapitálové prepojenie s inovačnými finančnými technológiami, čo následne ohrozuje európsky model tradičných retailových bánk (tzv. nudných bánk) a môže im úspešne konkurovať v ich základných funkciách.

4.2.5. S cieľom navrhnuť a vypracovať detaily porovnateľného modelu európskej digitálnej holdingovej spoločnosti EHSV navrhuje v krátkodobom horizonte zriadiť interdisciplinárnu projektovú skupinu. Táto skupina by mala zahŕňať zástupcov Komisie (komisár Oettinger) a Európskeho parlamentu (výbor ITRE) a do jej vedenia by mal byť zapojený EHSV. Pokiaľ ide o otázku financovania, je od začiatku dôležité venovať pozornosť zlučiteľnosti s Junckerovým investičným plánom. Úzka spolupráca medzi kompetenčnými oddeleniami digitálnej holdingovej spoločnosti a samotnými MSP poskytne silný impulz pre rast a nové pracovné miesta.

4.3. Fiškálne politiky

4.3.1. EHSV víta, že Európska komisia kladie pri vypracovaní usmernení pre vnútroštátne fiškálne politiky dôraz na zohľadnenie fiškálnej pozície eurozóny ako celku. EHSV si však bez toho, aby bola dotknutá nezávislosť ECB, všima pozoruhodný nedostatok analýzy vývoja pokroku menovej politiky v eurozóne pri posudzovaní vhodnosti neutrálnych zámerov fiškálnej politiky. To je prinajmenšom čudné, keďže členovia Rady guvernérov ECB opakovane a verejne hovorilo o fiškálnych politikách eurozóny⁽⁸⁾.

4.3.2. Zatiaľ to predstavuje znepokojivé opomenutie, keďže eurozóna sa v súčasnosti nachádza v situácii, keď je schopnosť menovej politiky stimulovať dopyt značne obmedzená. Dopyt je slabý už tak dlho, že inflácia (a to aj v prípade, že sa nezohľadnia ceny ropy) je ďaleko od dosiahnutia cieľa ECB s hodnotou 2 %, zatiaľ čo úrokové sadzby v rámci hlavnej politiky ECB sú takmer nulové, čo neumožňuje žiadne ďalšie podstatné zníženie. Hospodárstvo eurozóny sa nachádza v tzv. pasci na likviditu a hrozí mu pád do deflačnej pasce, pokiaľ by sa v krátkom čase neobnovila inflácia. Ak by k tomu došlo, hospodárstvo eurozóny by mnoho rokov naďalej stagnovalo, čo by potenciálne mohlo ohroziť politickú životaschopnosť eura.

4.3.3. Nezdá sa, že by nekonvenčná politika kvantitatívneho uvoľňovania, ktorú EB seriózne uplatňuje od začiatku roku 2015, významne zmenila⁽⁹⁾ stimulovanie dopytu. Za takýchto okolností a vzhľadom na vyššie uvedený jav „hysterézy“ (keď recesia vedie k nižšiemu potenciálu rastu) sa v rámci fiškálnych politík v eurozóne musí na stimulovanie hospodárstva eurozóny ako celku vynaložiť väčšie úsilie než zvyčajne⁽¹⁰⁾. Vzhľadom na obmedzenia fiškálnej politiky v členských štátoch na juhu eurozóny by sa mali rozšíriť fiškálne politiky v členských štátoch s infláciou tesne pod cieľovou hodnotou, nízkymi verejnými nákladmi na prijaté úvery a pôžičky, relatívne nízkym pomerom verejného dlhu k HDP a prebytkami bežného účtu, aby sa ich inflácia dostala nad cieľ ECB predstavujúci 2 % a priemerná inflácia v eurozóne sa tak rýchlejšie priblížila k cieľovej hodnote. V súčasnosti sú riziká vyplývajúce z prehriatia jednotlivých hospodárstiev oveľa nižšie než riziká vyplývajúce z pretrvávajúcej nízkej inflácie alebo deflácie.

⁽⁸⁾ Najvýraznejším príkladom bol príhovor prezidenta Draghiho s názvom *Nezamestnanosť v eurozóne*, ktorý predniesol v Jackson Hole v roku 2014 (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2014/html/sp140822.en.html>).

⁽⁹⁾ <http://epthinktank.eu/2015/12/10/the-ecbs-quantitative-easing-early-results-and-possible-risks/>.

⁽¹⁰⁾ Theodoropoulou, S. (2015), *How to avert the risk of deflation in Europe: rethinking the policy mix and European economic governance*, Brusel, ETUI.

4.3.4. Vzhľadom na obavy týkajúce sa udržateľnosti verejného dlhu v súvislosti s demografickým vývojom by sa však mohli a mali rozšíriť expanzívne fiškálne politiky, a to najmä v členských štátoch s vysokými prebytkami bežného účtu, tým, že sa zvýšia výdavky na verejné investície. Fiškálny stimul zameraný na verejné investície by krátkodobo viedol k väčšiemu dopytu, ale dlhodobo tiež k zvýšeniu potenciálu rastu. Takéto verejné investície by sa mali zamerať nielen na infraštruktúru, ale aj na politiky v oblasti vzdelávania a zručností („sociálne investície“).

4.4. Finančný sektor

4.4.1. EHSV vyzýva, aby sa vypracovalo európske konkurzné právo, aby tak na jednej strane vznikla možnosť odpustenia dlhu pre domácnosti a na druhej strane by sa začínajúcim podnikom uľahčilo prekonávanie neúspechu v podnikaní. Domácnosti tak budú mať väčšiu kúpnu silu a povzbudí to začínajúce podniky.

4.4.2. Stále nevyriešeným, ale vážnym problémom je skutočnosť, že v bankách v eurozóne existujú nesplácané úvery v hodnote približne 900 miliárd EUR. Až po ich splatení budú môcť banky rozšíriť svoje pôžičky na podniky a domácnosti a zvýšiť tak efektívnosť voľnej menovej politiky ECB s cieľom zlepšiť výhľad rastu a posilniť dôveru trhu. Od príslušných politických a regulačných inštitúcií v eurozóne by sa malo požadovať, aby predkladali koncepcie týkajúce sa tejto témy.

4.4.3. Jedným z ústredných cieľov v dôsledku finančnej krízy bol konsenzus týkajúci sa významného zníženia rizík spojených so štátnymi dlhopismi v súvahách európskych bánk. Zo súčasnej situácie väčšina bánk vyplýva, že riziká spojené so štátnymi dlhopismi sa drasticky zvýšili. EHSV zdôrazňuje, že najväčšou prioritou by malo byť zníženie týchto rizík spojených so štátnymi dlhopismi v súvahách s cieľom zaručiť budúcu stabilitu bankového a finančného sektora, a to aj v súvislosti s nedávnym návrhom systému EDIS ⁽¹¹⁾.

4.4.4. EHSV konštatuje, že na to, aby sa na dopyte prejavili pozitívne účinky, by sa nemali na domácnosti ani podniky uplatňovať obmedzenia likvidity. Obnova kladných úverových tokov by mohla stimulovať dopyt, a tiež by pomohla zvýšiť efektívnosť menovej politiky ECB pri zlepšovaní výhľadu rastu a posilňovaní dôvery trhu. Od príslušných politických a regulačných inštitúcií v eurozóne by sa malo požadovať, aby predkladali koncepcie týkajúce sa tejto témy.

4.4.5. EHSV ďalej požaduje, aby programy reforiem a regulačné orgány kládli väčší dôraz na väčšiu transparentnosť nebankových finančných inštitúcií a subjektov a dohľad nad nimi s cieľom udržateľne zabezpečiť stabilitu finančných systémov a obnoviť ich úlohu v reálnej ekonomike, najmä v oblasti sekuritizácie ⁽¹²⁾. Malo by sa zabezpečiť, že hedgeové fondy a finančné inštitúcie, ktoré musia plniť ciele maximalizácie výnosov (supie fondy), nebudú využívať cenné papiere ako nástroj na špekulatívne investovanie.

4.4.6. Keďže finančná kríza bola z väčšej časti spôsobená špekulatívnymi činnosťami investičných bánk, je špekulatívne bankovníctvo aj naďalej latentnou hrozbou pre stabilitu finančných trhov. Stále sa dôkladne nepreskúmalo, k akým vysoko špekulatívnym obchodným činnostiam, napríklad vysokofrekvenčnému obchodovaniu, môže dochádzať aj v rámci cieľa stabilnejších trhov vo svete, a je nevyhnutné, aby sa prísne oddeľovali investičné postupy a poskytovanie pôžičiek s nízkym rizikom od vysokorizikového investičného bankovníctva. Existuje na to už niekoľko modelov, napríklad Vickersov model a Volckerovo pravidlo. EHSV odporúča vypracovať pre Európsku úniu Glass-Steagallov zákon, keďže aj na iných finančných trhoch (napríklad v USA a krajinách BRICS) sa diskutuje o jeho opätovnom zavedení s cieľom zlepšiť stabilitu bankového sektora. Zabránilo by sa ním rizikám pre sporiteľov a daňových poplatníkov.

V Bruseli 17. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽¹¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Európsky systém ochrany vkladov*, (pozri stranu 21 tohto úradného vestníka).

⁽¹²⁾ Pozri stanovisko na tému *Právny rámec na zabezpečenie sekuritizácie* (Ú. v. EÚ C 82, 3.3.2016, s. 1).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program na podporu štrukturálnych reforiem na obdobie rokov 2017 až 2020 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013“

[COM(2015) 701 final – 2015/0263 (COD)]

(2016/C 177/08)

Spravodajca: Ioannis VARDAKASTANIS

Európsky parlament (2. decembra 2015) a Rada (20. januára 2016) sa rozhodli podľa článku 175 ods. 3 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program na podporu štrukturálnych reforiem na obdobie rokov 2017 až 2020 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013“

[COM(2015) 701 final – 2015/0263 (COD)].

Sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, ktorá bola poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 3. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza z 16. marca) prijal 153 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV víta iniciatívu zameranú na posilnenie schopnosti Európskej únie (EÚ) podporovať štrukturálne reformy na vnútroštátnej úrovni prostredníctvom osobitného mechanizmu financovania, ako je program na podporu štrukturálnych reforiem (SRSP).

1.2. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že celkový rozpočet vyčlenený na tento program nedosahuje výšku potrebnú na reformy makroekonomickej politiky v EÚ. Ďalej vyjadruje poľutovanie nad tým, že SRSP sa financuje z existujúcich zdrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), a vyzýva, aby bola vytvorená rovnováha medzi finančnými potrebami v oblasti technickej pomoci EŠIF a finančnými potrebami v oblasti technickej pomoci SRSP. EHSV žiada, aby sa v rámci budúcich reforiem viacročného finančného rámca EÚ vytvoril finančne samostatný program na podporu štrukturálnych reforiem.

1.3. S cieľom zabezpečiť úspešnosť SRSP výbor dôrazne odporúča, aby boli zaručené tieto podmienky:

- príspevky členských štátov na realizáciu štrukturálnych reforiem týkajúcich sa SRSP sa musia posudzovať na základe „doložky o štrukturálnych reformách“ Paktu stability a rastu;
- SRSP musí zostať pre členské štáty dobrovoľný a nesmie zahŕňať povinné stigmatizujúce postupy;
- musia sa určiť ústredné kontaktné body s cieľom zabezpečiť komplementárnosť medzi programami a fondmi a lepšie využívanie fondov tým, že sa zabráni prekrývaniu.

1.4. EHSV dôrazne žiada začlenenie sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti do SRSP s cieľom zabezpečiť, aby:

- proces identifikácie a začatia podpory zahŕňal širšie konzultácie so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi;

- SRSP obsahoval prísnejšie ustanovenia týkajúce sa účasti sociálnych a občianskych partnerov na navrhovaní a monitorovaní programov politických reforiem na všetkých úrovniach: štátnej, regionálnej a miestnej;
- oprávnené akcie zahŕňali budovanie kapacít pre sociálnych aktérov a aktérov občianskej spoločnosti zapojených do programov politických reforiem.

1.5. EHSV zdôrazňuje, že na základe rozdelenia právomocí a kompetencií platného v jednotlivých členských štátoch a na základe odporúčaní pre jednotlivé krajiny často adresovaných miestnym a regionálnym orgánom musí byť program prístupný pre miestne a regionálne orgány, ktoré musia byť priamo zapojené do prípravy návrhu danej štrukturálnej reformy.

1.6. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že zoznam ukazovateľov sa zdá byť nedostatočný a vyžaduje si aktualizáciu, ako aj začlenenie existujúcich ukazovateľov z EŠIF.

1.7. EHSV zdôrazňuje, že členské štáty môžu rozšíriť „Osobitné ciele a rozsah pôsobnosti programu“ o ďalšie oblasti politiky, ako sú boj proti chudobe, ľudské práva, dopravná politika, IKT a dosahovanie cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

1.8. EHSV sa domnieva, že SRSP by mohol využiť existujúce mechanizmy monitorovania EŠIF s cieľom zabezpečiť kvalitnejšie monitorovanie a hodnotenie, lepšiu koordináciu s EŠIF a maximálne využitie prostriedkov z už používaných kontrolných mechanizmov.

1.9. EHSV preto podporuje zmeny nariadení (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013, ktoré navrhla Európska komisia, za predpokladu, že budú obsahovať ustanovenia, ktoré zabezpečia, že finančné prostriedky prevedené do nového programu budú spĺňať požiadavky na účasť sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti a podliehať rovnakému monitorovaciemu mechanizmu ako v prípade nariadenia o spoločných ustanoveniach EŠIF.

1.10. EHSV sa domnieva, že tieto malé podporné opatrenia, hoci sú užitočné, môžu mať len zmiernujúci účinok. Na vyriešenie problémov spôsobených súčasnou krízou by Komisia a národné vlády mali prepracovať hospodársku politiku, ktorá je v platnosti v eurozóne od začatia krízy. Je to jediný spôsob ako uľahčiť štrukturálne reformy, zabrániť vzniknutým škodám a tomu, aby sa Európania obrátili „proti“ EÚ.

2. Všeobecné poznámky

2.1. EHSV sa domnieva, že Európska únia by mohla obohatiť politické reformy uskutočnené na vnútroštátnej úrovni, a preto víta iniciatívu, ktorá zvýši jej kapacitu na podporu politických reforiem súvisiacich s vykonávaním procesov správy hospodárskych záležitostí (najmä odporúčaní pre jednotlivé krajiny), programov makroekonomických úprav a reforiem, ktoré členské štáty vykonávajú na vlastný podnet, ako sa uvádza v článku 3 tohto návrhu.

2.2. EHSV sa domnieva, že programy podpory pre Grécko (pracovná skupina pre Grécko) a Cyprus (podporná skupina pre Cyprus) preukázali svoju užitočnosť v týchto krajinách a že otvorenie možnosti požiadať o takéto podporný mechanizmus pre všetky členské štáty zlepši celkovú kapacitu inštitucionálnych, štrukturálnych a administratívnych reforiem.

2.3. EHSV však vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa v minulosti znížila kapacita EÚ podporovať technickú pomoc pre politickú reformu. V dôsledku toho nebola EÚ schopná konať dostatočne rýchlo v situáciách, ktoré si vyžadovali politickú reformu v čase krízy, a tak sa činnosti chopili iné medzinárodné organizácie, ktoré prevzali vedúcu úlohu.

2.4. EHSV takisto vyjadruje poľutovanie nad tým, že súčasný navrhovaný program je financovaný z existujúcich fondov EÚ namiesto toho, aby sa vytvoril finančne samostatný program, ktorý by nečerpal z iných fondov zameraných na štrukturálne reformy. Okrem toho sa EHSV domnieva, že iniciatíva SRSP v plánovanej podobe nemá kapacitu na to, aby uspokojila dopyt členských štátov po technickej podpore vzhľadom na finančné obmedzenia.

2.5. EHSV poukazuje na to, že tento program technickej pomoci nemožno a ani by sa nemal preceňovať a mal by sa chápať ako prostriedok na pomoc členským štátom pri dosahovaní makroekonomickej rovnováhy v rámci európskeho semestra. Finančné prostriedky nie sú dostatočné na to, aby skutočne stimulovali riešenie makroekonomických problémov, ktorým členské štáty čelia v úsilí o konvergenciu.

2.6. EHSV tiež zdôrazňuje, že príspevky členských štátov na realizáciu štrukturálnych reforiem týkajúcich sa SRSP by sa mali posudzovať na základe „doložky o štrukturálnych reformách“ Paktu stability a rastu ako prostriedok na dosiahnutie rastu, boj proti chudobe a nezamestnanosti, ktorý prinesie prosperitu.

2.7. EHSV sa domnieva, že je dôležité zmeniť postoj k štrukturálnym reformám s cieľom zabrániť stigmatizácii alebo trestaniu a vytváraniu byrokratických prekážok. Nový prístup by mal podporovať reformy a porozumenie medzi krajinami. EHSV preto teší, že program sa opiera o pozitívny prístup, a zdôrazňuje dobrovoľný charakter tohto mechanizmu ako prostriedku, ktorým sa zabezpečí, že sa program nebude využívať a (alebo) vnímať ako nástroj na kontrolu alebo prekonanie právomocí štátnych orgánov v ich programoch reforiem. Zdôrazňuje však, že je potrebné, aby sa od krajín vyžadovali záznamy o podpore a úspechoch programu prostredníctvom riadnych, demokratických, zodpovedných postupov podávania správ.

2.8. EHSV víta skutočnosť, že SRSP je spustený na základe žiadosti členského štátu, ale zdôrazňuje, že je potrebné, aby proces identifikácie a začatia podpory zahŕňal širšie konzultácie so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

2.9. EHSV zdôrazňuje, že na základe rozdelenia právomocí a kompetencií platného v jednotlivých členských štátoch a na základe odporúčaní pre jednotlivé krajiny často adresovaných miestnym a regionálnym orgánom program musí byť prístupný pre miestne a regionálne orgány. EHSV navyše požaduje, aby pri žiadostiach o technickú pomoc podaných vnútroštátnymi orgánmi a týkajúcich sa oblastí právomocí regionálnych a miestnych orgánov Komisia overila, či tieto orgány boli priamo zapojené do prípravy návrhu danej štrukturálnej reformy a či ho schválili.

2.10. EHSV tiež víta proaktívny prístup SRSP, ktorý rozširuje rozsah podpory pre všetky členské štáty bez ohľadu na ich ekonomickú situáciu, a preto vyzdvihuje skutočnosť, že program musí byť vnímaný ako mechanizmus dlhodobej štrukturálnej podpory, a nie len ako reakcia na hospodárske a/alebo finančné problémy.

2.11. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa článok 5 „Osobitné ciele a rozsah pôsobnosti programu“ vnímal ako neúplný zoznam s cieľom zachovať potrebnú flexibilitu na riešenie politických reforiem. EHSV sa domnieva, že navrhovaný zoznam je celkom vyčerpávajúci, ale navrhuje, aby ho členské štáty rozšírili o ďalšie oblasti politiky, ako sú boj proti chudobe, presadzovanie ľudských práv, dopravná politika, IKT a dosahovanie cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

2.12. EHSV pevne verí, že tvorba politiky v Európskej únii sa musí uskutočňovať za aktívnej účasti širokej verejnosti, keďže „partnerstvo, na ktorom sa zúčastňujú všetci partneri v zmysle definície v článku 5 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach, priamo prispieva pri príprave, realizácii a následnom vyhodnotení projektov realizovaných v rámci politiky súdržnosti EÚ k úspechu“ EŠIF. EHSV sa preto domnieva, že SRSP by mal obsahovať prísnejšie ustanovenia týkajúce sa účasti sociálnych a občianskych partnerov na navrhovaní programov politických reforiem na všetkých úrovniach: štátnej, regionálnej a miestnej. To pomôže preklenúť odstup medzi tvorcami politik a občanmi.

2.13. EHSV sa domnieva, že SRSP by mohol využiť existujúce mechanizmy monitorovania EŠIF, čím by sa mohlo zabezpečiť kvalitnejšie monitorovanie a hodnotenie, lepšia koordinácia s EŠIF a maximálne využitie prostriedkov z už používaných kontrolných mechanizmov.

2.14. EHSV sa domnieva, že SRSP treba vykonávať v súlade s nariadením o spoločných ustanoveniach pre EŠIF (nielen s článkami 25, 58 a 91), ktoré poskytuje rozsiahlejšiu podpornú štruktúru než súčasný návrh programu.

- 2.15. EHSV odporúča, aby oprávnené akcie (článok 6) zahŕňali budovanie kapacít pre sociálnych aktérov a aktérov občianskej spoločnosti zapojených do programov politických reforiem.
- 2.16. EHSV chce zabezpečiť, aby nové rozpočtové balíky financované z EŠIF nastolili rovnováhu medzi finančnými potrebami v oblasti technickej pomoci EŠIF a finančnými potrebami v oblasti technickej pomoci SRSP s cieľom zabezpečiť riadnu kapacitu technickej pomoci pre obidva fondy.
- 2.17. EHSV uznáva význam prierezového prístupu SRSP s cieľom podporiť reformy, ale vyzýva EÚ a vnútroštátne orgány, aby zabránili prekryvaniu s programami pre jednotlivé odvetvia. EHSV sa preto domnieva, že je potrebné určiť ústredné kontaktné body s cieľom zabezpečiť komplementárnosť medzi programami a fondmi a lepšie využívanie fondov tým, že sa zabráni prekryvaniu. Článok 13 by sa mal rozšíriť, aby mechanizmus koordinácie obsahoval viac prvkov.
- 2.18. EHSV chce mať v budúcnosti viac informácií o mechanizmoch koordinácie, ktoré budú vytvorené pre tento fond.
- 2.19. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že zoznam ukazovateľov sa zdá byť nedostatočný, a zdôrazňuje význam primeraných ukazovateľov pre monitorovanie a vyhodnocovanie programu, upozorňuje však na to, že EŠIF obsahuje rozsiahly zoznam ukazovateľov, ktoré by mohli doplniť ukazovatele navrhnuté pre SRSP. Je potrebné aktualizovať ukazovatele EÚ na meranie vplyvu reforiem s cieľom uistiť sa o miere ich úspešnosti a prepojiť ich s kontextom hospodárskeho a sociálneho pokroku. Ukazovatele by tiež mali odzrkadľovať, či vplyv zostáva na vnútroštátnej úrovni alebo či prináša skutočnú európsku pridanú hodnotu.
- 2.20. EHSV víta ustanovenie, že miera spolufinancovania dosahuje až výšku 100 % oprávnených nákladov, čo členským štátom uľahčí prístup k programu.
- 2.21. EHSV sa domnieva, že SRSP je prvým krokom, ktorý je potrebné konsolidovať a posilniť v rámci budúcej reformy viacročného finančného rámca EÚ s cieľom vytvoriť finančne samostatný program, ktorý nebude musieť využívať rozpočtové prostriedky z iných existujúcich podporných fondov EÚ.
- 2.22. EHSV preto podporuje zmeny nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 1305/2013, ktoré navrhla Európska komisia, ktorú dôrazne vyzýva, aby zohľadnila závery a odporúčania uvedené v tomto stanovisku.
- 2.23. EHSV však navrhuje, aby zmenené nariadenia v súvislosti s finančnými prostriedkami prevedenými do nových programov stanovili, že budú spĺňať požiadavky na účasť a podliehať rovnakému monitorovaciemu mechanizmu ako EŠIF. Toto by tiež malo byť zohľadnené v navrhovanom nariadení o SRSP a súčasný text by mal byť zmenený tak, aby obsahoval osobitné ustanovenia a odkazy na monitorovací systém nariadenia o spoločných ustanoveniach EŠIF.

V Bruseli 16. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Vykonávanie Európskeho programu v oblasti bezpečnosti: Akčný plán EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní a výbušnín

[COM(2015) 624 final]

a

Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV o boji proti terorizmu

[COM(2015) 625 final – 2015/0281(COD)]

(2016/C 177/09)

Spravodajca: Cristian PÎRVULESCU

Európska komisia sa 22. decembra 2015 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Vykonávanie Európskeho programu v oblasti bezpečnosti: Akčný plán EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní a výbušnín“

[COM(2015) 624 final]

a

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV o boji proti terorizmu“

[COM(2015) 625 final – 2015/0281 (COD)].

Sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. februára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza zo 17. marca 2016) prijal 145 hlasmi za, pričom žiadny člen nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. Výbor nabáda členské štáty, aby spojili svoje prostriedky na boj proti pašovaniu zbraní a munície a proti terorizmu. Z násobené ochranné opatrenia na európskej aj vnútroštátnej úrovni by však mohli mať kumulatívny a vo všeobecnosti negatívny účinok na základné práva. To by znamenalo, že Únia zlyhala, pokiaľ ide o jej hlavné poslanie.

1.2. Európsky hospodársky a sociálny výbor sa domnieva, že návrh smernice a oznámenie sú potrebné na to, aby sa vytvorila bezpečnejšia Európa pre každého, kto žije na jej území, keďže boj proti terorizmu je v spoločnej právomoci členských štátov a Únie. Preto sa začína uvažovať o možných záväzných opatreniach, ktoré by sa prostredníctvom tejto smernice mohli nariadiť členským štátom. Členské štáty sú povinné urobiť všetko pre to, aby zabránili akýmkoľvek formám organizovanej trestnej činnosti, a najmä terorizmu, a aby proti nim bojovali, bez ohľadu na to, aká je motivácia týchto činov. Inštitúcie EÚ musia zase pomáhať koordinovať a harmonizovať úsilie potrebného na to, aby sa obmedzilo šírenie tohto druhu násilnej trestnej činnosti.

1.3. EHSV dôrazne žiada, aby všetky štátne orgány a sudy dodržiavali a náležite rešpektovali zásadu proporcionality, ktorá je nutnou súčasťou každého právneho štátu. EHSV v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1566 a v záujme toho, aby sa predišlo nesprávnym výkladom alebo zneužitiu potrebných ochranných opatrení, konštatuje, že obvinenie z terorizmu možno uplatniť len vtedy, ak sa hrozba alebo konanie s úmyslom spôsobiť smrť alebo závažné fyzické ublíženie, branie rukojemníkov alebo rozsiahle poškodenie infraštruktúry použijú s cieľom vyvolať pocit strachu, zastrašiť obyvateľov alebo vyvíjať nátlak na vlády.

1.4. Tieto legislatívne zmeny sú súčasťou širšieho úsilia, ktoré má v súčasných medzinárodných politických podmienkach ťažkosti reagovať na taký typ hrozby, ktorý je svojou podstatou namierený proti základom európskeho demokratického systému. Šírenie strachu, rozdeľovanie verejnej mienky, podporovanie stereotypného vnímania určitých skupín osôb, oslabovanie rovnováhy medzi orgánmi verejnej správy a posilňovanie autoritatívnych orgánov na úkor demokratických zastupiteľských orgánov, to všetko sú sprievodné účinky teroristickej činnosti, proti ktorej treba bojovať s odhodlaním a jasnou myslou. Výbor sa domnieva, že v Európe môžeme žiť bezpečne a zároveň slobodne.

1.5. Výbor sa nazdáva, že pre každú demokraciu je nebezpečné zavádzať do právnych predpisov anticipované trestné činy, t. j. postihovať trestné činy alebo priestupky, ktoré ešte neboli spáchané. Článok 3 ods. 2 písm. i) návrhu by sa mal vypustiť, pretože spravodlivosť by sa nemala zamieňať s bezpečnosťou. Článok 15 návrhu smernice zase nezaručuje ani verejnú slobodu, ani prezumpciu nevinu. Okrem toho má výbor obavy aj v súvislosti s otázkou dokázania úmyslu a domnieva sa, že všetky prípady uvedené v článkoch 5 až 13 sa musia predložiť sudcom s cieľom potvrdiť obvinenia.

1.6. Výbor sa domnieva, že treba privítať rozvoj nástrojov na predchádzanie radikalizácii, ako súčasť širšieho programu, ktorý sa zameriava na sociálne, hospodárske, kultúrne, náboženské a politické príčiny šírenia tohto typu hrozieb, pričom tieto nástroje by mali byť koordinované s činnosťami týkajúcimi sa boja proti terorizmu a trestania terorizmu. Radikalizácia však napriek tomu neznamená automaticky aj sklon k násiliu alebo výzvu na násilie. Preventívne politiky a programy musia byť zamerané na jednotlivcov a skupiny, ktoré sú najnáchylnejšie na páchanie násilia motivovaného terorizmom. Občianska spoločnosť zohráva kľúčovú úlohu, pokiaľ ide o odstránenie podmienok, ktoré uľahčujú radikalizáciu a sklon k použitiu násilia.

1.7. Okrem objasnenia legislatívy a zlepšenia spolupráce členských štátov v týchto oblastiach je potrebná aj koordinácia európskej zahraničnej politiky vo vzťahu k Blízkemu východu a severnej Afrike, kde sa nedávno udiali zásadné zmeny, ktoré boli v mnohých prípadoch násilné a niekedy viedli k nestabilite a ku konfliktom. Hrozba terorizmu sa v posledných rokoch stala natoľko vážnou z toho dôvodu, že existujú oblasti, v ktorých prebiehajú neustále konflikty, ktoré priťahujú pozornosť a mnohí európski občania v nich nachádzajú zdroj inšpirácie a miesto výcviku. Existencia pretrvávajúcich konfliktov v oblasti, vrátane zmrazených konfliktov, takisto povzbudzuje určité skupiny a jednotlivcov, aby sa zmobilizovali a vyvíjali teroristickú činnosť. Výbor sa domnieva, že prvoradé je jasnejšie sa angažovať v úsilí o stabilizáciu, rozvoj a demokratizáciu tejto oblasti. Prioritou musí byť boj proti chudobe, korupcii a politickému a sociálnemu vylúčeniu.

1.8. Výbor sa domnieva, že pre členské štáty a európske inštitúcie musí byť prioritou výrazné obmedzenie prístupu k strelným zbraňam, strelivu a výbušnínám. Nedávne teroristické útoky v Európe ukázali, že jednotlivci zapojení do teroristickej činnosti si nebezpečné strelné zbrane zaobstarávajú na čiernom trhu, kde existuje veľmi rozmanitá ponuka. Prepojenie teroristických skupín so skupinami zapojenými do organizovanej trestnej činnosti predstavuje veľkú hrozbu pre bezpečnosť občanov v Európe i mimo nej.

1.9. Výbor podporuje objasnenie právnych predpisov týkajúcich sa obetí terorizmu. Obetiam terorizmu sa musí poskytnúť rýchla a účinná pomoc, a to nielen bezprostredne po incidente, ale aj v strednodobom a dlhodobom horizonte. Takisto treba lepšie porozumieť sociálnym, hospodárskym a psychologickým dôsledkom teroristických útokov pre spoločnosť, jednotlivcov a odvetvia hospodárskej činnosti. Výbor nabáda Európsku komisiu, aby preskúmala tieto aspekty a na základe svojich zistení navrhla potrebné opatrenia. Nedávne útoky by mohli mať dosah na odvetvia ako cestovný ruch a doprava, preto sú európske a vnútroštátne inštitúcie zodpovedné za rozvoj podporných programov. Výbor upozorňuje na skutočnosť, že predchádzanie terorizmu a boj proti nemu predstavujú náklady, a Európska únia musí preto zvážiť, či finančne podporí členské štáty vyvíjajúce úsilie v tomto smere.

2. Súčasná situácia: zosúladiť potrebu väčšej bezpečnosti a dodržiavanie základných práv

2.1. EHSV sa domnieva, že základom a východiskovým bodom politik v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti musí byť trvalá a nediskriminačná ochrana základných práv, ktoré sú zaručené v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Charte základných práv Európskej únie⁽¹⁾, ako sa uvádza v stanovisku EHSV o Haagskom programe, Štokholmskom programe a oznámení s názvom „Otvorená a bezpečná Európa“.

2.2. Pokiaľ ide o boj proti terorizmu, EHSV považuje za logické vzhľadom na súčasnú medzinárodnú situáciu prehodnotiť platný právny rámec v tom zmysle, aby sa aktivity súvisiace s teroristickou činnosťou považovali za trestné činy. Výbor konštatuje, že v časti návrhu smernice, ktorá sa zaoberá základnými právami (kapitola 3 dôvodovej správy), sa uvádza potreba vylúčiť akúkoľvek formu svojvoľného konania a, ako to uviedol aj vo svojich iných stanoviskách o tejto téme, upozorňuje na to, že v boji proti tejto hrozbe by sa mal klásť dôraz na základné práva a potrebu zachovať pevné a dobre fungujúce demokratické prostredie⁽²⁾.

2.3. Výbor upozorňuje, že je dôležité zachovať schengenský priestor, ktorý je konkretizáciou zásad obsiahnutých v zmluve. Výbor vyzýva členské štáty, aby neuplatňovali formy obmedzovania pohybu v rámci Únie.

2.4. So zreteľom na závažné výzvy v rámci súčasnej geopolitickej situácie výbor konštatuje, že vymedzenia pojmov uvedené v návrhu smernice nie sú dostatočne jasné, aby sa mohlo zaručiť uplatňovanie občianskych práv uznaných Chartou základných práv a zakotvených v zmluve. Výbor konštatuje, že možnosti výkladu pojmov sú príliš rozsiahle a že za súčasných okolností o ich výklade nerozhodujú sudcovia, ale prokuratúry a policajné orgány. Výbor taktiež upozorňuje na možné pokusy o presun výnimočných opatrení do oblasti všeobecných právnych predpisov, a to na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ, ako by to mohlo vyplývať z návrhu smernice v oblasti, ktorá patrí medzi spoločné právomoci.

2.5. EHSV víta zavedenie interoperabilných digitálnych informačných systémov, pokiaľ sú vyvinuté na účel zadržania teroristov. Výbor sa v tejto súvislosti domnieva, že Schengenský informačný systém (SIS) je dôležitým pilierom informačnej sústavy Únie, a odporúča vedúcim politickým predstaviteľom, aby prijali všetky potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby boli doň zapojené všetky členské štáty.

3. Všeobecné a konkrétne pripomienky

3.1. Akčný plán EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní a výbušnín

3.1.1. Všeobecné pripomienky

3.1.1.1. Výbor sa domnieva, že návrhy uvedené v oznámení sú vhodné. Inštitucionálna spolupráca medzi členskými štátmi sa musí výrazne zlepšiť, pokiaľ ide o výmenu informácií, ako aj o zjednotenie existujúcich databáz. Explicitne by sa mali spomenúť programy odbornej prípravy pre pracovníkov vnútroštátnych orgánov, ktoré doteraz neboli prioritou.

3.1.1.2. Výbor sa domnieva, že na to, aby sa zaručila správna analýza kontroly používania strelných zbraní a výbušnín je nevyhnutné zabezpečiť interoperabilitu databáz a povzbudzovať vnútroštátne orgány, aby zhromažďovali údaje.

3.1.1.3. Výbor víta skutočnosť, že sa venuje pozornosť nevyhnutnosti narušiť dodávky nelegálnych strelných zbraní cez internet (otvorený internet a temný web), ako aj rizikám, ktoré so sebou prináša pokrok v oblasti nových technológií, ako je napr. trojrozmerná tlač.

3.1.1.4. Napriek tomu, že je potrebné naďalej vyvíjať úsilie, pokiaľ ide o používanie detekčných technológií a harmonizáciu ich používania, výbor upozorňuje na riziko, že by sa mohol vytvoriť „trh“ s týmito technológiami. Ak budú obchodné subjekty chcieť tieto technológie predávať, mohlo by sa stať, že budú zveličovať potenciálne bezpečnostné riziko, čo by mohlo viesť k šíreniu strachu medzi občanmi. Výbor takisto nepodporuje myšlienku, aby sa využívanie detekčných technológií všeobecne rozšírilo, ale zasadzuje sa za ich selektívne použitie v závislosti od potrieb a rizík.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 96.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 91.

3.1.1.5. EHSV nabáda Európsku komisiu, aby podporila úzku spoluprácu medzi Europolom, Interpolom, hlavnými aktérmi iTrace a inými príslušnými orgánmi, ako napríklad colnicami a orgánmi zodpovednými za vydávanie vývozdovozných licencií na strelné zbrane, s cieľom optimalizovať operačnú spoluprácu, výsledovateľnosť a predchádzanie zneužívaniu strelných zbraní na čiernom trhu.

3.1.1.6. EHSV víta zámer posilniť operačné činnosti a rozšírenie rozsahu pôsobnosti akčného plánu medzi EÚ a juhovýchodnou Európou, ako aj posilnenie spolupráce s krajinami Blízkeho východu a severnej Afriky (MENA). Aj v tejto oblasti je veľmi dôležitá spolupráca s tretími krajinami.

3.1.1.7. Výbor upozorňuje na skutočnosť, že vo väčšine týchto krajín existujú problémy inštitucionálnej povahy, najmä pokiaľ ide o bezúhonnosť policajných zložiek. Popri spolupráci v samotnej oblasti strelných zbraní musí Európska únia povzbudzovať a podporovať inštitucionálne reformy v týchto krajinách.

3.2. **Smernica o boji proti terorizmu**

3.2.1. *Všeobecné pripomienky*

3.2.1.1. Výbor zastáva názor, že zákony a inštitucionálne postupy sa musia neustále prispôbovať vývoju a rizikám v oblasti bezpečnosti. Nedávne udalosti ukázali, že fenomén terorizmu nadobúda medzinárodný rozmer v dôsledku komunikačnej infraštruktúry, ako aj v dôsledku konfliktov na Blízkom východe a v severnej Afrike.

3.2.1.2. Financovanie, výcvik, podnecovanie a podnikanie ciest sú aktivity súvisiace so samotnými teroristickými činmi. Výbor vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby v praxi uplatňovali zásadu proporcionality, aby kriminalizácia týchto činností a boj proti nim boli proporcionálne úmerné ich závažnosti a úmyslu.

3.2.1.3. Takisto oceňuje kriminalizáciu činností zameraných na podporu a koordináciu teroristických trestných činov, čo väčšinou vykonávajú ľudia, ktorí sa verejne neprejavujú, ale konajú prostredníctvom iných.

3.2.1.4. Výbor zároveň vyjadruje obavy v súvislosti so schopnosťami a odlišnou mierou ochoty členských štátov chrániť základné práva a zabezpečiť, aby sa v praxi dodržiavali ustanovenia ústavy a medzinárodných zmlúv. Vyhlásenie výnimočného stavu vo Francúzsku po teroristických útokoch na konci minulého roka umožnilo, aby Francúzska republika prijala opatrenia, ktoré boli spochybnené z hľadiska základných práv organizáciami občianskej spoločnosti⁽³⁾. EHSV povzbudzuje vnútroštátne orgány, aby svoje úlohy vykonávali primeraným a účinným spôsobom a aby sa vyvarovali opatrení, ktoré vyvolávajú opačné účinky. Predchádzať terorizmu a bojovať proti nemu možno len tak, že sa rešpektujú zásady právneho štátu, základných práv a medzinárodných zmlúv. Výbor sa domnieva, že je potrebné zaviesť trvalé monitorovanie činností členských štátov v oblasti boja proti terorizmu. Vyzýva preto Európsku komisiu, aby zvažila zavedenie postupov, prostredníctvom ktorých by sa zisťovali a korigovali prípadné pochybenia. Ďalšou možnosťou by bolo využiť mechanizmus na overovanie dodržiavania zásad právneho štátu (vytvorený Európskou komisiou), ktorý umožňuje zistiť porušenia a stanovuje postupy na ich nápravu.

3.2.1.5. Výbor vyzýva Komisiu a ďalšie inštitúcie EÚ, aby v záujme zabezpečenia efektívnej koordinácie úsilia zameraného na predchádzanie terorizmu a boj proti nemu a na riešenie jeho dôsledkov, ako aj v snahe zabezpečiť jednotný postup v praxi, vrátane dodržiavania základných práv, zvažili vytvorenie európskej agentúry pre boj proti terorizmu.

⁽³⁾ Pozri správu: France: Abuses under State of Emergency (*Francúzsko: Prípady zneužitia počas výnimočného stavu*). Halt Warrantless Search and House Arrest (*Stop domovým prehliadkam bez súdneho povolenia a domácemu väzeniu*), Human Rights Watch (HRW) z 3. februára 2016 a správu *Devant l'urgence, que deviennent les principes de l'État de droit? (Čo so zásadami právneho štátu v stave núdze?)*. (Dominique Guibert, Európske združenie na ochranu ľudských práv (AEDH))

3.2.2. Konkrétne pripomienky

3.2.2.1. Pokiaľ ide o definíciu teroristických trestných činov (Hlava 2 článok 3), je tu riziko, že vymedzenie pojmu terorizmu a činností súvisiacich s terorizmom by mohlo byť príliš široké.

3.2.2.2. Napríklad „spôsobenie značného poškodenia [...] infraštruktúry, vrátane informačného systému“ uvedené v článku 3 ods. 2 písm. d) je možné považovať za terorizmus. Nie je tu jasne uvedené, či operáciu typu počítačového pirátstva možno považovať za teroristický čin. Existujú prípady, keď sú aktivity tohto druhu zamerané na to, aby sa dali do obehu dokumenty verejného záujmu, a aj keď je ich získanie a zverejnenie trestné, nespádajú do rámca typickej definície terorizmu.

3.2.2.3. V článku 3 ods. 2 písm. i) sa uvádza, že „vyhrážanie sa spáchaním“ teroristického činu sa rovná spáchaniu takéhoto činu. Tento bod je veľmi problematický, najmä ak sa nerešpektuje zásada proporcionality. Hrozba nemôže znamenať to isté ako jej uskutočnenie, pretože tu ide o naznačenie možnosti, a nie o skutočne spáchaný čin. Výbor navrhuje vypustiť písmeno i) ods. 2 článku 3 navrhovanej smernice.

3.2.2.4. Pokiaľ ide o „verejné podnecovanie k páchaniu teroristických činov“ (Hlava III, článok 5) nie je jasná definícia trestného činu. Ak sa vychádza z toho, že je zaručená sloboda tlače a prejavu, nie je jasné, za akých podmienok prestáva byť zverejnenie informácie o teroristickom útoku iba informáciou a stáva sa podnecovaním. Takisto v dôsledku rozvoja platforiem sociálnych médií, v rámci ktorých je každý užívateľ zároveň aj autorom obsahu, je veľmi ťažké sledovať a správne určiť, čo je informovanie a čo podnecovanie.

3.2.2.5. Pokiaľ ide o trestné stíhanie „cestovania do zahraničia na účely terorizmu“ (Hlava III, článok 9), existujú veľké nejasnosti v súvislosti s definíciou „účelov terorizmu“. Situácia je síce jasná v prípade, ak ide o organizovanie útoku alebo o účasť na výcviku, ale vôbec nie v prípade, ak sa osoba zúčastňuje na povstaní, ozbrojenej vzbure alebo občianskej vojne, ako je to v prípade Sýrie alebo Líbye. Účasť v „tradičnej“ vojne sa považuje za účasť motivovanú terorizmom⁽⁴⁾? Takisto sa môžu vyskytnúť prípady európskych bojovníkov bojujúcich s povstaleckými skupinami, ktoré národné vlády, na území ktorých pôsobia, alebo vlády tretích krajín označujú za teroristické.

3.2.2.6. V súvislosti s tým vznikajú ťažkosti pri určovaní „teroristickej“ povahy takejto skupiny. Tieto ťažkosti sa musia skúmať z analytického, ale aj a inštitucionálneho hľadiska. Európska únia uplatňuje vlastný systém zaraďovania a vyradovania subjektov do zoznamu a zo zoznamu organizácií označených za teroristické, pričom ide najmä o organizácie, ktoré sú na „samostatnom“ zozname, ktorý existuje oddelene od zoznamu OSN⁽⁵⁾. Je možné, že vnútroštátny postup a definovanie teroristickej povahy budú odlišné od európskeho systému. V tomto prípade je potrebná koordinácia medzi členskými štátmi a inštitúciami EÚ, a to najmä tými, ktoré majú právomoci v tejto oblasti (napr. Europol).

3.2.2.7. Pokiaľ ide o článku 12 až 14, nie je jasné, prečo je potrebné stanoviť kriminalizáciu takýchto činov oddelene od kriminalizácie, ktorá je bežne stanovená na základe platných trestných zákoníkov v členských štátoch. Teroristický účel týchto trestných činov je však možné označiť za pritažujúcu okolnosť, čo by malo, so zreteľom na rešpektovanie zásady proporcionality, odôvodniť závažnejší trest.

3.2.2.8. Pokiaľ ide o „vzťah k teroristickým trestným činom“ (článok 15), problém predstavuje zmienka, že „na to, aby bol trestný čin uvedený v článku 4 a v hlave III postihnutelný, nie je nutné, aby bol teroristický trestný čin skutočne spáchaný“. Ako sa určí, že ide o teroristický účel, t. j. že konkrétny čin je súčasťou radu okolností vedúcich k trestnému činu, ktorý bol skutočne spáchaný, a že nejde o izolovanú akciu? Tato skutočnosť môže mať negatívny vplyv na základné práva.

⁽⁴⁾ Zajímavým príkladom sú európski bojovníci, ktorí bojujú v Sýrii spoločne s kurdskými milíciami proti organizácii Dá'iš, ktorá je stredobodom globálneho nábožensky motivovaného terorizmu. Holandského občana, ktorý bol v minulosti vojakom národnej armády, vyšetrujú holandské orgány pre obvinenie z vraždy na základe jeho zapojenia sa do bojov v Sýrii na strane kurdských síl (YPG). Po transpozícii smernice do holandského právneho systému nie je jasné, či sa z právneho hľadiska zmení kvalifikácia podobnej skutkovej podstaty.

⁽⁵⁾ EU Terrorist Listing: An Overview about Listing and Delisting Procedures (Zoznam teroristov v EÚ: Všeobecný prehľad postupov zaraďovania do zoznamu a vyradovania z neho), Martin Wahlisch, Berghof Peace Support, 2010.

3.2.2.9. Výbor spochybňuje vhodnosť návrhu uvedeného v článku 17 týkajúceho sa sankcií voči fyzickej osobe, v ktorom sa od členských štátov žiada, aby zabezpečili, že uvedené trestné činy budú postihnutelné „trestami, ktoré môžu zahŕňať vydanie“.

3.2.2.10. Lehota na transpozíciu smernice uvedená v návrhu je stanovená na 12 mesiacov od jej prijatia. EHSV povzbudzuje členské štáty, aby v záujme rýchleho zavedenia tejto smernice do praxe čo najviac toto obdobie skrátili.

V Bruseli 17. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1406/2002, ktorým sa ustanovuje Európska námorná bezpečnostná agentúra“

[COM(2015) 667 final – 2015/0313 (COD)]

(2016/C 177/10)

Spravodajca: Jan SIMONS

Rada (27. januára 2016) a Európsky parlament (21. januára 2016) sa rozhodli podľa článku 100 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1406/2002, ktorým sa ustanovuje Európska námorná bezpečnostná agentúra“

[COM(2015) 667 final – 2015/0313 (COD)].

Sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. marca 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 515. plenárnom zasadnutí 16. a 17. marca 2016 (schôdza z 16. marca) prijal 175 hlasmi za, pričom žiadny člen nehlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko.

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV víta návrh Komisie zmeniť nariadenie (ES) č. 1406/2002, ktorým sa ustanovuje Európska námorná bezpečnostná agentúra (EMSA), keďže je súčasťou širšieho prístupu, ktorého cieľom je zabezpečiť oveľa lepšie stráženie vonkajších námorných hraníc než doteraz.

1.2. V súlade so svojimi uzneseniami o hromadnom príchode utečencov prijatými v septembri a decembri 2015 však chce ešte raz zdôrazniť, že je potrebné poponáhľať sa s uplatňovaním navrhovaných opatrení. Nesmie dochádzať k tomu, že prílev utečencov po mori si aj naďalej bude vyžadovať ľudské životy, že nezákonný prílev migrantov bude pokračovať a že členské štáty budú prijímať jednostranné opatrenia zavádzaním trvalých hraničných kontrol.

1.3. Výbor dôrazne odporúča, aby sa z názvu a obsahu návrhu nariadenia vypustili slová „a pobrežnú stráž“, takže sa ponechá iba „Európska agentúra pohraničnej stráže“. Agentúra pohraničnej stráže zabezpečuje len jednu z činností pobrežnej stráže, zatiaľ čo mnohé činnosti pobrežnej stráže už plní EMSA. Používanie slov „a pobrežnú stráž“ v názve agentúry pohraničnej stráže takmer určite spôsobí zbytočný zmätok a časom môže tiež viesť k zdvojeniu činností.

1.4. Výbor víta rozšírenie úloh EMSA, agentúry, ktorá v posledných rokoch účinne prispela k zvýšeniu námornej bezpečnosti a predchádzaniu a potláčaniu znečisťovania loďami, ale má vážne pochybnosti, či EMSA so svojimi ľudskými a finančnými zdrojmi môže riadne plniť ďalšie úlohy.

1.5. Znepokojujúca je aj skutočnosť, že malé drevené alebo gumené člny sa pomocou satelitných snímok nedajú objaviť vôbec, alebo len málokedy. Komisia sa domnieva, že toto obmedzenie dokáže odstrániť použitím diaľkovo pilotovaných lietadiel (nazývaných aj „bezpilotné lietadlá“). EHSV zdôrazňuje tento aspekt, pretože bude možné úplné rozlišovanie, takže sa okrem iného zabráni stratám na ľudských životoch.

1.6. Rovnako je výbor znepokojený skutočnosťou, že členské štáty zavádzajú trvalé pohraničné kontroly, ktoré spôsobujú značné náklady, ako to vyplýva z prieskumu. Domnieva sa, že nákladovo efektívny a účinný systém pobrežnej stráže by mohol zabezpečiť, že členské štáty upustia od trvalých kontrol a schengenský priestor sa bude môcť obnoviť s pôvodnou slávou.

1.7. Intenzívnejšia spolupráca a výmena informácií medzi predmetnými tromi agentúrami EÚ navzájom a národnými orgánmi zodpovednými za pobrežnú stráž by podľa názoru výboru mala zabezpečiť efektívny a účinný systém pobrežnej stráže. Výbor však dôrazne žiada, aby sa urýchlil rozhodovací proces. Problémy sú príliš naliehavé na to, aby sa nechalo uplynúť veľa času.

2. Úvod

2.1. Európska komisia vydala 15. decembra 2015 „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1406/2002, ktorým sa ustanovuje Európska námorná bezpečnostná agentúra“ [COM(2015) 667 v konečnom znení], a v súlade s článkom 100 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie Rada a Európsky parlament požiadali Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby k nemu vypracoval stanovisko.

2.2. Výbor ochotne prijíma túto žiadosť, keďže súčasný návrh, ktorým sa mení nariadenie č. 1406/2002, považuje za významný krok k zintenzívneniu európskej spolupráce v oblasti služieb ochrany pobrežných hraníc a zlepšeniu spolupráce a koordinácie medzi príslušnými agentúrami EÚ s cieľom dosiahnuť synergické účinky, a tým aj ich účinnejšie a hospodárnejšie fungovanie. Týmto spôsobom môžu agentúry EÚ nákladovo efektívne ponúkať národným orgánom zodpovedným za výkon činností pohraničnej a pobrežnej stráže kvalitné informácie.

2.3. A to je naliehavo potrebné, pretože na základe údajov poskytnutých Komisiou je v súčasnosti v členských štátoch za výkon úloh pobrežnej stráže zodpovedných viac ako 300 civilných a vojenských orgánov pôsobiach v oblasti námornej bezpečnosti, pohraničnej kontroly, kontroly rybolovu, colnej kontroly, ochrany životného prostredia atď.

2.4. Pri plnení povinností sú tieto národné orgány podporované viacerými agentúrami EÚ, napríklad Európskou agentúrou pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie (nazývanej aj „Frontex“), Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou (EMSA) a Európskou agentúrou na kontrolu rybného hospodárstva (EFCA).

2.5. Tento legislatívny návrh je súčasťou súboru opatrení, ktoré Európska komisia navrhuje na zlepšenie ochrany vonkajších hraníc Európy a európskej spolupráce v oblasti pobrežnej stráže. Ďalším návrhom je návrh nariadenia, ktorým sa má vytvoriť Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž a návrh zmeny nariadenia (ES) č. 768/2005, ktorým bola zriadená Európska agentúra na kontrolu rybného hospodárstva, pričom ide o návrh obdobný práve posudzovanému návrhu.

2.6. V sprievodnom oznámení Komisie „Európska pohraničná a pobrežná stráž a účinné riadenie vonkajších hraníc EÚ“ [COM(2015) 673 final] sa uvádza, že základom návrhov Komisie je obrovský počet prípadov neoprávneného prekročenia vonkajších hraníc EÚ.

2.7. Podľa oznámenia Komisie [COM(2015) 673 final, I. časť a v nej poznámka pod čiarou 1] bolo od januára do novembra 2015 odhalených viac ako 1,5 milióna prípadov neoprávneného prekročenia vonkajších hraníc EÚ, následkom čoho utečenci a migranti v prúdoch pokračovali v ceste naprieč EÚ bez identifikácie a registrácie.

2.8. V dôsledku toho sa vytvoril tlak na schengenskú dohodu. Niektoré členské štáty sa medzičasom rozhodli obnoviť kontroly na svojich hraniciach, avšak táto situácia nesmie dlho pretrvávať.

2.9. Veľmi nedávny prieskum *France Stratégie*, orgánu francúzskej vlády zloženého z odborníkov, ukazuje, že obmedzením Schengenu môžu vzniknúť ekonomické škody až do výšky 100 miliárd eur. Dlhodobo by sa obchod medzi 26 krajinami Schengenu znížil o 10 až 20 % a hrubý domáci produkt týchto krajín o 0,8 %.

2.10. Komisia v oznámení o migračnej agende z mája 2015 [COM(2015) 240 final] skonštatovala, že sa musí zaviesť čiastočná správa vonkajších hraníc v súlade s článkom 77 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

2.11. Potom v septembri 2015 predseda Komisie Juncker v prejave k „stavu únie“ oznámil, že koncom roka predloží návrhy na vytvorenie „plne funkčnej Európskej pohraničnej a pobrežnej stráže“. Stalo sa tak 15. decembra 2015. Tu posudzovaný návrh je jedným z nich.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Výbor prijal 16. septembra 2015 uznesenie o súčasnej utečeneckej kríze a dôrazne žiadal, aby Európa prebrala zodpovednosť za hromadné toky utečencov a okamžite začala kolektívne konať.

3.2. V tom istom uznesení výbor vyjadril znepokojenie z oslabovania schengenskej dohody a zásady slobodného pohybu osôb a voľného obehu tovaru. Opätovne sa to zdôrazňuje v uznesení o utečencoch, ktoré výbor prijal 10. decembra 2015, a v ktorom skonštatoval, že je potrebné riadne zabezpečiť vonkajšie hranice schengenských krajín a že znovuzavedenie vnútorných hraníc a stavanie múrov nijako nepomôže zbližiť európskych občanov, ani upevniť občianstvo EÚ.

3.3. Podľa názoru výboru je mimoriadne dôležité, aby sa v krátkom čase urobili kroky, ktorými sa dosiahne zlepšenie spolupráce pri ochrane hraníc vrátane ochrany pobrežných hraníc. Preto súhlasí s návrhom Komisie, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1406/2002, ktorým sa ustanovuje Európska námorná bezpečnostná agentúra, a osobitne s myšlienkou (nie však s návrhom ako takým) zriadiť Európsku agentúru pre pohraničnú a pobrežnú stráž vychádzajúcu z Frontexu, ktorá by úzko spolupracovala s Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou (EMSA) a Európskou agentúrou na kontrolu rybného hospodárstva (EFCA).

3.4. Výbor však nevidí dôvod, prečo sa v návrhu Komisie o „novom“ Frontexe hovorí o „pobrežnej stráž“. EMSA už vyvinula rôzne unikátne námorné informačné systémy a aj s nimi nazbierala skúsenosti. Okrem toho dostane aj podľa návrhov Komisie doplňujúce úlohy v tejto oblasti.

3.5. Podľa názoru odborníkov v tejto oblasti sa to musí zohľadniť pri rozpočtových návrhoch. Z finančných údajov vyplýva, že EMSA sa postará o poskytovanie služieb diaľkovo pilotovaných lietadiel (bezpilotných lietadiel), čím sa do systémov EMSA dostanú doplňujúce údaje, ktoré nebudú len čistými údajmi na stráženie hraníc.

3.6. Výbor tiež odporúča upustiť od použitia pojmu „pobrežná stráž“, aby sa predišlo prípadným nedorozumeniam. Okrem toho súčasná spolupráca spomenutých troch agentúr ukazuje, že rozdelenie úloh v praxi sa javí ako efektívne a účinné.

3.7. Výbor zdôrazňuje, že národné orgány zodpovedné za činnosti pobrežnej stráže by mali mať po krátkom čase možnosť zbierať plody tejto zlepšenej spolupráce vo forme lepšej výmeny údajov a fungujúcej ochrany vonkajších hraníc EÚ.

3.8. Výbor sa vyjadruje kladne k zámeru, aby EMSA prebrala vedúcu úlohu pri podstatnom zlepšovaní kapacity ochrany hraníc pomocou diaľkovo pilotovaných lietadiel na vonkajších pobrežných hraniciach EÚ. Umožní sa tým nielen efektívna a účinná kontrola, ale aj použitie diaľkovo pilotovaných lietadiel na rôzne iné účely.

3.9. Vo svojom stanovisku k zmene nariadenia, ktorým bola ustanovená Európska námorná bezpečnostná agentúra, sa výbor vyjadril, že kladne hodnotí úlohu, ktorú EMSA zohráva pri zlepšovaní námornej bezpečnosti v členských štátoch⁽¹⁾. Už vtedy (!) sa vyslovil, že bude veľmi dôležité zodpovedným spôsobom rozšíriť úlohy a právomoci agentúry EMSA.

3.10. Pre riadne plnenie doplnkových úloh EMSA bude mať rozhodujúci význam to, aby agentúra disponovala dostatočnými personálnymi a finančnými prostriedkami. V rozpočte EÚ sa plánuje, že rozpočet EMSA sa do roku 2020 bude každoročne zvyšovať o 22 miliónov eur a bude prijatých 17 dočasných zamestnancov. Výbor má pochybnosti, či je to dostatočné. Aj keď to priamo zainteresovaní, napríklad EMSA, považujú za dostatočné, výbor zastáva názor, že nezostáva priestor na zvládanie kalamitných stavov, ku ktorým určite niekedy dôjde. Výbor považuje za vhodné vytvoriť tu finančnú rezervu.

3.11. EHSV je znepokojený skutočnosťou, že súčasnými technológiami je ťažké sledovať utečencov v malých drevených alebo gumených člnoch. Satelitná informácia je dostupná iba v určitých časových úsekoch v závislosti od obežnej dráhy satelitov okolo Zeme. Podľa Komisie je možné tieto obmedzenia odstrániť používaním diaľkovo pilotovaných lietadiel.

3.12. Vzhľadom na toky utečencov sa výbor domnieva, že z humanitárneho hľadiska a z hľadiska efektívnej a účinnej pobrežnej stráže je podstatné, aby sa dali sledovať všetky pohyby plavidiel po mori tak, aby záchranné služby mohli včas zasahovať.

3.13. Výbor považuje za správne, že EMSA a spomínané tri agentúry budú zohrávať hlavnú úlohu pri organizovaní služieb diaľkovo pilotovaných lietadiel.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. Výbor je zástancom lepšej spolupráce agentúr EÚ navzájom a s národnými orgánmi zodpovednými za pobrežnú stráž. Ich lepšia spolupráca musí zabezpečiť nákladovo efektívnu a účinnú ochranu vonkajších námorných hraníc EÚ.

4.2. Vzhľadom na veľmi rozsiahle toky utečencov musí táto ochrana nadobudnúť v krátkom čase jasnú podobu. Podľa názoru výboru je neprijateľné, aby sa otáľalo s prijatím opatrení, a to bez ohľadu na dôvody. Naopak, všetky návrhy Komisie, teda nielen tu posudzovaný návrh o EMSA, treba prijať a neodkladne začať vykonávať v tom zmysle, ako to uvádza výbor.

4.3. Výbor súhlasí s rozšírením úloh EMSA, pretože EMSA v posledných rokoch potvrdila, že je organizáciou, ktorá dokáže zaručiť vysokú úroveň námornej bezpečnosti a ochrany, a zohrávala významnú úlohu pri boji proti znečisteniu pochádzajúcemu z lodí.

4.4. Rozšírením úloh EMSA sa musí dosiahnuť lepšie šírenie údajov v reálnom čase týkajúcich sa námornej stráže medzi tromi uvádzanými agentúrami EÚ a národnými orgánmi pobrežnej stráže, nasadenie diaľkovo pilotovaných lietadiel pri ochrane vonkajších námorných hraníc EÚ, dostupnosť informácií zbieraných cez satelity, lepšie komunikačné služby na podporu spoločných operácií a oveľa viac pozornosti vzdelávaniu a odbornej príprave a investícií do tejto oblasti.

4.5. Výbor si kladie otázku, prečo Komisia jeden odsek venuje zastaveniu bezplatných služieb satelitného automatického identifikačného systému (satelitné údaje AIS) Európskej vesmírnej agentúry (ESA), ale pritom nepoukazuje na odseky návrhu Komisie venované financovaniu, podľa ktorých sa na to od roku 2017 vyčleňujú peniaze, kým v roku 2016 má byť krytie zabezpečené cez program Copernicus. Výbor verí, že krytie bude naozaj takto zabezpečené.

V Bruseli 16. marca 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 68.

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK